

Cuvinte către tineri

Ne vorbește Părintele Arsenie Papacioc • Tinerii despre viața în Biserică • Eminescu între credință și cunoaștere
Mondialism și identitate națională – Acad. Florin Constantiniu • Convertiri la dreapta credință • Manifestări studențești

Mănăstirea Putna

2010

Cuvinte către tineri

Spre slava lui Dumnezeu, întru cinstirea Maicii Domnului, căreia îi este închinată mănăstirea, a sfântului voievod Ștefan cel Mare, ctitorul ei, spre cinstirea înaintașilor și slujirea tinerilor, apare această publicație, cu binecuvântarea IPS Pimen, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, prin osteneala viețuitoarelor Mănăstirii Putna.

Cuprins

1 Puterea dragostei / IPS Arhiepiscop Pimen
3 Cuvânt la Înviere / Arhim. Melchisedec Velnic

FILE DIN PATERICUL PUTNEI

5 Părintele Iachint al Putnei
6 Arhidiaconul Teofilact – O icoană a bunei rânduiei

UN VOIEVOD SFÂNT

10 Suveranul evlavios / Ștefan S. Gorovei,
Maria Magdalena Székely

TINERII, ÎNCOTRO?

13 Spiritul viu / Ierom. Teofan Popescu
15 Tinerii despre viața în Biserică
18 Dumnezeu respectă libertatea omului /
Monah Paulin Ilucă
20 În căutarea dragostei / Ramona Pop
23 O supraviețuitoare a avortului / Gianna Jessen
25 Întrebări ale tinerilor

CUVÂNT DE FOLOS

27 Adevărata rugăciune nu se sfârșește niciodată /
Arhim. Roman Braga
33 Taina mărturisirii / Părintele Constantin Galeriu
35 Ne vorbește părintele Arsenie Papacioc

EMINESCU

37 Doina
39 Eminescu, între credință și cunoaștere /
Acad. Zoe Dumitrescu-Buşulenga
42 În căutarea Absolutului

CINSTIREA MARTIRILOR

43 Cugetând la 22 decembrie /
Ierom. Dosoftei Dijmărescu

IDENTITATE

47 Mondialism și identitate națională /
Acad. Florin Constantiniu
54 Românitătea în Covasna și Harghita /
IPS Arhiepiscop Ioan Selejan
56 A fi român în Basarabia. Trei generații

MĂRTURIE ORTODOXĂ

62 Gânduri din Tanzania / Protos. Nicodim Petre
66 Convertiri la dreapta credință
72 Știați că...

CRONICĂ

74 Colocviu de istorie
75 Tabăra de iconografie

TINERII LA PUTNA

76 Manifestări studențești
77 Gânduri de pelerin

Dumnezeu să primească gândul bun al tuturor celor care au ajutat la apariția acestei reviste: Radu Șoimulescu, Carmen Racovitză, Bogdan Dragomir, Manuella Manu, Dan Dinescu, Ion Simion, Petru Palamar, Ovidiu Man, Elena Acatrinei, Augustin Păunoiu, Claudiu Pânteia, Viorica și Remus Constantin Langu, Preot Iulian Nistea, Mihai Bălan, Ioan Stoica, Anda Atanasiu

2 iulie 2010

© Mănăstirea Putna

www.putna.ro www.stefancelmare.ro

Puterea dragostei

Înalt Preasfințitul Pimen,
Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților

Astăzi mulți prooroci mincinoși vor să amăgească pe tineri. Din pricina înmulțirii fărădelegii, iubirea multora s-a răcit (Matei 24, 11-12). Dragostea între noi și dragostea noastră față de Dumnezeu ne va face răbdători și biruitori în fața atâtor încercări prin care trecem astăzi. Prin trăirea cuvintelor Evangheliei și ale Sfinților Părinți, prin faptele de milostenie și prin rugăciune se va aprinde în noi focul dragostei față de Dumnezeu și față de toți oamenii.

Pildă de dragoste față de cei nelegiuți ne-a dat și Sfântul și slăvitul Voievod al Moldovei Ștefan cel Mare, iertând din inimă pe ucigașul tatălui său. Astăzi avem nevoie de o dragoste jertfelnică de cultivarea în sufletele noastre a tot ce înseamnă valoare morală. La vârsta tinereții avem nevoie, în primul rând, de iubirea curată în relațiile de prietenie, o iubire călăuzită de puterea poruncilor lui Dumnezeu.

*„Dumnezeu este iubire”
(I Ioan 4, 8)*

*Dumnezeu a creat lumea din iubire. „Dumnezeu
așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel
Unul-Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu
piară, ci să aibă viață veșnică.”
(Ioan 3, 16)*

*„L-a dat morții pentru noi toți”
(Romani 8, 32)
„și încă moarte de cruce”
(Filipeni 2, 8)*

*„În aceasta am cunoscut iubirea (lui Dumnezeu):
că El Și-a pus sufletul Său pentru noi, și noi dator
suntem să ne punem sufletele pentru frați.”
(I Ioan 3, 16)*

*„Întru aceasta vor cunoaște toți că sunteți ucenicii
Mei, dacă veți avea dragoste unii față de alții.”
(Ioan 13, 35)*

Iubirea trupească, în afara căsătoriei binecuvântate de Dumnezeu în Sfânta Taină a Cununiei, înseamnă o tulburare a facultăților minții și a inimii, o zdruncinare a sănătății trupesti, nu numai a celei sufletești. „Toate îmi sunt îngăduite”, scrie Sfântul Apostol Pavel, „dar nu toate îmi sunt de folos. Toate îmi sunt îngăduite, dar nu mă voi lăsa biruit de ceva... Trupul însă nu e pentru desfrânare, ci pentru Domnul, și Domnul este pentru trup” (I Corinteni. 6, 12-13). În alt loc Scriptura ne spune: „Proorocii mincinoși... strecoară eresuri pierzătoare... Și din poftă de avere și cu cuvinte amăgitoare, ei momesc pe oameni... Ei făgăduiesc libertate, fiind ei înșiși robi ai stricăciunii, fiindcă ceea ce te biruiește, aceea te și stăpânește” (II Petru 2, 1, 3, 19).

În fața acestor pândiri diabolice, tinerii noștri vor putea fi biruitori numai în măsura în care sunt stăpâniți de dragostea față de Dumnezeu, rostind împreună cu Sfântul Apostol Pavel: „Cine ne va despărți pe noi de iubirea lui Hristos? Necazul, sau strâmtorarea, sau prigoana, sau foametea, sau lipsa de îmbrăcăminte, sau primejdia, sau sabia?... Dar în toate acestea suntem mai mult decât biruitori, prin Acela Care ne-a iubit. Căci sunt încredințat că nici moartea, nici viața, nici îngerii, nici stăpânirile, nici cele de acum, nici cele ce vor fi, nici puterile, nici înălțimea, nici adâncul și nicio altă făptură nu va putea să ne despartă pe noi de dragostea lui Dumnezeu, cea întru Hristos Iisus, Domnul nostru” (Rom. 8, 35, 37-39).

Iată, pe scurt, puterea dragostei, prea iubiți tineri, fii credincioși ai Bisericii noastre strămoșești și ai neamului nostru românesc!

Cu binecuvântări părintești,

† P I M E N

Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților

Cuvânt la Înviere

Arhimandrit Melchisedec Velnic,
Starețul Mănăstirii Putna

Preacuvioși părinți și frați, iubiți credincioși, Hristos a înviat! Iată-ne, iubiții mei, din nou la această mare și aleasă sărbătoare a Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Am așteptat cu toții praznicul acesta minunat al Învierii. Ne-am pregătit cu un post de 40 de zile, ne-am pregătit și prin Taina Sfintei Spovedanii care ne-a curățit de păcatele pe care le-am săvârșit, ne-am împărtășit cu Trupul și Sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Fiecare creștin s-a străduit, pe cât i-a fost întru putere, ca noaptea aceasta sfântă și mântuitoare să-l găsească pregătit.

Ați auzit că în Cuvântul Pastoral al Înalt Preasfințitului Arhiepiscop Pimen s-a pus accentul pe învierea noastră din robia păcatului și pe învierea cea de obște, la care vom ajunge cu toții, mai devreme sau mai târziu, când va rândui Preabunul nostru Mântuitor. Învierea lui Hristos încălzește inima noastră, a fiecăruia, cu dragostea aceasta nemărginită care izvorăște din mormântul lui Hristos. Ne-a ajutat Dumnezeu ca toate făcliile aprinse acum, la Putna, să fie Lumina din Lumina adusă de la Ierusalim, din Sfânta Lumina care și anul acesta s-a coborât la Mormântul Domnului nostru Iisus Hristos.

Ce este Lumina aceasta, iubii mei? Este dragostea nemărginită a lui Dumnezeu, e un dar al Părintelui Ceresc și un semn de adevărire a dreptei credințe. De aceea, iubii mei, îndemnul nostru este ca nimeni să nu deznădăjduiască, să nu descurajeze, să nu dea înapoi în ispite, în încercări. Oricât de mari ar fi greutățile, păstrați credința neschimbată. Credința cea dreaptă, simbolizată prin lumina pe care o țineți în mâini, să vă fie călăuză și să vă fie întărire pe drumul vieții. Nimeni să nu cedeze cu ceva de la dreapta credință, căci, dacă ai Adevărul, dacă ești în Adevăr, Îl ai pe Hristos, căci Hristos este Calea, Adevărul și Viața.

înnoire lăuntrică, sufletească. Învierea ne cheamă la o viață tot mai luminoasă.

S-a încheiat postul Paștelui, dar postul de la păcate, lupta cu patimile, trebuie să le avem cu noi în toată viață. Nimeni să nu se mai întoarcă la păcatele, la greșelile pe care le-a făcut. Sfântul Apostol Petru spune, într-una din epistole, un cuvânt mai greu: cel care se întoarce la păcatele săvârșite, se aseamănă cu un câine care s-a întors la vărsătura sa. Așa este acela care, din lipsă de pocăință și de rugăciune, se întoarce la păcatele pe care le-a săvârșit mai înainte. Dacă ai alunecat cumva, ai Taina Spovedaniei, ai duhovnic.

Să-I mulțumim Părintelui Ceresc că ne-a învrednicit și în anul acesta ca să ajungem cu bine și cu sănătate la slăvita Înviere. Să-I mulțumim că ne-a dat putere să ne adunăm aici, ca să ne rugăm împreună, ca să cântăm împreună, ca să preamărim împreună minunatul act al Învierii Sale celei din morți. Căci, dacă El a înviat, după cum ne învață Scriptura și după cum ați auzit în cuvântul Sfântului Ioan Gură de Aur, atunci și noi vom învia. Atunci ne vom da seama și mai bine de importanța covârșitoare a credinței celei adevărate, pe care v-am îndemnat să o păstrați și să o cinstiți printr-o viață cât mai curată. În cele din urmă, credința aceasta nu ne va fi zadarnică, ci ne va fi spre mare câștig.

Bunul Dumnezeu să vă binecuvânteze cu râvnă multă spre cele de folos sufletului, să vă binecuvânteze casa și masa și toate cele ale dumneavoastră. Să nu uitați niciodată de Tradiția noastră ortodoxă, de valorile noastre strămoșești. Pe toate acestea să le înnoim în noi înșine printr-o viață în Hristos. Căci Învierea lui Hristos ne obligă pe toți la o permanentă

Să vă căutați duhovnic. Să nu neglijați lucrul acesta, întrucât este o problemă foarte importantă pentru sufletul dumneavoastră. Să aveți duhovnic la care să mergeți să vă mărturisiți cu sinceritate și pocăință. Cum spunea și părintele Cleopa, să nu te duci la spovedit doar în cele patru posturi sau, cum fac unii, numai în Postul Mare. Duhovnicul, de aceea este duhovnic, că să te primească în tot cursul anului, ca să te asculte, să te scoată din iadul patimilor și să te aducă la lumină, la Lumina lui Hristos.

Fiind cu toții în Lumina slăvitei Învieri, fiind părtași la această mare taină a praznicului Învierii, să ne bucurăm duhovnicește și fiecare să transmită tuturor celor din casele dumneavoastră bucuria Învierii. Nimeni să nu fie trist, nimeni să nu deznădăjduiască, ci să avem nădejde și încredere în iubirea, în mila și în puterea lui Dumnezeu. Cu mulțumire pe toate să le săvârșim. Așa să ne ajute Bunul Dumnezeu pe toți. Amin.

Din cuvântul rostit în noaptea de Înviere a anului 2010

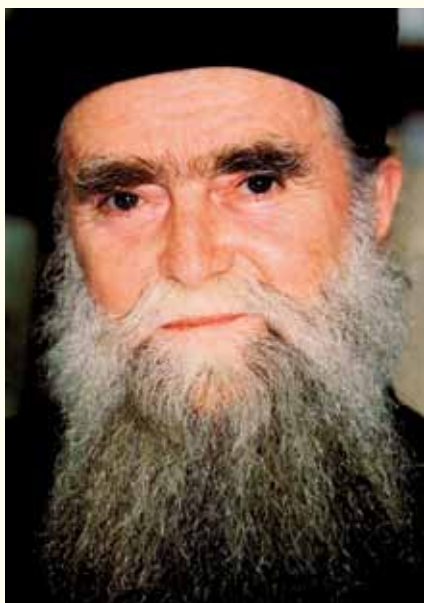
Părintele

Iachint Unciuleac

Părintele Arhimandrit Iachint Unciuleac a fost stareț al mănăstirii Putna între anii 1977-1992. Suflet foarte blând, liniștit, temător de Dumnezeu și pașnic, părintele Iachint era iubit și căutat de multă lume, încă înainte de a ocupa această funcție. În anul 1958 a fost hirotonit preot și a ajuns, în cele din urmă, să spovedească mii de oameni, fiind numit pe drept cuvânt Duhovnicul Bucovinei.

Părintele Iachint iubea foarte mult rugăciunea lui Iisus. Nu numai la chilie, ci și când mergea cu diferite treburi, părintele se ruga în chip tainic. Cei din jurul lui simțeau cum îi copleșeau pacea și liniștea launtrică a părintelui, obligându-i la tăcere și la rugăciune. De la părintele Iachint oricine voia avea întotdeauna ceva de învățat. Putea să ia ca exemplu răbdarea sa extraordinară cu oamenii sau marea dragoste cu care îi încuraja tot timpul pe călugări și pe credincioși.

Părintele Iachint a avut un sfârșit minunat. În dimineața zilei de 23 iunie 1998, după ce a mărturisit un ucenic apropiat, a zăbovit singur în chilie, rugându-se lui Dumnezeu. Către seară și-a dat duhul în mâinile lui Hristos, rămânând nemișcat pe același scaun de spovedanie de unde mărturisise atâția fii duhovnicești.

„Duhul Sfânt se păzește în inima omului printr-o viață curată, sporește prin smerenie, se descoperă prin rugăciune, se desăvârșește prin dumnezeiasca dragoste”.

„Duhul Sfânt este văpaia care ne aprinde inimile, lumina care luminează ochii, dulceața care mângâie auzul, înțelepciunea care ne umple toată mintea.”

Mărturia unei fiice duhovnicești despre sfaturile părintelui Iachint referitoare la lucrarea rugăciunii lui Iisus

Manifesta discreție și prudență în a discuta despre rugăciunea lui Iisus și în a o recomanda fiilor săi duhovnicești. Păstra multă tăcere asupra lucrării sale personale. Dădea binecuvântare cu multă bucurie celor care cereau să practice rugăciunea lui Iisus și le oferea unele sfaturi:

- să fie spusă permanent, chiar dacă la început este numai o rugăciune mecanică.
- de la început recomanda lucrarea ei la nivelul minții, trecând peste rostirea cu glas tare.
- spunea că se poate folosi de la început tehnica respirației, dacă începătorul își poate adapta rostirea ei pe ritmul respirației.
- ne atenționa că este foarte importantă înfrânarea și despățimirea pentru sporirea cantității și calității rugăciunii lui Iisus; spunea de asemenea că lucrarea acestei rugăciuni contribuie la despățimire.
- pentru începători indica broșura *Puterea Numelui*, iar pentru cei mai înaintați *Sbornicul*.
- pentru susținerea rugăciunii recomanda permanenta aducere aminte de Dumnezeu, cugetarea la dragostea și bunătatea lui Dumnezeu, îndemna la smerenie și la pocăință, punând accent pe practicarea cu trăire, pe simțirea prezenței lui Dumnezeu în inima ta.
- deseori spunea: „Când rugăciunea va țâșni din inimă, nu o vei mai uita” sau „Nu există fericire mai mare ca aceea de a-L simți pe Dumnezeu în inima ta”. ■

Arhidiaconul Teofilact

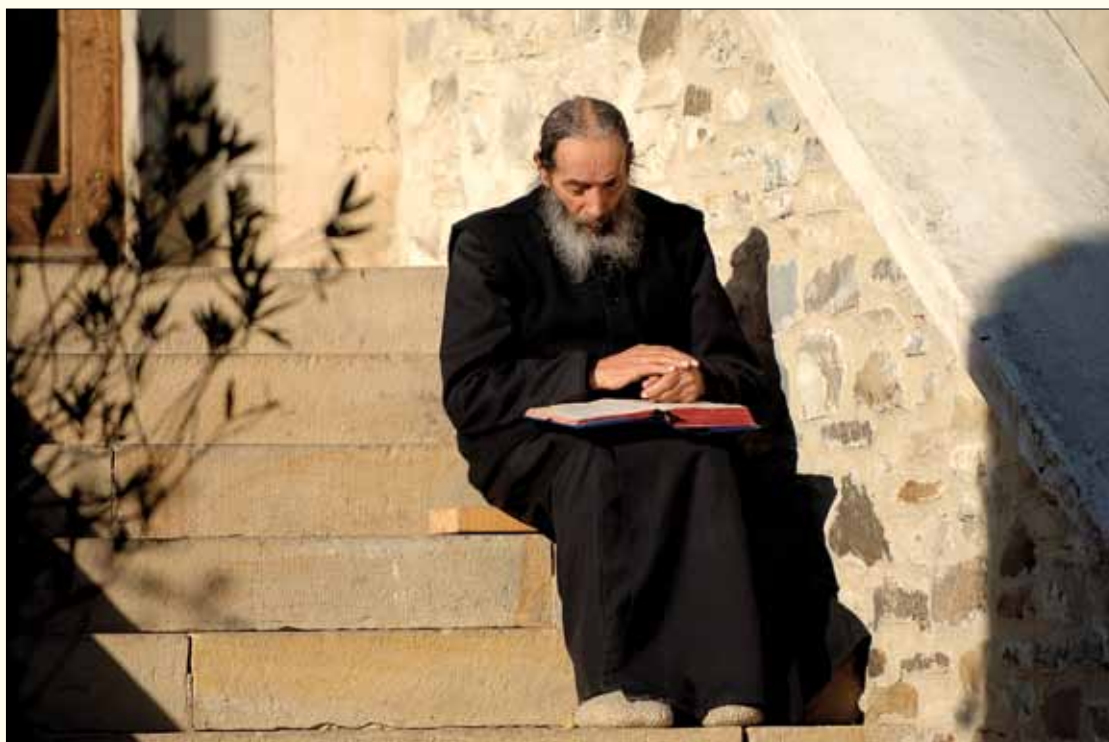
O icoană a bunei rânduiei

„Binecuvintează,
suflete al meu,
pe Domnul
și toate cele
dinlăuntrul meu,
numele cel sfânt
al Lui.”

Părinte Teofilact Ciobacă a fost unul dintre stâlpii Mănăstirii Putna pentru aproape 63 de ani. În ziua de 20 aprilie 2010, părintele arhidiacon Teofilact a trecut la Domnul. Născut pe 31 iulie 1926, în comuna Arbore, județul Suceava, tânărul Traian (numele de botez al părintelui) s-a închinoviat la Mănăstirea Râmeț din Transilvania, în anul 1943. La privegherea pentru Nașterea Maicii Domnului din 7 septembrie 1944 este călugărit. În 1948 s-a transferat

la Mănăstirea Putna, cu binecuvântarea Mitropolitului Sebastian Rusan, care îl va hirotoni diacon în anul următor.

În anul 1956 este transferat la Mănăstirea Sfântul Ioan cel Nou din Suceava. În 1959, în urma decretului 410, este scos din mănăstire. Părintele se angajează contabil în Suceava și duce în continuare aceeași viață de nevoiță monahală, discretă și smerită, dar plină de râvnă. Pentru cei din jur este o lumină, colegii de serviciu numindu-l, și după 50 de ani, „îngerul nostru păzitor”.

În 1967 i se permite să se întoarcă la Mănăstirea Putna, având ascultarea de ghid, iar apoi de contabil. Între anii 1972–1976 urmează cursurile Institutului Teologic din București. Este hirotesit arhidiacon în anul 1992.

„Aici să-ți faci Sfântul Munte!”

De o bunătate aparte, cu o finețe duhovnicească specifică marilor trăitori, cu o dragoste deosebită, fără a fi văzut trist niciodată, Părintele Teofilact nu a știu să țină minte răul, ci permanent a căutat să-L trăiască pe Hristos. Icoană a bunei rânduiei, el nu s-a lăsat cuprins de grija de multe, ci a purtat permanent grijă de rugăciune și de viața sufletească. Astfel, pentru toți cei care l-au cunoscut, Părintele a fost un model de trăire a vieții monahale.

A iubit biserica și i s-a dedicat. Decenii întregi el a fost cel care bătea toaca înainte de slujbe și cel care începea slujba la strană.

Dragostea de biserică s-a unit cu dragostea de rugăciune. Citea la *Psaltire* ore în șir, se ruga mult cu rugăciunea „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul!”. Cuvintele sale despre rugăciunea inimii nu izvorăsc din auzite, ci dintr-o stare permanentă de rugăciune, din adâncă trăire a prezenței lui Dumnezeu.

Însetând de adâncurile liniștirii duhovnicești, a cerut binecuvântare să plece în Sfântul Munte. Părintele Patriarh Teoctist, mitropolitul de atunci al Moldovei, i-a arătat dealul din nordul mănăstirii

„Tu ești
nădejdea mea,
partea mea ești
în pământul
celor vii.”

și i-a spus: „Aici să-ți faci Sfântul Munte!”. Așa a luat naștere o plantație care, îngrijită an de an de părintele, este acum o adevărată pădure, dar și un loc ales, rod al rugăciunilor îndelungate de aici.

Ce nu a iubit părintele? Neorânduiala. Când cineva era cuprins de aceasta, îl muștra cu o privire aspră: „Nu se poate așa ceva, trebuie să păstrăm rânduiala”; însă apoi îi apărea pe față zâmbetul plin de dragoste. Răbdând, smerindu-se și rugându-se, a căutat pacea și, dobândind-o, a transmis-o celor din jur. Mulți dintre părinții intrați în mănăstire după 1990, mărturisesc că, în momente de tulburare, părintele, cu o vorbă bună, uneori cu o mică glumă, dar mereu cu rugăciunea, i-a ajutat mult să depășească ispitele.

„Unde nu este smerenie, nu este nimic”

Pe 8 martie, de Sfântul Teofilact, părintele obișnuia să dea tuturor părinților din obște câte o carte. În acest an, volumul ales a fost „Patimi și virtuți”, al Cuviosului Paisie Aghioritul. Pe fiecare exemplar a scris un cuvânt pe care obștea l-a primit ca pe un testament al său: „Unde este smerenie, sunt de toate. Unde nu este smerenie, nu este nimic!”.

Din ce în ce mai neputincios trupește, nemaiputând ieși aproape deloc din chilie, părintele a găsit puterea interioară să fie prezent anul acesta la Prohod și la toată slujba Învierii. Despre ultimele luni ale vieții sale pământești putem spune că,

răbdând fără cârtire boala, a întâmpinat trecerea la cele veșnice așa cum și-a trăit viața: senin, deplin conștient de marea întâlnire cu Hristos Domnul.

În dimineața zilei în care a trecut la Domnul, având dureri foarte mari, ucenicul de chilie l-a auzit rugându-se cu multă tărie Maicii Domnului. În jurul orei 12, sufletul părintelui a plecat pe drumul veșniciei.

În Cer și între noi

Un părinte scria după adormirea sa: „Gândul mă duce la norul care acoperea poporul Israel, apărându-l de arșița zilei și călăuzindu-l spre pământul făgăduinței. Așa a fost părintele: nor răcoritor, umbră plăcută, de care nu ne dădeam sau poate nu ne dăm nici acum seama, dar de care ne-am bucurat și ne bucurăm. A fost la tinerețe foc, iar la plinirea vârstei, ca un bătrân frumos, ne-a luminat cu harul de care s-a învrednicit. În preajma părintelui simțeam siguranță. Îi auzim și vom mai auzi pașii lui pe pardoseala bisericii. Simțim ajutorul sfinției sale chiar și acum”.

„În toate zilele Te voi binecuvânta...”

Cuvinte ale părintelui Teofilact

Îndemn la pace sufletească

Smerenia este dreapta socoteală, este a nu te crede mai mult decât ești. Tot ce trece peste această măsură este de la diavolul. Sfinții Părinți spun

că: „smerenia este o clădire ce nu se ridică decât pe ruinele mândriei”.

Fără smerenie, nu există dragoste față de cei din jurul tău. Ca atare, fără smerenie nu poate fi ascultare sau supunere față de Dumnezeu, față de cei sus puși, față de părinți, profesori, preoți.

În zilele noastre, când liniștea este grav afectată în toate domeniile vieții, o interiorizare în tainița sufletului nostru este mai mult decât necesară. Aici, prin eforturi proprii, cu harul lui Dumnezeu, să menținem liniștea și să nu ne tulburăm de vascarmul zgomotelor exterioare.

Să ne aplicăm nouă înșine metodele care ne aduc liniștea interioară și să o păzim cu toată gingășia sufletească, să nu o pierdem prin ceva de care să ne mustre conștiința.

Când ne rugăm, să ne rugăm pentru toți creștinii și pentru aceia care nu se roagă niciodată.

Dacă e ascultare, este și smerenie; dacă e smerenie, Dumnezeu dă rugăciune.

De dai cuiva ceva, uită degrabă. De primești de la cineva ceva, să nu uiți.

Nu are spor duhovnicesc cel care are egoism și mândrie.

Când judecăm greșelile aproapelui, atunci înseamnă că nu s-a curățit sufletul.

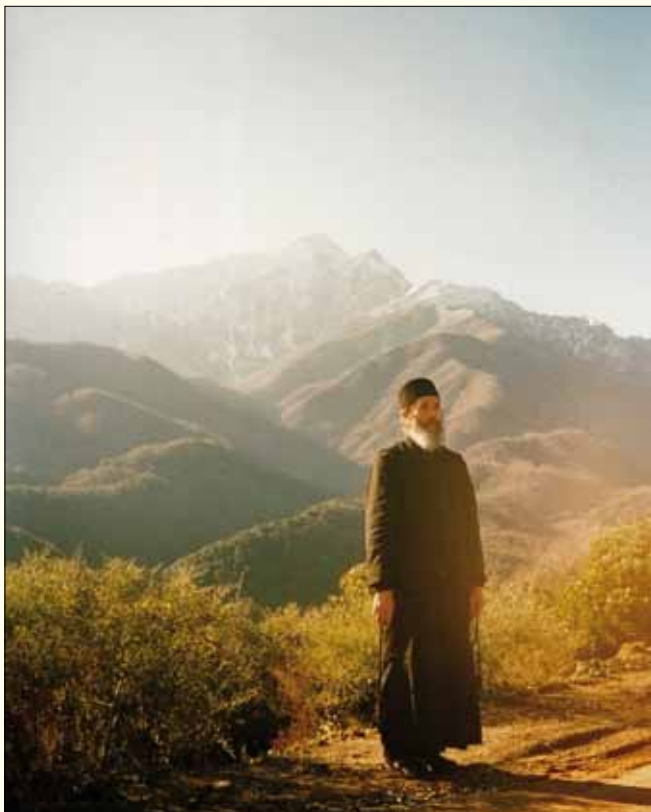
Cei care ne defaimă sunt binefăcătorii noștri, ne pricinuiesc îmbogățiri duhovnicești în cealaltă viață. Nici nu putem spori și nici nu vom izbuti să ne folosim duhovnicește câtă vreme suntem porniți împotriva altora și nu ne învinovățim pe noi înșine.

Prin faptul că-i judecăm pe alții pierdem mult, mai ales atunci când îl judecăm pe duhovnic. Eu, când mă spovedesc, mă duc pentru harul care este peste preot, indiferent de felul cum este preotul. Dacă harul a coborât asupra lui, pot eu să mă lupt cu Dumnezeu?

Smerenia este ea însăși un izvor de nădejde, căci te face să socotești că nu ai dreptul la mângâieri lumești. Iar răbdarea întărește firea ta, încât nu mai simte greutatea necazurilor.

Dumnezeu ne pricinuieste multe ocazii pentru a câștiga Raiul, iar noi nu le folosim pe toate; pe cele mai multe le pierdem.

„Ridicat-am ochii mei
la munți, de unde
va veni ajutorul
meu. Ajutorul meu
de la Domnul, Cel
ce a făcut cerul și
pământul.”

Om bun gândește cele bune, iar cel rău cele rele; nu gândi despre nimeni rele, altfel tu însuși vei deveni rău.

Mândria te izolează de cei din jur. Prin mândrie singur îți atragi mânia lui Dumnezeu și disprețul celorlalți.

Dacă l-ai văzut pe aproapele, L-ai văzut pe Dumnezeu.

Frumusețea rugăciunii

Ce frumoasă este rugăciunea inimii: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!”. Ne trebuie mai mulți ani pentru a o dobândi, pentru a intra în inimă, pentru a se coborî din minte în inima smerită. De abia atunci, când ajungem la această trăire duhovnicească, nu ne mai interesează ce fac ceilalți, nu ne mai interesează greșelile aproapelui. Când noi ne încredințăm cu toată ființa lui Dumnezeu, Acesta Se obligă să ne ajute.

Lucrarea harului în om se vedește și prin bucuria pe care o simte sufletul atunci când face fapte bune, când se roagă. Să fim atenți să nu ne mândrim.

Când ajunge rugăciunea în inimă, inima se roagă chiar dacă tu nu vrei. Trebuie mult efort, foarte mult timp dedicat acestei rugăciuni și apoi vine ajutorul lui Dumnezeu și căpătăm răbdarea și atenția. Dumnezeu, Care-ți vorbește din inimă, îți dă răspunsul chiar în inimă. Poate nu bagi de seamă lucrul acesta, dar El stăruie și atunci îți dai seama că este lucrarea lui Dumnezeu.

Trebuie mai mult efort din partea noastră, iar dacă Dumnezeu vede bunele noastre intenții, atunci pogoară din belșug harul Său peste noi. Însă puținul început este bine să-l facem noi. ■

„Stropi-mă-vei cu
isop și mă voi curăți;
spăla-mă-vei și mai
vârtos decât zăpada
mă voi albi.”

Suveranul evlavios

Tabloul votiv
din Tetraevangelul
de la Humor (1473)

Ștefan S. Gorovei, Maria Magdalena Székely

Când a trecut prin Țările Române, la mijlocul veacului al XVII-lea, arhidiaconul Paul de Alep a aflat despre Ștefan cel Mare că „a fost un erou renumit în războaie și temut de toți. A făcut 44 de expediții sau lupte împotriva turcilor, tătarilor, polonilor și ungurilor. I-a bătut de foarte multe ori, pe toți, astfel că numele lui a ajuns vestit și era temut de toți și aceasta datorită iscusinței și minții sale agere. Printre ctitoriile care i se datoresc și milosteniile sale se numără 44 de mănăstiri și biserici de piatră”. Paul de Alep vorbește despre 44 de ctitorii ale lui Ștefan – număr care ar coincide cu acela al luptelor purtate de domn. Informații identice se regăsesc și în Letopisețul Țării Moldovei până la Aron Vodă, al cărui autor, Grigore Ureche, murise de puțini ani la vremea prezenței lui Paul de Alep în Moldova. Deducem de aici că ceea ce oaspetele sirian a așternut în scris erau date precise, aflate în circulație în Moldova la acea epocă. Nu se știe cum s-a ajuns la numărul de 44 de ctitorii, poate punându-se laolaltă bisericile mari – ale mănăstirilor și ale curților domnești –, bisericile de prin sate care comemorau diverse evenimente, paraclisele din cetăți și de pe la mănăstiri, precum și vechile lăcașuri de cult care vor fi fost refăcute. Este posibil, totodată, ca în secolul al XVII-lea să fi fost cunoscute și alte biserici înălțate de Ștefan (mai cu seamă prin sate), risipite de atunci și până astăzi și a căror amintire s-a pierdut.

Dintru început, Mănăstirea Putna a fost gândită ca cea mai însemnată dintre toate ctitoriile lui Ștefan cel Mare. Obștea Putnei a fost constituită din călugări de la Mănăstirea Neamț, care au adus cu ei nu numai rânduieli de viață monahală, ci și știința de carte și „o zestre bogată de opere și de talent” (Emil Turdeanu). Alături de scriptoriile care purtau mai departe tradiția copierii de manuscrise de la Neamț, la Putna și-au aflat locul și atelierile de broderie liturgică, cele mai de seamă ale vremii, și tot aici s-a constituit o faimoasă școală de muzică bisericească.

Gesturile care îngăduie așezarea lui Ștefan cel Mare în rândul suveranilor evlavioși încep, însă, cu mult înainte de zidirea Putnei. În 1463 – anul însoțirii cu doamna Evdochia de Kiev și al închinării unui manuscris cu *Faptele Apostolilor* la Mănăstirea Zografu de

la Sfântul Munte –, domnul Moldovei porunca să se facă o cunună pentru capul Sfântului Simeon Stâlpcnicul de la Muntele Minunat. Inscripția nu precizează ce lăcaș adăpostea moaștele sfântului pomenit la 24 mai, motiv pentru care s-a socotit că „ele au fost ferecate în 1463 de Ștefan cel Mare pentru el” (P. Ș. Năsturel). Mai târziu, în împrejurări necunoscute, capul Sfântului Simeon a ajuns la Mănăstirea Neamț.

Sunt temeuri pentru a crede că Ștefan avea și o parte din moaștele unui sfânt local – preotul Simeon, stareț al așezământului care a precedat ctitoria de la Pângărați a lui Alexandru Lăpușeanu. În *Cuvântul pentru zidirea Sfintei Mănăstiri Pângărați*, se spune că acest stareț Simeon și ucenicii lui și-au părăsit locul după ce, la 1476, turcii le-au ars biserica de lemn cu hramul Sfântului Dimitrie, construită de Ștefan cel Mare, și au pribegit peste munți, în Țara Ungurească, la Mănăstirea Cașiva. Acolo, Simeon a trecut în lumea dreptilor. După ce pacea s-a așternut peste Moldova, „au trimis Ștefan voievod și i-au adus sfintele lui moaște într-o raclă cinstită și le ținea în vistieria sa cu cinste. Și apoi, luând o parte din sfintele lui moaște, le-au poprit pentru blagoslovenie, și cu aromate și bune mireasme și cu tămâie le tămâia totdeauna, spre credința și bună întărirea a blagocestivei Domniei Sale, iar mai vârtos pentru dragostea și căldura duhovnicească ce avea mai înainte cătră dânsul”.

Existența și a altor moaște în Moldova lui Ștefan cel Mare este înțeleasă aproape de la sine. Construirea de biserici – fie și în număr foarte mare – nu era suficientă pentru sacralizarea întregului spațiu al țării și pentru transformarea lui

în centru al lumii ortodoxe, mai cu seamă că protectorul lui, Sfântul Ioan cel Nou, era, totuși, un sfânt care se bucura doar de o venerație regională. Sfintele moaște însă atrăgeau protecția divină asupra locului unde erau depuse și asupra țării întregi, ele legitimau și sacralizau puterea.

Semnele evlaviei lui Ștefan cel Mare nu se opresc aici. Postul de patru zile cu pâine și apă și pelerinajul în picioarele goale de după lupta de la Vaslui, construirea bisericii de la Războieni pe oasele oștenilor săi căzuți în lupta cu turcii – amintind de gestul împăratului bizantin Nikephor Phocas, care propusese ca soldaților morți în luptele cu arabii să le fie rezervate aceleași onoruri ca și martirilor –, atribuirea biruștelor lui Dumnezeu și asumarea înfrângerilor ca dovadă a păcatelor personale conturează și mai pregnant portretul lui Ștefan cel Mare ca suveran credincios și smerit.

Un loc aparte în acest context îl ocupă întâlnirea lui Ștefan cu Daniil Sisastrul. Potrivit „cuvântului” lui Ion Neculce, Ștefan a mers să-l cerceteze pe sihastru după înfrângerea de la Valea Albă dar, spre deosebire de Ludovic cel Pios și chiar de Alexandru Lăpușeanu, el n-a purtat discuții teologice ori filosofice cu Daniil, ci i s-a spovedit. Este greu de spus dacă această întâlnire va fi avut loc cu adevărat și dacă Daniil poate fi considerat duhovnic al domnului. Este posibil ca întreaga istorisire să fie o creație târzie, menită a explica felul în care s-a zidit mănăstirea de la Voroneț. Dar, în egală măsură, o anumită legătură între Ștefan și Daniil Sisastrul trebuie să fi existat, judecând după importanța acordată de domn Mănăstirii Voroneț.

PF Părinte Daniel,
Patriarhul Bisericii
Ortodoxe Române

Ștefan cel Mare a biruit întunericul păcatelor istoriei cu ajutorul lui Hristos, cu ajutorul Sfintei Treimi, cu ajutorul Maicii Domnului, cu ajutorul sfinților, mai ales al sfinților Gheorghe, Dimitrie, Procopie, și alți sfinți militari, purtători de birușină.

Ștefan cel Mare este simbolul demnității românești. Este figura politică și militară cea mai renumită și cea mai binecuvântată din toată istoria poporului român. Ștefan cel Mare a avut tată moldovean, a avut mamă olteancă și a avut

prieten ardelean pe Iancu de Hunedoara de la care a învățat arta și tehnica armelor. Ștefan cel Mare și Sfânt nu este un provincial. El este laudat mai mult de cronicarii străini decât de cei pământeni. El a fost considerat în vremea sa, de către papa Sixt al IV-lea, atlet al credinței creștine. În acatistul pe care Biserica l-a compus pentru a-l cinsti, este numit „apărător al creștinătății”. Ștefan cel Mare și Sfânt este apărătorul Europei. Mai mult decât atât, el poate fi numit sfânt ocrotitor al întregii Europe creștine.

Să-l cinstim pe Ștefan cel Mare nu numai prin pomenirea sa liturgică, culturală și spirituală, ci și prin imitarea lui, prin a urma pilda lui atunci când transmitem credința creștină, zidind biserici și mănăstiri din zid, dar zidind și biserici în sufletele noastre prin credință, prin educație creștină, prin artă, prin literatură. Să aducem în Europa bucuria de a trăi în comuniune, în pace și în evlavie, să ducem în lumea întreagă lumina Învierii lui Hristos și bucuria Duhului Sfânt.

Dacă pe Daniil Sihastrul nu-l putem socoti cu deplină certitudine duhovnic al domnului și dacă mitropolitului Teoctist îi putem doar presupune această calitate, există, totuși, un ierarh moldovean care a fost cu adevărat duhovnicul lui Ștefan cel Mare. Este vorba despre Vasilie, episcopul Romanului. La 31 august 1499, domnul Moldovei cumpăra un sat pentru a-l dăruia „rugătorului și duhovnicului nostru, chir Vasilie episcopului”. Cu acel prilej, uricele cele vechi ale satului au fost date „în mâinile duhovnicului, chir Vasilie”. Duhovnicul lui Ștefan cel Mare a ocupat scaunul episcopal cam 16 ani, de prin 1484 și până prin 1500. Nu i se cunoaște mănăstirea de metanie și nici activitatea de dinainte de a deveni ierarh. Trebuie să fi fost, însă, un om cultivat și bun cunoscător al rânduielilor bisericești, de vreme ce mitropolitul Moscovei l-a cercetat pentru a primi lămuriri într-o chestiune de ordin liturgic.

S-a spus că „fără religie nu există rege” (Jean-Paul Roux). Între Scalitățile pe care un suveran medieval trebuia să le aibă, evlavia ocupa un loc de primă însemnătate. Respectul pe care Ștefan cel Mare l-a nutrit față de Biserică – fără a face excese și fără a avea obsesii mistice – a fost cunoscut și folosit ca exemplu până spre epoca modernă. În *Cuvântul de îngropare vechiului Ștefan voievod*, un cărturar din cel de-al XVIII-lea veac avea să scrie despre Ștefan cel Mare, adresându-se contemporanilor săi: „viteazul acesta este mai groaznic cu rugăciunea în gură decât voi cu sabia în mână !”.

Extrase din volumul
„*Princeps Omni Laude Maior. O istorie a lui Ștefan cel Mare*”,
Mănăstirea Putna, 2005

Spiritul viu

O anumită modă a delăsării se întinde tot mai mult în rândul tinerilor. Este ea plăcută lui Dumnezeu? Cu siguranță, nu! Există o singură soluție pentru depășirea acestei stări de apatie (auto)impusă: *spiritul viu*.

Un tânăr spunea deunăzi că, deși respectă credința, acest lucru nu-l motivează îndeajuns și, în general, viața i se pare lipsită de sens, iar existența omului contemporan i se pare că, în multe cazuri, se caracterizează prin stres și plictiseală. Ar trebui poate să conștientizăm faptul că, credința creștină nu este doar un set de adevăruri față de care ne putem manifesta respectul, în virtutea unei tradiții moștenite. Ea este, așa cum observă părinții filocalici, o permanentă luptă și frământare a sufletului viu pentru a dobândi veșnicia. Dacă această perspectivă ni se pare prea înaltă pentru căutările noastre de acum, să începem

atunci cu lucrurile simple și firești, care ne ajută să dobândim mai multă viață în noi înșine.

Spre exemplu, să încercăm cât mai des să facem ceva pentru a-i ajuta pe cei din jurul nostru, fără să urmărim, în vreun fel sau altul, un interes sau o răsplată. Apoi, să ne străduim să fim sinceri și drepecți, să nu ne lăsăm cuprinși de ipocrizie care înseamnă, practic, uciderea conștientă a dragostei și a simplității celei ziditoare, cu care, în mod nativ, este înzestrat fiecare om de către Tatăl ceresc.

În România, moleșeala sufletească se vedește nu numai prin alterarea relațiilor interpersonale, ci și prin numărul mic de inițiative benefice, la nivel social și comunitar, care să depășească egocentrismul și interesele meschine, în favoarea unei susțineri a binelui comun românesc. Este îngrijorătoare, de asemenea, abandonarea frecventă a luptei duse în Duhul Adevărului, o luptă pentru

Întâlnirea
Mântuitorului
cu femeia
samarineancă,
frescă,
Mănăstirea
Probota

adevăr, dreptate și demnitate. Toate aceste constatări nu sunt menite să ne împingă într-o și mai mare delăsare, ci ele au rolul de a ne trezi la realitate pentru a căuta calea însănătoșirii.

Se simte cu stringență nevoia unui medicament miraculos, a unui leac mai presus de puterile noastre, pentru a putea ieși la lumină. Despre acest „medicament” i-a vorbit Mântuitorul femeii samarince, după cum aflăm din Sfânta Evanghelie.

Domnul nostru Iisus Hristos îi spune acesteia că El îi poate da *apa cea vie*, iar cel care va bea din ea „nu va mai înseta în veac, căci apa pe care i-o voi da Eu se va face în el izvor de apă curgătoare spre viața veșnică” (Ioan IV, 14). Ce este *apa cea vie*? Este tocmai harul dătător de viață, puterea lui Dumnezeu care se dăruiește tuturor acelor care nu se mulțumesc cu puținul unei vieți duhovnicești mediocre. Doar prin puterea harului mai poate învia România, așa cum s-a întâmplat de atâtea ori în istoria noastră, atunci când românii și-au luat în serios rugăciunea și pocăința. Într-un fel, vremurile tulburi de astăzi sunt foarte prielnice unei renașteri duhovnicești, dacă, având încredere în ajutorul lui Dumnezeu pentru a ne putea schimba, vom ști să ne smerim și să ne recunoaștem neputințele.

Este atâta nevoie astăzi, în România, de oameni vii, de oameni jertfitori, de oameni de cuvânt, de tineri angajați în rugăciune și faptă! Tinerii au atâta nevoie astăzi de modelele vieții autentice, pentru ca la rândul lor să poată deveni modele ale buneii rânduieli. Preschimbarea noastră lăuntrică, prin

descoperirea vieții în Hristos, nu este posibilă dacă vom rămâne tot timpul la abecedarul Ortodoxiei. Să mergem în profunzimile credinței de unde ne vin puterea, sensul, viața și lumina existenței noastre. Să ne gândim, de pildă, la cuvintele sfântului Paisie de la Neamț: cel care a gustat din harul rugăciunii lui Iisus „nu va mai dori să aibă în viața acesta nimic altceva decât să se îndeletnicească necontenit cu facerea acestei rugăciuni din paradis”.

Cu alte cuvinte, a fi ortodox presupune o așezare a întregii vieți sub semnul chemării numelui lui Hristos, presupune o permanentă împreună-lucrare între om și Dumnezeu.

Să medităm, de asemenea, și la ceea ce spunea părintele Dumitru Stăniloae despre Taina Euharistiei: „Trupul lui Hristos pe care îl primim în Sfânta Împărtășanie nu e alt Trup decât cel primit de Fiul lui Dumnezeu din Sfânta Fecioară,

dar îndumnezeit prin Înviere și Înălțare”. Semnele transfigurării sufletești, ale îndumnezeirii, sunt vădite în tânărul care se îmbogățește de la izvorul Tainelor lui Hristos. Când tot mai mulți tineri descoperă, prin lucrarea harului dumnezeiesc, frumusețea viețuirii în dreapta credință, atunci înfloresc nădejdea învierii într-o comunitate, într-o țară. Atunci viitorul se înseninează. Așadar, nu dezertați de la lupta cea bună, ci ascultați glasul Iubirii: „Eu sunt Lumina lumii; cel ce-Mi urmează Mie nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina Vieții” (Ioan VIII, 12).

Ieromonah Teofan Popescu

Biserica, un loc al bucuriei sufletești

Ce gândește un tânăr care merge duminica la slujbă?

Ce caută și ce nu caută el acolo?

Ce găsește și ce nu găsește la biserică?

Când spui cuvântul „biserică” la ce te gândești?

I. I., clasa a X-a: Îmi imaginez emoția trăită în Sfânta Biserică, sentimentul pe care doar acolo îl poți dobândi: un sentiment de liniște, de pace și de căldură. La puterea pe care o obții stând acolo.

Mergi la biserică? Dacă da, de când? Cine te-a adus?

Nu pot spune că merg chiar așa de des... Dar încerc, cât e posibil, să merg în fiecare duminică. Când eram mică părinții mei nu mă duceau la biserică, dar, având lângă școala unde învățam o bisericuță, îmi plăcea ca după cursuri să merg și să aprind câte o lumânare și să mă închin în fața icoanelor. Împreună cu familia mai mergeam de sărbători. Dar, concret, la prima mea slujbă m-a dus mama mea în urmă cu aproximativ 5-6 ani.

Oare de ce preoții și părinții ne îndeamnă să mergem la biserică?

Suntem îndrumați către biserică sau, mai bine zis, către credință, deoarece ei consideră că asta este calea cea dreaptă și calea pe care ar trebui să o urmăm.

Mersul la biserică, frecvența, ține de obișnuință, de ritual sau de crezul fiecăruia?

Consider că ține de crezul fiecăruia și cred că nimeni nu are voie să oblige un om să meargă la biserică dacă acesta nu consideră că are nevoie.

Cel mai bine este să sfătuiesti un om, să-i spui părerea ta în privința acestei situații, dar nicidecum să-l obligi, căci astfel mai mult îl vei înstrăina de credință, nicidecum nu îl vei apropia.

Ce îți place cel mai mult când mergi la biserică? Ce îți displace?

Îmi place foarte mult faptul că acolo este adunată o mulțime de oameni care au aceeași credință. Îmi displac oamenii care încearcă să-ți impună o anumită conduită, cei care cred că ei sunt cei care știu cum se procedează atunci când ești în Biserică. De asemenea îmi displac oamenii care nu respectă anumite reguli mici care țin de bunul simț al fiecăruia, de exemplu se bagă în față, vorbesc tare.

Oare ce ne determină să venim mereu la biserică?

Nu știu ce îi determină pe alții, dar pe mine cu siguranță mă atrage liniștea sufletească pe care o întâlnesc aici și bucuria spirituală. ■

Biserica, locul unde Dumnezeu Se descoperă

Ce înseamnă pentru tine Biserica?

R.A., Facultatea de Litere, 22 de ani: Biserica este locul în care Îl simt pe Dumnezeu cel mai aproape. Este locul în care mă regăsesc și locul în care mă liniștesc. Sunt de câțiva ani în Biserică și pot să zic că este locul în care am aflat, oarecum, parțial, cine sunt. Pentru că oricum noi suntem o enigmă, un mister. Dar în Biserică am încercat să mă regăsesc și mi-am aflat locul. Fiind la facultate, bineînțeles că am trecut prin anumite etape, am avut anumite ispite, anumite încercări: lucruri care te-atrag, lucruri lumeste, și poate că, între anumite limite, e bine să fie și acestea experimentate pentru a putea face o comparație. Numai că adevărata liniște și adevărata pace am găsit-o aici, în Biserică. Aici am simțit că sunt eu, eu cea reală și nu cea pe care oamenii și-ar dori să o vadă.

De ce preoții ne îndeamnă să venim cât mai des la biserică?

Pentru că în afară Bisericii e mai greu să păstrezi legătura cu Dumnezeu. Spun asta și dintr-o experiență proprie. Știu ce înseamnă Biserica, știu la ce ajută Biserica... Se spune că nu trebuie să fii neapărat în biserică pentru a-L cunoaște pe Dumnezeu. Este adevărat, Dumnezeu este pre-tutendeni; dar oare unde putem să-L găsim pe Dumnezeu mai deplin decât în Casa Lui? Unde poți să-L simți pe Dumnezeu mai aproape decât în propria-I casă? Este ca atunci când te duci în vizită la cineva, practic intri în toată intimitatea lui. Intrii în casa lui, vezi lucrurile, îi vezi obiceiurile, ești o parte cu el, ești acolo cu el. Când persoana respectivă vine la tine, te prezintă tu, nu ți se mai prezintă el ție. Cum să zic, e cu totul altceva: prezența lui Dumnezeu se simte mult mai bine în casa lui Dumnezeu. Și asta se vede și la cei care vin,

să spunem așa, din obicei. Vin dintr-un obicei, din tradiție, dar, în timp, se simte. Se simte prezența lui Dumnezeu și, când Dumnezeu orânduiește, face să se împlinescă trăirea aceea care ne apropie și mai mult de El. E drept că, poate, nu totdeauna suntem atenți, că nu întotdeauna, chiar în casa Lui fiind, Îl simțim. Dar nefrecventându-o, nu avem nicio șansă să-L descoperim. Pentru că un singur moment dacă suntem cu adevărat prezenți, atenți la o anumită rugăciune, Îl vom putea simți. În schimb, în afara Bisericii e mult mai greu să poți face o rugăciune în care să-L simți. Și pentru simplul fapt că în familia Bisericii există comuniunea: „Unde sunt doi sau trei adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor”, după cum spune Mântuitorul nostru.

Sunt lucruri care-ți displac în biserică, în general?

Eu am descoperit, - pentru mine, că el se știa -, un lucru. Oamenii, când vin la biserică pentru primele dați, vor să vadă sfinți pe ceilalți din Biserică. Unii dintre ei poate sunt, dar majoritatea dintre noi suntem simpli oameni, cu multe slăbiciuni. Este o pretenție a omului din afară ca cel de aici, din Biserică, să se comporte altfel. M-am lovit și eu de lucrul acesta. Și eu am avut pretenția aceasta de la oameni. Când am început să vin la biserică, îi priveam altfel, ca pe mici sfințișori. În timp mi-am dat seama că de fapt sunt tot oameni, dar sunt oameni care se luptă. Am avut dezamăgiri pe măsură. Dar trebuie să ne dăm seama că tocmai acesta este realitatea, că omul acela care vine în Biserică începe o luptă, pentru că vrăjmașul nu doarme, ci dorește să-i pună piedici în drumul spre mântuire. Și e firesc ca cel care descoperă calea credinței să întâmpine mult

mai multe ispite și e firesc ca și noi să înțelegem aceasta.

Sunt, poate, anumite lucruri pe care nu le făceam înainte și le fac acum. Cum ar fi judecata apropielui. E posibil ca în momentul în care intri în Biserică să judeci mult mai mult decât o făceai înainte. De ce? Tocmai pentru acest fapt, că am intrat crezând că totul e perfect, ne-am lovit de anumite situații, am văzut că nu e perfect, că oamenii greșesc și, poate, că am hrănit anumite păcate. Și, într-un fel, este normal să fie așa, dar lupta trebuie să existe, trebuie să continue și trebuie să realizăm ce se întâmplă în Biserică: oamenii se

luptă, oamenii nu devin sfinți peste noapte. E lucrul cu care m-am confruntat și eu și se confruntă și alții.

Oare de ce venim și tot venim la Sfânta Liturghie, duminică de duminică?

Pentru că omul este din Dumnezeu. Și există setea după Dumnezeu, chiar dacă trăim în lumea în care trăim. Chiar dacă unii îl neagă pe Dumnezeu și ei au o dorință și o căutare. Ei o numesc altfel și se regăsesc în altceva. Noi, fiind creștini ortodocși, e firesc să-L căutăm în Biserica Ortodoxă. Dar setea

„Biserica este cerul pe pământ, în care locuiește și se preumblă Dumnezeu Care este în cer”.

Sfântul Gherman al Constantinopolului

de Dumnezeu există, pentru că este o legătură între noi și Dumnezeu care nu se poate rupe, oricât am vrea. Nu putem s-o rupem pentru că Dumnezeu nu ne lasă. Dumnezeu ne-a legat de El prin simplul fapt că ne-a creat și că ne-a dat duh din Duhul Său. Legătura nu se poate rupe. Că unii încearcă să întărească această legătură, este un aspect. Că alții neagă această legătură, este un alt aspect. Dar asta nu înseamnă că ea nu există. Și de aici apare nevoia de a-L simți pe Dumnezeu. Este ca și cum cauți o Mamă, pentru că Biserica este o familie. Nu poate fi altfel. ■

Interviuri realizate de Manuella Manu

Dumnezeu respectă libertatea omului

Propun să începem cu o realitate pe care nimeni nu a reușit să o nege în întregime, dar pe care mulți au izbutit să o afirme cu toată puterea: Iisus Hristos există!

Ne place sau nu, suntem conștienți ori ba, simțim acest uriaș adevăr sau nu, Iisus Hristos este viu. Este vorba de Acea Persoană care a trăit cu 2000 de ani în urmă și Care încă mai trăiește. Este Cel ce a trecut printr-un mormânt, lăsându-Și acolo doar veșmintele. A înviat fără să fie văzut de nici un om, cerând totuși oamenilor să accepte Învierea Lui. A înviat discret, fără trâmbițe și surle,

fără a-l brusca în vreun fel pe om. Ce făcea omul în momentul Învierii lui Hristos? Dormea!

De aceea Hristos înviază în liniște. A respectat somnul omului și nu a cutremurat pământul, așa cum ar fi făcut un zeu al Olimpului. Și-a lepădat veșmintele în liniște, le-a așezat la capătul mormântului și chiar le-a împăturit, vrând cumva să facă totul cu grijă și frumos. Nu S-a grăbit și nu a lăsat nimic neîmplinit. De câtă discreție aveau nevoie Hristos Domnul și nenumărații Lui îngeri pentru a împlini Taina Învierii fără ca omul să bănuiască ce se întâmplă, acolo, la marginea Ierusalimului?

Dar de ce atâta discreție? Hristos a făcut nemărate minuni în fața oamenilor, iar tocmai Învierea Lui o învăluie într-o tăcere absolută? Pur și simplu dispăre. Lasă umanității veșmintele și un mormânt gol. De ce s-au petrecut lucrurile astfel?

Aici am ajuns la un al doilea adevăr esențial: omul este liber. Absolut liber! Atât de liber, încât nu doar că își poate răstigni Mântuitorul, dar îi este îngăduit chiar să și doarmă atunci când Cel răstignit înviază. După ce s-a culcat, cu o conștiință mult prea liniștită, știindu-și Hristosul mort, omul se trezește în fața unui mormânt gol. Aici intervine drama fiecărui om în parte: unde este Iisus Hristos? Că a existat, suntem siguri. Până și ateii recunosc existența istorică a lui Iisus Hristos. Că a murit, iarăși suntem siguri, căci Om a fost și El. Dar Învierea?

Cum vom împăca toate aceste realități? Hristos există, iar omul este liber. Hristos înviază în anonim, iar omul rămâne cu mormântul gol, cumva obligat să aleagă între a crede sau nu în Înviere. De ce nu a înviat Domnul ziua, în amiaza mare? De ce nu a fost să fie măcar un om de față?

Răspunsul este unul singur: libertatea omului. Omul care ar fi fost de față la Înviere, ar fi fost obligat să creadă! Conștiința lui ar fi fost bruscată. În fapt, nu ar mai fi fost liber! Crediința lui ar fi fost aceea a unui sclav. Obligat să accepte. Obligat să creadă. Obligat să vadă. Obligat să nu

se îndoiască. Și ce rost ar mai avea Învierea, dacă creștinismul ar fi un fel de sclavagism spiritual? Ce ar mai fi atunci Hristos, decât stăpânul absolut al unor ființe neputincioase și docile?

Cum poate împăca omul dorul de libertate pe care îl poartă în ființa sa cu taina mormântului golit de Hristos? Îmi permit să cred că este posibil un singur răspuns: prin Sfânta Liturghie.

Numai aici se împacă libertatea omului cu Învierea lui Hristos. De fapt, numai prin Liturghie omul poate afla ce s-a întâmplat în noaptea Învierii, de acum peste 2000 de ani. Aici se va simți liber. Aici va putea să creadă. Aici va dobândi o siguranță pe care altfel nu o va putea nicicum dobândi în largul întregii lumi.

Hristos nu a lipsit niciodată de la Liturghia Sa. Din mormânt a trecut direct în Biserică. Păstrând aceeași discreție absolută. Nevăzut decât de îngerii Săi. Pe cât de gol apărea mormântul, pe atât de plină este Biserica. Doar că ochii noștri trupești nu pot vedea nimic! Mulți se grăbesc să afirme că, la

fel cum mormântul era gol, tot la fel Biserica este goală. Pentru a-și da seama de falsitatea acestei idei, aceștia ar trebui să învețe cum se pot deschide ochii duhovnicești pentru a intui faptul că suntem înconjurați de multe taine. Ei ar trebui să înțeleagă că, doar într-un singur loc omul se poate întâlni cu Dumnezeu-Omul, chiar și în zilele noastre. Doar în Biserică creștinul se poate împărtăși în mod real cu Trupul și Sângele Mântuitorului.

Omul ar vrea să-L vadă într-un chip banal pe Cel care nu poate fi văzut decât în chip duhovnicesc. Hristos „Se ascunde” îndărătul Sfintei Liturghii, tocmai pentru a respecta uriașa libertate a omului. Pentru a nu-l brusca. Pentru a nu intra cu forța în viața lui. Chiar și pentru a-l putea iubi așa cum se cuvine!

Cumpăna cea mare a libertății omului rămâne Sfânta Liturghie! Hristos există! Liturghia este slujba la care Hristos este prezent printr-un tainic „aici și acum”. Doar că, înainte de a intra în Biserica Lui, se prea cuvine să trecem prin mormântul Lui. Adică se cade să murim puțin. Nu de tot! Puțină moarte a trupului prin post. Puțină moarte a rațiunii printr-o gândire ceva mai simplă și mai copilăroasă. Puțină moarte a inimii, care se prea poate să fi adunat păcate de tot felul, prin Spovedanie. Și cum vom învia, dacă nu vom fi murit mai înainte câtuși de puțin?

În spatele oricăror cuvinte stă singurul adevăr veșnic: Iisus Hristos, Dumnezeul nostru, există! Cel ce a înviat din morți ne este Domn și Dumnezeu. Iar Sfânta Liturghie este timpul și locul de întâlnire cu El, dar și cu aproapele nostru. Liturghia este Cruce, este mormânt, dar mai este și Înviere.

Și, nu în ultimul rând, Hristos este Domnul tuturor. Chiar și al tinerilor care rătăcesc poate chiar o viață întreagă, pe lângă biserici, neputând sau neștiind să intre, pentru a fi vii. Pentru a fi veșnici!

Acolo unde și atunci când omul spune NU, Dumnezeu, pentru iubirea Lui și pentru a respecta libertatea omului, Se dă la o parte, Se ascunde, Se smerește, rabdă și iartă cu o infinită milă pe omul ce și-a înlocuit Dumnezeul cel adevărat cu fantasmă de tot felul, acceptând orice, mai puțin pe El. Pe Domnul și Dumnezeul lui! Doar că veni-va clipa în care omul singur nu se va mai ierta pe sine însuși! Și, mai ales, nu-și va ierta fuga de Liturghie în numele unei false libertăți.

Monah Paulin Ilucă

Învierea (detaliu), sec. XVI,
Mănăstirea Bistrița

În căutarea dragostei

Problemele tinerilor sunt parcă din ce în ce mai multe și mai delicate. Dintre acestea, cele privind viața intimă sunt „tema de aur”, cum se exprima cineva. La catedră, în primele zile de școală, la clasa a IX-a, după ce le vorbesc în mare despre teme și modul în care le vom discuta, ei adresează întrebări. Dacă până acum câțiva ani întrebările referitoare la dragoste erau adresate de elevi din clasele mai mari, mai nou acestea vin și din partea celor de 13-14 ani, din clasa a IX-a. Când un tânăr de 14 ani m-a întrebat de ce este păcat ca doi tineri care se iubesc să trăiască împreună înainte de căsătorie și dacă este păcat ca doi tineri să-și manifeste iubirea trupește, recunosc ca m-am întristat. Nu mă durea faptul că se arătau preocupați de acestea, deși era destul, ci mă durea modul în care întrebau, ca și cum acestea erau lucruri firești, normale. De aceea m-am decis să fac publică o scrisoare adresată uneia dintre elevele mele, care și-a dat acordul pentru aceasta.

Ramona Pop, profesor de Religie, Baia Mare

Dragă Diana,

Mă întrebi dacă e păcat să accepți cererea prietenului tău de a trăi cu el înainte de căsătorie, ca dovadă a iubirii tale. Încerc să-ți dau un răspuns pe măsura înțelegerii tale, în tema aceasta atât de importantă și delicată a iubirii.

Îmi spui că în filmele de la televizor, și peste tot, este prezentată ca normală viața sexuală a doi tineri care se iubesc și că astfel ei își manifestă și mai mult iubirea pe care o au unul pentru altul, chiar dacă nu sunt căsătoriți.

Oare chiar așa să fie? Să ne uităm un pic în jurul nostru.

Dacă ar fi adevărat, nu ar mai fi atâtea inimi frânte, suflete rănite și vieți sfărâmate. Omul nu este numai trup, ci este trup și suflet. Când doi oameni se unesc, ei se unesc și sufletește. Iar dacă nu au binecuvântarea lui Dumnezeu asupra lor, ei trăiesc în păcat, iar păcatul aduce moartea. Nu mor ei, dar moare dragostea dintre ei pentru că aceasta s-a întinat, s-a murdărit cu păcatul săvârșit. Dumnezeu dorește să ne apere de suferințele

provocate de destrămarea relațiilor, de rănilile sufletești și de boli. Oamenii caută adesea să se simtă împliniți prin relațiile trupești și cred, în mod greșit, că nevoile lor psihologice sau sentimentale sunt de natură trupească. Rezultatul acestei atitudini este un mare gol interior, căci ei încearcă să umple cu plăcere fizică un gol afectiv, psihologic sau sentimental. Când iubești și investești tot ce ai mai bun într-o relație de prietenie, ți se pare corect ca cel pe care îl credeai iubitul tău să te părăsească după ce i-ai „demonstrat” cât de mult îl iubești? Dumnezeu nu dorește ca omul să sufere, să fie nefericit, și în toate poruncile Sale a pus înțelepciunea Sa. Toate le-a dat cu înțelepciune și cu un rost anume.

Abstenența înainte de căsătorie ne apără tocmai de această încercare de a ne rezolva în mod

Foto: Pr. Iulian Nistea

greșit problemele afective. Așteptarea ne învață să identificăm problemele, să le ținem piept și să încercăm să le rezolvăm.

O fată iubește cu tot ce are ea, deplin, complet, ea dăruiește iubire și se dăruiește, dar aceasta o săvârșește de multe ori pentru a „demonstra” iubirea ei, ca „probă” cerută de cel care se numește pe sine prietenul ei. Dar ce să însemne asta, de fapt? Nimic altceva decât o lipsă de maturitate în gândire, în simțire, în sufletul acelei persoane. Dacă e nevoie de o astfel de dovadă, va fi mereu nevoie de dovezi de tot felul în continuare, pe parcursul acelei așa-zise prietenii. Câte fete care și-au „demonstrat” iubirea mai sunt azi cu prietenii lor? Câte fete au avut tentative de sinucidere când s-au văzut părăsite de iubiții lor, de cei care doreau „o dovadă” din partea lor? Tinerii care caută o astfel de dragoste, mărturisesc, în mod inconștient, că ei înșiși nu au mai mult de oferit.

O astfel de tânără am cunoscut și eu, era cea mai bună prietenă a mea. În cazul ei, altul a fost motivul, și anume frica de a nu rămâne singură, frica de a nu fi iubită, frică născută din necunoașterea lui Dumnezeu.

O fată frumoasă cu calități și defecte, se gândea mereu de ce ea nu are niciun prieten, iar toate kolegele și prietenele ei au un prieten cu care se plimbă ținându-se de mână? I se părea atât de frumos să te plimbi de mână cu un băiat... Cu toate acestea, se gândea ca ea nu va cunoaște niciodată un băiat și nu se va căsători niciodată. Nu i-a spus nimeni niciodată că ea e frumoasă! Nu s-a plimbat niciodată cu un băiat de mână. Până când, într-o zi, a cunoscut un băiat. În sfârșit, speranțele ei au prins viață! Acum avea și ea un prieten. Acum și ea se poate plimba cu un băiat de mână! În sfârșit. Acesta este! Cu el, se gândea fata, mă voi căsători! El e alesul. Îl iubea. Și se amăgea singură că, din moment ce se plimba cu ea, cu ea vorbea, pe ea o sărută, însemna că o iubește! Și ce dacă nu i-a dat nicio floare, și ce dacă nu i-a spus niciodată că e frumoasă... Toți prietenii lui o salutau și vorbeau cu ea și le spuneau că „le stă bine împreună”. Îl iubea pe el pentru că el îi acorda atenție. Până acum nu-i mai acordase nimeni atâta atenție, deci,

se amăgea ea în continuare, precis mă iubește, în felul lui!... Ce face o fata când iubește? Se dăruiește. Dă ce are ea mai de preț! Dar băiatul i-a spus apoi că el nu o iubește. Cel în care își pusese nădejdea că o va lua de soție, acum o părăsea.

Rămasă singură, au înconjurat-o gândurile negre. Mai avea o prietenă cu care mai ieșea uneori în oraș, în rest, stătea în casă. Parcă se ascundea, se izola de lume. Nimeni nu știa ce s-a întâmplat cu ea. Odată, ieșind, s-a întâlnit cu unul dintre priete-

Foto: Mihai Bălan

nii lui, care i-a zis uitându-se în ochii ei: „ești frumoasă!” În acel moment, în mintea ei a apărut un gând: „prea târziu” și a început să râdă isteric. Râdea, râdea și se speria ea însăși de râsul ei... prea târziu. Îmi spune și mie acum cineva că sunt frumoasă. Prea târziu...

Au urmat zile în șir de durere. O durere sfâșietoare. Ce să facă acum? Cum va fi viața ei? Acum, chiar nu se va mai căsători niciodată! Gânduri tot mai negre, de deznădejde, îi treceau prin minte. S-a gândit chiar să-și ia viața. Nici nu mai deosebea noaptea de zi, visul de realitate. Într-un târziu și-a amintit că a auzit cândva că e bine să te rogi timp de 40 de zile. Ce avea de pierdut? A început să citească Paraclisul Maicii Domnului. Timp de 40 de zile s-a rugat cu lacrimi și a încercat să înțeleagă cuvintele rugăciunii, cu toată durerea pe care o avea în suflet și care îi îngreuna citirea rugăciunii. Plângea întotdeauna, dar se umplea de speranță când ajungea la rugăciunea de la sfârșit:

„am multe chipuri ale aceluia care mai înainte de mine au mâniat îndurarea Lui cea bună, pe vameși, pe desfrânați și pe ceilalți păcătoși, cărora s-a dat iertare de păcate, pentru părere de rău și mărturisire. Deci aceste miluite chipuri punându-le înaintea ochilor sufletului meu celui păcătos și privind spre atâta îndurare primită de dânsii de la Dumnezeu, am îndrăznit și eu, păcătosul, a alerga la milostivirea ta cea bună, o, preaîndurată Stăpână; să-mi dai mână de ajutor și să ceri la Fiul tău și Dumnezeu iertarea păcatelor mele cele grele”. Așa, timp de 40 de zile s-a rugat și a înțeles că nu se poate salva decât întorcându-se la Dumnezeu. S-a spovedit, și-a împlinit canonul, s-a împărțășit și și-a schimbat viața. A fost o schimbare, o ridicare, mai bine zis, de la moarte la viață.

Tânăra aceasta a scăpat cu viață, dar sunt atâtea „iubiri” care sfârșesc în moarte. Merită?

O tânără mi-a mărturisit odată că cea mai bună prietenă a ei, o fetiță de 14 ani, care iubea foarte mult un băiat, s-a dăruit lui, considerând aceasta un pas firesc în iubirea lor. Cu toate acestea, după câteva zile s-au despărțit. Tânăra a suferit foarte mult și a început să-și plângă durerea tuturor celor din jur. După un timp, pentru a le demonstra că nu va rămâne singură, a început să se îmbrace tot mai provocator și să se machieze. Era un chin, de fapt, ascuns sub masca aceasta. A urmat un alt „prieten”, apoi altul... Și de la ce a pornit totul? De la o iubire mincinoasă sau prost înțeleasă.

Revin la ce spuneam la început. Păcatul ucide, păcatul aduce moartea iubirii. Unde lipsește binecuvântarea lui Dumnezeu, omul are de suferit.

Când doi tineri se dăruiesc înainte de căsătorie, dau dovadă de neîncredere, pentru că ce altceva ar însemna că e nevoie de un act fizic pe lângă cel sufletesc? Iar după aceasta, băiatul nici nu o mai iubește atât de mult pe „iubita” lui. Scade respectul său față de ea, chiar dacă a fost dorința lui. Apar reproșurile, iar lumina care era mai înainte în ochisorii lor frumoși se stinge. S-au stins inocența, bucuria, nevinovăția.

O iubire curată nu are nevoie de astfel de dovezi, iar dacă le cere, acolo nu este iubire curată. Dacă nu este biruită predispoziția aceasta spre păcat, ea va continua și în viața de familie, în căsnicie, unde nu va fi respectat căminul familial, denaturând frumusețea căsătoriei.

Se potrec atâtea tragedii din cauza asta! După

ce fata se căsătorește, nefiind fecioară, soțul îi poate reproșa că n-a fost cuminte, o poate jigăni, pentru că n-a știut să se păzească, și este foarte dureros. Mai mult decât atât, soțul va avea mereu un spin în inimă, o durere sau o teamă, că gândul soției ar fi rămas la cel cu care a căzut în păcat înainte de căsnicie, chiar dacă în realitate nu este așa.

Există și tineri care nu le reproșează soților lor nimic din trecut, dar aceia sunt tineri cu o viață duhovnicească, adică sunt maturi în gândire și știu că omul este o ființă prețioasă și demnă de a fi iubită, oricum ar fi aceasta. Iar asta se învață de la Dumnezeu.

Un băiat care te iubește nu va cere dovezi de iubire, el îți va iubi sufletul și tu îl vei iubi pe al lui. O asemenea căsătorie, o asemenea unire va fi binecuvântată de Dumnezeu și va aduce pe lume copii binecuvântați. ■

Foto: Claudiu Pântea

Cununia este Taina Dragostei pentru că la temelia ei stă Dumnezeu, Care este Dragoste. Într-o căsnicie adevărată există mai ales iubirea jertfelnică, despre care vorbește Sfântul Apostol Pavel în imnul de la I Corinteni 13. Dragostea jertfelnică este singura care nu se stinge dincolo de moarte.

Există o iubire duhovnicească. După cum este o hrană trupească și una duhovnicească, o băutură după trup și alta după duh, așa există o dragoste a cărnii, care vine de la Satan și o altă dragoste, a Duhului, la Dumnezeu avându-și începutul. Nimeni nu poate fi stăpânit de amândouă aceste iubiri. Dacă ești iubitor al trupului, dragostea Duhului nu o poți cuprinde.

Părintele Sofian Boghiu

O supraviețuitoare a avortului

Gianna Jessen

Cu o lună și jumătate înainte de ziua în care ar fi trebuit să se nască, Gianna Jessen a fost avortată. Ceea ce se întâmplă cu foarte puțini dintre milioanele de copii care sunt avortați s-a întâmplat cu Gianna: a supraviețuit avortului. Pe 8 septembrie 2008, în Queen's Hall, Melbourne, Gianna Jessen a vorbit în fața Parlamentului statului australian Victoria, în ajunul dezbaterilor legate de dezincriminarea avortului în acest stat. Prezentăm fragmente din discursul ei, mărturie vie a unei realități care nu se poate contesta: avortul ucide oameni..

Sunt adoptată. Mama mea biologică avea 17 ani, la fel și tatăl meu biologic. Ea era însărcinată cu mine în 7 luni și jumătate când a decis să meargă la *Planned Parenthood*, care este cel mai mare operator de avorturi din lume. Au sfătuit-o să facă un avort salin. Asta înseamnă că din pânțele mamei se extrag cu o seringă până la 250 ml de lichid amniotic cu o injecție și în locul lor se injectează o soluție salină. Acea soluție îl arde pe copil și pe dinăuntru și pe dinafară, mama urmând să-l elimine în 24 de ore.

Spre spaima și surpriza tuturor nu am ieșit moartă, ci vie, după 18 ore, pe 6 aprilie 1977, într-o clinică de avorturi din districtul Los Angeles. Ginecologul nu era de gardă în momentul acela, așa că nu a avut șansa de a-și duce la capăt planul legat de viața mea, care era moartea.

Ar fi trebuit să fiu oarbă, ar fi trebuit să fiu arsă, ar fi trebuit să fiu moartă. Și totuși nu sunt. Știți ce este extraordinar? Că ginecologul a trebuit să-mi semneze certificatul de naștere! De asemenea, pentru orice sceptic în privința celor spuse de mine, pe fișa mea medicală este scris: „născută în timpul unui avort salin”.

Am întreprins câteva investigații în legătură cu respectivul

ginecolog. Clinicile lui formează cel mai mare lanț de clinici de avort din SUA, cu un venit anual de 70 de milioane de dolari. Am citit un mesaj de-al lui, acum câțiva ani. Spunea: „Am avortat peste un milion de copii și o consider pasiunea mea.”

Vă spun aceste lucruri pentru că, doamnelor și domnilor, ne aflăm într-o bătălie aparte, fie că realizăm sau nu. Este o bătălie între viață și moarte. De care parte sunteți?

O asistentă a chemat salvarea și m-au transferat la un spital, ceea ce este absolut miraculos. În general, procedura în acei ani, și până în anul 2002, era să iei viața supraviețuitorului unui avort prin strangulare, sufocare, lăsându-l să moară sau aruncându-l.

După aceea am fost plasată într-o casă adoptivă, unde familia și-a dat seama că nu prea mă plac. Așa că am fost luată de acolo și dusă în altă casă adoptivă, una frumoasă, casa lui Penny. În momentul acela aveam 17 luni, 15 kilograme de masă lăncedă și diagnosticată cu ceea ce eu numesc „darul paraliziei cerebrale”, care a fost cauzată de lipsa de oxigen din creier în timp ce încercam să supraviețuiesc. Ajungând aici, mă simt obligată să întreb: „Dacă avortul este doar o chestiune

despre drepturile femeii, doamnelor și domnilor, atunci unde erau drepturile mele?" Nu era nici o feministă înverșunată care să se ridice și să țipe despre cum îmi erau violate drepturile în acel moment! De fapt, însăși viața mea îmi era luată în numele drepturilor femeii.

Atunci când aud îngrozitorul și dezgustătorul argument

că ar trebui să îngăduim avortul deoarece copilul ar putea să fie handicapat – câtă groază îmi umple inima! Doamnelor și domnilor, sunt lucruri pe care le puteți învăța numai de la cel mai slab dintre noi. Și când le luați viața, dumneavoastră sunteți cei care pierd, pentru că Domnul are grijă de ei. Însă dumneavoastră sunteți aceia care veți suferi pentru totdeauna. Și câtă aroganță! O aroganță absolută. Căci legalizarea avortului nu este altceva decât reluarea vechii practici ca cel puternic să-l domine pe cel slab, să determine cine trăiește și cine moare. Câtă aroganță! Nu vă dați seama că nu puteți să faceți ca propria inimă să vă bată? Nu vă dați seama că puterea pe care credeți că o aveți, nu o aveți, de fapt? Mila lui Dumnezeu este aceea care vă susține – chiar și atunci când Îl urâți...

Unii s-au uitat la draga mea mamă adoptivă Penny și i-au zis: „Gianna nu o să fie niciodată nimic!” Foarte „încurajator”! Ea a decis să-i ignore. Lucra cu mine de trei ori pe zi, în fiecare zi, și am început să-mi țin capul. Iar ei ziceau: „Ei bine, Gianna nu o să fie în stare de asta, de cealaltă...” Și, ca să nu mai lungim povestea, la vârsta de 3 ani mergeam cu cadru și cu proteze. Astăzi stau în picioare aici în fața dumneavoastră, schiopătând puțin, fără cadru și fără proteze. Cad grațios uneori și cât se poate de dizgrațios alteori, în funcție de situație. Dar le consider pe toate spre slava lui Dumnezeu.

Eu cred că din cauză că nu înțelegem cum merg lucrurile, nu înțelegem cât de frumoasă poate fi suferința. Nu zic să o cerem de bună voie, dar atunci când vine uităm că Dumnezeu este la cârmă și că Dumnezeu poate să facă astfel încât și cea mai mare nenorocire să ne devină folositoare...

Pentru o clipă aș dori să vorbesc doar cu bărbații din această sală și să fac ceva ce niciodată nu se face. Aș spune: „Bărbaților, sunteți făcuți pentru măreție. Sunteți făcuți ca să luați atitudine și să fiți bărbați. Sunteți făcuți ca să-i apărați pe femei și pe copii, nu să stați și să priviți în altă parte, în timp ce știți că au loc crime, și să nu faceți nimic în legătură cu asta. Nu sunteți făcuți ca să vă folosiți de femei și să le părăsiți. Sunteți făcuți ca să fiți buni, și măreți, și binevoitori, și puternici, și să luați atitudine. Pentru că... bărbaților! Ascultați-mă! Am obosit tot făcând eu, o femeie, treaba voastră!”

O să închei cu următoarea mărturisire. Poate unii dintre dumneavoastră sunt puțin deranjați că tot ce-am făcut a fost să vorbesc despre Dumnezeu și despre Iisus. Dar cum aș putea oare să merg schiopătând prin această lume și să nu-I dau toată inima și mintea și sufletul și puterea lui Hristos, Care mi-a dat viață?! Sper că ceva din ce-am spus v-a fost clar. A venit din inima mea. Dumnezeu să vă binecuvinteze și să vă păzească! ■

Întrebări ale tinerilor

UNEI TINERE, DESPRE SUFLET ȘI CERCUL DE PRIETENI

Oana, nu ești nici prima, nici ultima persoană, care se preocupă de felul cum interacționează viața noastră duhovnicească cu grupul de prieteni. Scrii: „Nu-mi place să fiu singură, dar nici să plec din biserică. Ce să fac?”

Sfântul Ioan Gură de Aur interpretează cuvântul Mântuitorului „Dacă ochiul tău cel drept te smintește pe tine, scoate-l și aruncă-l de la tine, căci mai de folos îți este să piară unul din măduarele tale, decât tot trupul să fie aruncat în gheenă”, ca referindu-se la prieteni și la mântuire. Minunat lucrul este prietenia și, cu adevărat, prietenii ne sunt asemenea unor ochi! Dar dacă ochii ne-au fost dați de Dumnezeu nu pentru a vedea să facem rău, ci pentru a vedea să facem binele, tot așa prietenii au un rost atâta vreme cât ei ne ajută să devenim mai buni.

Oana, Dumnezeu este iubire și dăruiește iubire, dar iubirea nu se bucură decât de adevăr! Căci, dacă nu facem ceea ce este bun, prietenia noastră își pierde scopul ei și, din aducătoare de dragoste, devine aducătoare de suferință, atât pentru cei din jur, cât și pentru noi.

Așadar, dacă vei dori să ai prieteni care să îți fie de folos în cele duhovnicești, să fii sigură că Dumnezeu ți-i va dărui. Roagă-te pentru aceasta și prețuiește-i atunci când ți-i va soate în cale, căci este scris că „prietenul credincios este leacul vieții” (Ecclesiasticul 6, 16). ■

UNUI TÂNĂR CARE ÎNTREABĂ DE CE BISERICA ÎI CONDAMNĂ PE HOMOSEXUALI

Mai întâi aş vrea să îţi spun că Biserica nu îi condamnă pe homosexuali, ci homosexualitatea. Nu condamnă omul, ci patima. Activiştii homosexualităţii întreţin special această confuzie ca să poată spune despre creştini că sunt intoleranţi cu cei din jurul lor.

Nu sunt un adept al unei viziuni apocaliptice asupra sfârşitului lumii, dar, din păcate, faptul că se încearcă impunerea homosexualităţii în toate ţările ca fiind ceva normal, asta dovedeşte că lumea în care ne aflăm se clatină. Să nu uităm că singurele păcate despre care se spune în Biblie că s-au coborât îngeri din cer ca să-i pedepsească pe cei care le făceau, au fost cele din cetăţile Sodoma şi Gomora. De asemenea, Sfântul Ioan Gură de Aur spune că, dacă cei care se află cuprinşi de această patimă ar fi conştienţi ce înseamnă ea cu adevărat, ar prefera mai bine să moară de o mie de ori, decât să continue să trăiască astfel.

Ce aş putea să mai adaug? Poate doar atât: îţi confirm, de la Taina Spovedaniei, că au fost oameni care s-au vindecat până la urmă de această patimă, dacă au vrut să lupte. Cu ajutorul lui Hristos, omul ajunge în cele din urmă la lumină. ■

DE CE SE FACE CINEVA CĂLUGĂR?

Alexandru, într-un singur cuvânt răspunsul este dragostea. Aşa cum un tânăr iubeşte pe cineva şi simte că doreşte să-şi petreacă întreaga viaţă alături de acea persoană, tot aşa cineva simte că doreşte să îşi încredinţeze întreaga viaţă lui Dumnezeu.

O să îţi dau un exemplu, bun pentru cei care cred că monahismul este pentru cei ce nu-şi găsesc un rost în viaţa socială.

Este vorba despre împrejurările în care a plecat o tânără la mănăstire. După ce a terminat facultatea, i-a spus duhovnicului ei că are două opţiuni în faţă: să candideze pentru un serviciu foarte bun, din domeniul relaţiilor României cu organisme financiare europene sau să meargă la mănăstire. Părintele s-a gândit că, dacă ea va merge la mănăstire s-ar putea ca, mai târziu, să aibă vreun regret faţă de

nefructificarea şansei de a avea o carieră frumoasă. I-a recomandat să susţină concursul pentru postul respectiv. Tânara s-a prezentat la examen, iar rezultatul a fost câştigarea concursului, cu o lucrare atât de bună încât comisia a felicitat-o şi a întrebat-o cu cine s-a pregătit. După rezultate, tânăra a venit din nou la duhovnic şi i-a prezentat situaţia. Părintele a întrebat-o: şi acum ce faci? Ea i-a răspuns: acum voi merge la mănăstire. Acum făcea, într-adevăr, o alegere liberă, căci opţiunea pentru mănăstire nu mai era determinată în niciun caz de lipsa unui serviciu bun.

Era o fată, dar a avut acea bărbăţie care îi place lui Hristos: „Tot cel ce vrea să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea sa şi să-mi urmeze Mie”.

În încheiere îţi scriu un cuvânt care arată ce înseamnă viaţa monahală: „A trăi viaţa lui Hristos, a avea gândul lui Hristos, a avea iubirea lui Hristos, a face voia lui Hristos, a fi asemenea lui Hristos în orice relaţie - acesta a fost scopul tuturor ostanelilor duhovniceşti ale părinţilor”. Sunt cuvintele Sfântului Nicolae Velimirovici dintr-o lucrare despre viaţa Sfântului Sava, fiul de cneaz sârb care a fugit de la curtea tatălui său şi s-a făcut monah. ■

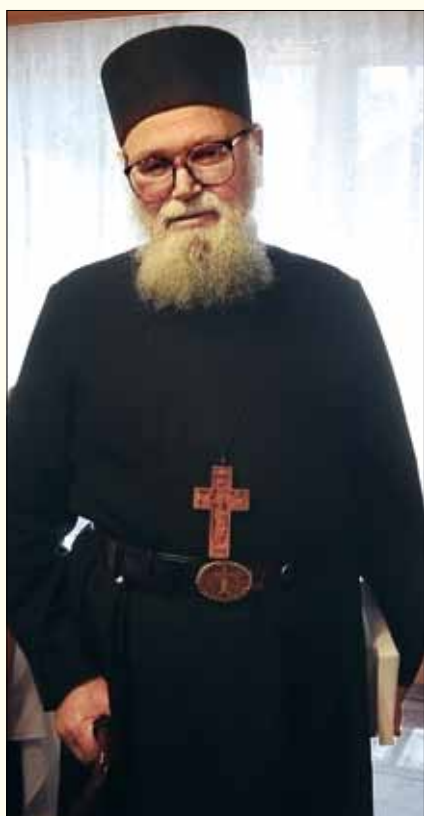
Foto: Alecu Reniţă

CUM SĂ ŞTIM CARE ESTE VOIA LUI DUMNEZEU ÎN VIAŢA NOASTRĂ DE ZI CU ZI?

Întrebarea ta este foarte importantă pentru echilibrul vieţii noastre. În primul rând cred că trebuie să ne rugăm des, cu rugăciuni simple: „Doamne luminează-mă să văd care este voia Ta! Ajută-mă să urmez voia Ta!”. Dumnezeu este dragoste şi ne ajută aşa cum crede El că ne este de folos, nu cum ne-am aşteptat noi. De multe ori Dumnezeu intervine în viaţa noastră într-un mod în care noi nici măcar nu bănuim. Spovedania deasă ne ajută să vedem care este voia lui Dumnezeu, atunci când ne mărturisim cu sinceritate şi atunci când ascultăm poveţele duhovnicului. De asemenea, dacă simţim în noi tulburare, deznădejde, multă mândrie, este limpede că nu suntem pe un drum bun. Hristos ne dăruieşte pace, iubire, răbdare, nu ne tulbură. Dumnezeu să-ţi dăruiască smerita cugetare şi dreapta socoteală în viaţa ta de fiecare zi. ■

Adevărata rugăciune nu se sfârșește niciodată

Interviu cu părintele Roman Braga

Astăzi propaganda în favoarea normalizării anumitor patimi are efecte negative asupra vieții sufletești a tinerilor, mai mult chiar decât propaganda ateismului din timpul regimului comunist. Ce măsuri credeți că ar trebui luate pentru ca numărul victimelor așa-numitei democrații să fie cât mai scăzut?

Întrebarea este interesantă, însă ar trebui să întrebați guvernul de lucrul acesta. Tinerii nu sunt vinovați că trăiesc în această cultură decadentă. Să nu credeți însă că epoca pe care o trăim este mult diferită față de alte timpuri din istoria creștinismului și că ceilalți au fost bucuroși și norocoși că au trăit în altă epocă, iar noi suntem grozav de nenorociți că trăim acum.

Ce pot spune este să nu așteptați de la școli nimic. Eu trăiesc într-o țară în care oamenii își educă copiii acasă până la facultate. Desigur că regimul permite să se dea numai examene, fără ca profesorul să-l vadă pe copil la ore în timpul anului. În America foarte mulți se feresc de școlile publice. În statul Michigan, unde trăim, un sfert din copii nu se duc la școală, până la universitate. Cine îi poate învăța mai mult pe copii

și cine e mai mult interesat de morala lor decât familia, părinții, bineînțeles dacă sunt părinți responsabili. În România cred că nu este încă oficializat acest sistem de *homeschooling* - școlarizare acasă.

Știți că în Statele Unite există o asociație de tineri care s-au jurat să fie virgini până la căsătorie? Ei poartă o insignă pe care scrie: *only my wife* (numai soția mea) sau *only my husband* (numai soțul meu). Sunt organizați, aduc conferențieri, au dansuri, dar sunt oameni care vor să demonstreze că omul nu este un animal, că se poate trăi în abstenență.

Dacă un copil este educat de mic să spună nu răului, va reuși să depășească ispitele de acum. Sigur că presiunea este mare, dar presiunea diavolului a fost mare întotdeauna. Tânărul trebuie învățat să nu dorească ce are celălalt. „Colegul și-a luat mașină, vreau și eu una”, „celălalt are un computer, vreau și eu unul” – felul acesta de a gândi îl distruge pe om. Tânărul să aibă tăria sufletească să spună nu. Cui? Nu păcatului care-l vede pe stradă, ci să spună nu lui însuși. Este mult mai greu să-ți spui nu ție însuși, patimilor tale, dorințelor tale. Asta este educația care

trebuie făcută. Ea nu s-a făcut niciodată în școală. Pe asta o fac părinții acasă. Nu-i torni pe gât predici, la copii nu li se țin predici, s-au săturat de conferințe și de toate astea. Îl iei de mână, îl duci la biserică, tu săruți icoana, o sărută și el, îl duci la împărtășanie, te spovedești tu, se spovedește și el.

„Dacă ai prezența lui Dumnezeu în tine, atunci ești într-o stare de rugăciune. Omul devine o rugăciune.”

Ce să facem ca să-L iubim pe Dumnezeu mai mult, ca să-L simțim mai aproape de noi?

Trebuie să vorbim cu El. Trebuie să-L simți pe Dumnezeu în tine, nu în afară de tine, în exterior, ci în interior, în inima ta, căci inima noastră este infinită întrucât în ea se sălășluiește Hristos de la botez. O persoană are niște dimensiuni infinite ale personalității lui; în adânc, fără limită, persoana umană este veșnică. În adâncul acesta din noi există Dumnezeu, după cum spune Sfântul Pavel de atâtea ori: „voi sunteți biserica Dumnezeului Celui Viu”. Să nu direcționăm rugăciunea noastră într-un colț, că Dumnezeu nu e material sau spațial să-L pui într-un colț și să spui: acolo e Dumnezeu! Coboară-te în tine și adresează rugăciunea în inima ta lui Dumnezeu și vei simți prezența Lui.

Convorbirea cu Dumnezeu îți aduce simțirea acesta a prezenței lui Dumnezeu. Spune-I lui Dumnezeu când ți-e foame, când ți-e sete, spune-I lui Dumnezeu că te duci la Rădăuți, spune-I lui Dumnezeu ceva pe drum, arată-I lui Dumnezeu ce frumoase sunt florile. Vorbește cu Dumnezeu de toate. „Doamne, ce să fac? Uite trebuie să fac asta și asta; mi-e foame, mă duc să mănânc o bucată de pâine”; tot ai în minte lucrurile astea, par copilărești, dar conversația aceasta cu Dumnezeu se prefăce în rugăciune. Pentru că ce este rugăciunea? Este o continuă comunicare a omului cu Dumnezeu.

Gândiți-vă ce spunea Sfântul Apostol Pavel în epistola către Tesaloniceni: „Rugați-vă neîncetat!”. Cum putea el să se roage neîncetat când era un om foarte activ? Atâtea biserici a făcut, atâtea epistole a dictat, atâtea lucruri avea de făcut. Nu putea să stea în genunchi neîncetat. La asta s-a gândit: să ai întotdeauna în inima ta sentimentul prezenței lui Dumnezeu.

De fapt, Sfinții Părinți așa definesc rugăciunea: rugăciunea este sentimentul prezenței lui Dumnezeu. Rugăciunea nu este doar atunci când citești din carte. Trebuie spus tinerilor lucrul acesta. Nu este doar când te rogi dimineața și, gata, am terminat. Sau zici: „ah, nu mi-am sfârșit rugăciunile!”. Rugăciunea nu se sfârșește niciodată.

Vorbește cu Dumnezeu copilărește, că noi suntem copiii lui Dumnezeu. Și vorba asta copilărească

cu Dumnezeu îți aduce sentimentul prezenței intimei a lui Dumnezeu în inima ta. Voi știți proverbul călugăresc: „dacă te rogi numai când te rogi, nu te rogi deloc”.

Dacă ai prezența lui Dumnezeu în tine, atunci ești într-o stare de rugăciune. Omul devine o rugăciune. Omul are o stare de rugăciune, nu momente de rugăciune, momente când se roagă și momente când nu se roagă. Ar fi groaznic. Trebuie să avem tot timpul simțirea lui Dumnezeu. Când spui: „Doamne!”, să fii sigur că Dumnezeu Se întoarce cu fața la tine și așteaptă să-I spui ceva. Când ești ocupat, fii atent la lucrul pe care-l faci. Când ai conversații, gândește-te la ce spui. Dar, dacă ai timp, puțin, 2-3-4 minute sau chiar într-o conversație cu oamenii, poți să spui: „Doamne Iisuse Hristoase uită-te la noi, ajută-ne!” sau: „Binecuvintează-i pe oamenii aceștia!”.

Unii ortodocși merg la catolici, la protestanți, la diverse ramuri monofizite și se roagă împreună cu aceștia. Este bine că se procedează astfel?

Eu nu-i împărtășesc pe cei care se duc și se cuminecă la catolici sau pe cei care, în loc să vină la biserica lor, se duc la protestanți, la monofiziți sau prin alte părți.

Sfinții Părinți ne interzic să ne rugăm împreună cu ereticii sau schismaticii, dar suntem obligați să ne rugăm pentru aceștia. Să facem rugăciuni și pentru creștinarea musulmanilor, și pentru încreștinarea evreilor. Chiar este necesară o educație făcută copiilor și tinerilor, ca să se roage pentru a veni la credința în Sfânta Treime, pentru a crede în Mântuitorul ca Dumnezeu și Om, toți cei răătăciți de la credință. Nu trebuie să-i urâm pe cei de altă credință, nu trebuie să ne ducem pe stradă și să ne

certăm cu ei: că la voi e așa, că la noi e așa. Asta nu are niciun efect. Roagă-te pentru ei. De fapt, noi nu convingem pe nimeni să fie creștin. Uite, aici suntem în America și îi botezăm pe mulți. Aici este un curent al evangheliștilor care se botează mereu, iar Ortodoxia crește în America foarte mult. Bapțiștii au universități, metodiștii au universități, colegii, licee, sunt oameni deștepți. Ei citesc mult și îi cinstesc pe Sfinții Părinți. Îmi spunea unul care este ortodox

„Dumnezeu nu are nevoie de apărarea noastră, Dumnezeu are nevoie de dragostea noastră.”

acum: „am văzut Sfânta Liturghie descrisă în a doua *Apologie* a lui Iustin Martirul, și am văzut în *Constituțiile Apostolice* vorbindu-se despre Sfintele Taine, despre cum se face botezul, nunta, cununia, maslu. Atunci mi-am pus întrebarea: când au dispărut toate acestea de la noi? Noi nu le avem. Suntem noi în biserică sau nu suntem?”. Este interesant că nu s-au oprit nici la catolici, nici în altă parte, ci au venit la noi, pentru că au găsit că Biserica apostolică este în Ortodoxie.

Am înțeles că au trecut chiar comunități întregi la Ortodoxie.

Da, comunități întregi. În Chicago avem două comunități care au trecut la ortodocși cu pastori cu tot. S-au botezat două mii într-o zi. Tot grupul care lucra la educația studenților în universitățile americane, un grup de evangheliști numiți *Campus Ministry*, toți sunt ortodocși astăzi. Au făcut și un film, *Come back Home*; când îl vezi începi să plângi. Toți iau Sfânta Cuminecătură din linguriță pentru prima dată și le curg lacrimile pe obraz.

Să-l iubești pe eterodox. Nu poți prin discuție să-l convingi, ci Duhul Sfânt îl convinge și-l aduce la Adevăr. Sfântul Ioan Teologul ne arată că, dacă ne iubim unul pe altul, Dumnezeu este între noi. Numai Dumnezeu poate să convingă. Mântuitorul Hristos nu și-a urât vrăjmașii, i-a iubit și i-a iertat chiar și de pe Cruce.

Eu recomand ca în toate rugăciunile noastre individuale să nu ne rugăm numai pentru noi,

Mănăstirea
Adormirea Maicii
Domnului din
Rives Junction,
Michigan

pentru familie, ci să-i includem pe toți care nu sunt ortodocși. Chipul lui Dumnezeu este în toți oamenii. Gândiți-vă la fenomenul și revoluția religioasă din China. Aici sunt, după ultima statistică, circa 130 de milioane de creștini; guvernul nu-i mai poate controla, este imposibil.

Africa este un continent creștin. Se lasă de mahomedanism cu toată persecuția care este acolo. Se înmulțesc creștinii în Africa rapid. De aici, de la noi, a plecat un grup de studenți în Madagascar, în misiune. Numeric, noi, ortodocșii, creștem și în insula Madagascar. Este un mitropolit negru acolo, Acunda. Africa are mitropoliții ei negri, episcopii ei, sunt seminariile în Kenya, la Nairobi și în Uganda. Se înmulțesc creștinii și aici. Desigur, merg în paralel și catolicii și protestanții, dar vreau să spun că Africa nu mai este un continent sălbatic.

Sunt fenomene în lume care ne arată că Duhul Sfânt lucrează. Nu trebuie să urâm pe nimeni, chiar dacă unii îl urăsc pe Dumnezeu și urăsc credința cea adevărată. Dumnezeu nu are nevoie de apărarea noastră, Dumnezeu are nevoie de dragostea noastră. Iar dragostea noastră față de Dumnezeu trece prin om, chiar dacă acel om este dușmanul tău, și chiar dacă este dușmanul lui Dumnezeu, el are nevoie și mai mult de iubirea creștinilor.

Când este bine să ne căsătorim? Înainte sau după vârsta de 25 de ani? Astăzi mulți oameni spun că, dacă ne căsătorim prea devreme, ne irosim tinerețea.

Depinde... Te căsătorești când ești matur. Unii sunt maturi la 25 de ani, alții niciodată. Unii la 40 de ani sunt încă imaturi. Căsătoria este o mare responsabilitate. Astăzi trebuie să punem mai mult accentul pe maturitate.

Eu nu le recomand să se căsătorească celor care vor după nuntă să se țină de distracții și să avorteze copiii. Sau, și mai grav, să ia pilule. Cel puțin femeile care au făcut un avort-două se pot mărturisi complet, dar acelea care iau pilule, nici nu știu câți au omorât.

Divorțul este și el o calamitate. Când te căsătorești îți asumi un sacrificiu, o jertfă. Căsătoria este o cruce. Iubirea nu este sex, iubirea nu este instinct, plăcere trupească, iubirea este ce spune Sfântul Pavel în capitolul 13 la I Corinteni: toate le rabdă, toate le îndură, nu este geloasă, iubirea nu caută ale sale, ci ale celuilalt. Acea este adevărata dragoste, când poți să mori pentru cineva. Dacă tânărul nu este în stare să moară pentru o fată, aceasta să nu se căsătorească cu el.

Mucenicia
călugărilor din
Mănăstirea
Sinai, Moise
descălțându-se
în fața Rugului
Aprins, Moise
primind Tablele
Legii pe Muntele
Sinai; frescă,
Mănăstirea
Sucevița

Preoții ar trebui să se ocupe de educația tinerilor care vor să se căsătorească. Să se anunțe cununile cu trei duminici înainte în biserică. În aceste trei săptămâni preotul trebuie să se întâlnească cu viitorii soți de mai multe ori și să le vorbească despre copii, despre ce înseamnă căsătoria, despre iubirea care trebuie să existe între soț și soție și celelalte probleme referitoare la căsătorie. Lucrurile acestea le știe preotul din experiență, pentru că și el e căsătorit și are soție și familie. În America, dacă tinerii nu-și anunță căsătoria cu o lună-două înainte, nici nu-i cunună. Aici, la toate confesiunile există cursuri de căsătorie. Cursurile de căsătorie din Ortodoxie au un specific al lor, nu se potrivesc în toate cu celelalte de la eterodocși. Tinerii trebuie să înțeleagă că într-o familie lucrurile nu pot merge bine fără ajutorul lui Dumnezeu.

„Tinerii trebuie să înțeleagă că într-o familie lucrurile nu pot merge bine fără ajutorul lui Dumnezeu.”

Trebuie să li se explice ce înseamnă o familie creștină, să li se arate că este nevoie și de abinență și de rugăciune. Lucrurile de felul acesta trebuie să li se spună tinerilor. Dacă sunt neglijați, se pot căsători și la 16 ani, și la 30 de ani, că tot una este, sunt la fel de nepregătiți, fiindcă nu s-a ocupat nimeni de ei ca să-i învețe. Și așa apar divorțurile, avorturile. Îmi pare bine că-n România este acum o

organizație care luptă împotriva avorturilor. Aici sunt milioane de oameni angajați în această luptă. Pe 22 ianuarie în toate orașele din America se fac demonstrații împotriva avorturilor. La Casa Albă se strâng 1 milion de oameni, iese președintele și le

carceră vreo trei zile pentru că ai cântat o colindă, te simțeai fericit. Momentele acestea frumoase noi nu le-am mai avut în libertate.

Desigur că în închisoare au fost fel și fel de oameni. Cine a fost bun afară, a fost bun și-n închisoare. Și invers. Închisoarea i-a apropiat pe unii oameni mai mult de Dumnezeu, i-a făcut să aibă o inimă mai bună. Acolo, dacă-L aveai pe Dumnezeu în inimă, nu sufereai, nu erai compromis.

Am văzut intelectuali care au căzut și s-au compromis definitiv; am văzut și țărani simpli, care nici nu știau să se iscălească, dar aveau o frumusețe de

caracter și o tărie de caracter nepomenite. Acolo am înțeles care este adevărata cultură, am înțeles că ea nu constă în informația aceasta formală.

Au fost momente foarte frumoase în închisoare. Tragedia apărea atunci când vedeam cum cădeau intelectualii noștri. La Jilava am stat cu mai mulți miniștri și mă gândeam cum au putut oamenii aceștia să conducă țara, cu această micime de caracter, că acolo își dădeau pe față tot, povesteau tot. Am văzut un general care a furat ceapa de sub căpătâi de la un țăran, zicând că nu putea să reziste de foame.

Închisoarea a fost o școală extraordinară, o școală spirituală. Suferința fizică nu conta, chiar la Pitești, deși aici cu toții am fi vrut să murim, numai ca să scăpăm de chinurile reeducării. Dar nu ne dădeau voie, ne-au luat totul, toate instrumentele cu care puteam să ne facem rău. Pentru că ideea lor era să nu mori până ce nu te murdărești, până ce nu spui ca ei, să nu mori până ce nu te compromiți. Iar după ce te compromiți poți să mori, că-i totuna.

„Fără libertatea spirituală nu poți să

guști din libertatea exterioară.”

vorbește; fie că el este sau nu de acord cu practica avorturilor, el trebuie să le vorbească.

În timpul comunismului ați fost întemnițat întrucât ați făcut parte din mișcarea duhovnicească Rugul Aprins, despre care spuneți, cu ani în urmă, că i-a speriat pe guvernanții regimului mai mult decât toate centrele de rezistență din Carpați. Care au fost cele mai dificile momente în viața de închisoare? Dar cele mai frumoase?

Privind acum în urmă, pot spune că închisoarea a fost o binecuvântare. Au fost momente grele, desigur. Dar, totuși, niciodată n-o să trăim acele clipe de intimitate cu Dumnezeu pe care le-am trăit în închisoare. Când voiau să ne spurce în Vinerea Mare, asta a fost o regulă generală a pușcăriilor românești, ne dădeau să mâncăm carne și noi nu mâncam, le dădeam gamelele înapoi pline. Acesta era un moment foarte frumos.

În noaptea Paștelui și în ziua de Paști, ne dădeau varză acră cu apă, că așa erau, erau cinici, voiau să-și bată joc de credință. Când te băga la

Fenomenul acesta nu a fost numai în închisoare, este și astăzi în afara închisorilor, în lumea de după comunism, și în România, și aici, în America. Diavolul vrea ca noi să ne murdărim și, după aceea, putem să murim.

În închisorile comuniste ne spuneau: „Nu vă dăm drumul acasă până nu vă compromiteți. Ca ieșind afară să nu fiți eroi, ci să scuipe lumea pe voi”. Tot așa este și în toată societatea de astăzi. Omul care păcătuiește nu se simte bine singur, vrea să-i atragă și pe alții în păcat, ca un fel de justificare pentru conștiința lui care îl mustră.

Cum ați resimțit în închisoare privarea de libertate?

Adevăratul om liber este acela pe care îl eliberează Iisus Hristos. Pentru că libertatea fizică, exterioară, nu contează; nu poți simți această libertate exterioară, dacă nu o ai pe cea dinlăuntru.

În tot timpul închisorii, rugându-te și vorbind cu Dumnezeu, nici nu simțeau zidurile. Libertatea adevărată este libertatea spirituală. Fără libertatea spirituală, și vreau să accentuez lucrul acesta, nu poți să guști din libertatea exterioară. Dacă nu ești liber de păcat, dacă tu ești rob pasiunilor tale, robul sexualității, al lăcomiei, al iubirii de argint, dacă tu ești robul plăcerilor trupești, poți să ai oricâtă libertate exterioară, că tot sclav rămâi. ■

Părintele Roman Braga s-a născut pe 2 aprilie 1922 în Basarabia, lângă mănăstirea Condrița. În 1932 intră ca frate la Mănăstirea Căldărușani, lângă București. Între 1943-1947 urmează Institutul Teologic și Facultatea de Litere și Filozofie din București. În 1949 este arestat și condamnat la 5 ani de temniță grea și trei ani de degradare civilă pentru acuzația că ar fi făcut parte dintr-o organizație subversivă din cadrul Facultății de Teologie din București. În 1952 este eliberat, cu domiciliul forțat în București. Merge pe ascuns la Iași, unde Mitropolitul Sebastian Rusan îl călugărește și îl hirotonește întru diaconie. Este arestat în 1958 și condamnat la 18 ani de muncă silnică și 10 ani de degradare civică pentru apartenență la gruparea *Rugul Aprins*. La 31 iulie 1964 este eliberat. În 1965 este preoțit, iar în 1968 este trimis ca preot misionar în Brazilia. Din 1988 se retrage la mănăstirea Adormirea Maicii Domnului din Rives Junction, Michigan, SUA.

Părintele Sofian Boghiu și părintele Roman Braga la mănăstirea din Rives Junction

TAINA MĂRTURISIRII

Părintele Constantin Galeriu

Într-o discuție cu tinerii un duhovnic a fost întrebat: „De ce este importantă spovedania?”

Părintele i-a răspuns: „Gândește-te că ești în casă și că te uiți afară printr-un geam murdar. Toate pe care le vezi îți apar necurate datorită murdăriei care este pe geam. După ce vei spăla geamul, toate îți vor apărea luminoase. Tot așa este și cu sufletul omului. Atâta timp cât este murdar, vede peste tot defectele celor din jur, i se năzare că în jurul lui este un adevărat război al nedreptăților care îl vizează tocmai pe el. După ce apare căința și sufletul se spală prin Taina Mărturisirii, omul renaște, începe să observe părțile bune ale celorlalți, are mai multă răbdare și merge pe calea vieții celei nepieritoare”.

Taina Spovedaniei este ușa care ne duce spre normalitate, spre o viață ziditoare și creatoare, spre viața în Hristos. Este prima terapie pentru sufletul nostru bolnav care dorește să se regăsească și să găsească sensul propriei existențe. Cele mai pătrunzătoare cuvinte despre importanța acestei taine le aflăm la marii părinți duhovnicești. Unul dintre aceștia a fost și părintele profesor Constantin Galeriu din București, de la a cărui trecere la cele veșnice se împlinesc anul acesta 7 ani. Cinstindu-i memoria acestui renumit predicator și duhovnic al ortodoxiei românești, publicăm în continuare câteva meditații ale Sfinției Sale despre importanța Tainei Mărturisirii.

După cum se știe, Botezul nu se mai repetă în viața creștinului, în timp ce Împărtășirea, hrana cu dumnezeiasca Euharistie, e „pâinea vieții” fiecărei Sfinte Liturghii.

Și cum nu ne putem împărtăși, uni cu Hristos în Euharistie, fără iertarea păcatelor, a păcatelor de după Botez, se înțelege atunci că Taina Mărturisirii a fost instituită de Mântuitorul tocmai pentru a

continua și face actuale mereu roadele Botezului.

Dacă Botezul spală păcatele săvârșite până atunci, Mărturisirea le spală pe cele de după Botez și devine astfel Taină sfântă fără de care nu este posibilă dobândirea mântuirii. Sfinții Părinți au numit Taina Mărturisirii, a Pocăinței, „al doilea Botez” sau „înnoirea Botezului”, „a doua renaștere”, „curățirea conștiinței”. Pentru Sfântul Ioan

Scărarul izvorul lacrimilor (adică Taina Pocăinței) de după Botez este chiar, într-un fel, mai mare decât însuși Botezul, deși, zice el, aceste cuvinte par îndrăznețe.

Conștiința credinciosului e de atâtea ori confruntată cu lumea negativă a păcatului, sub diverse ipostaze, așa cum ni le arată Biserica, începând de la cele mai ușoare și culminând cu cele capitale: mândria, iubirea de argint, desfrânarea, invidia, lăcomia, mânia și lenea; cele împotriva Duhului Sfânt: tăgăduirea adevărului, nepocăința, deznădejdea în fața îndurării lui Dumnezeu; sau păcatele strigătoare la cer: uciderea, desfrâu prin desfigurarea firii, asuprirea văduvelor, a orfanilor, a celor lipsiți, oprirea plății lucrătorilor sau exploatarea muncii lor, specula, necinstirea părinților... Și cine, mai mult sau mai puțin, nu se simte vinovat, față de o asemenea proliferare a răului, măcar cu intenția, cu gândul, fie și pentru o clipă, cu un cuvânt, un gest, o faptă? A-ți vedea, a-ți recunoaște greșelile, este un har divin.

Mărturisirea trebuie să cuprindă răul, începând de la rădăcina lui, de la gând, de la intenție. Credincioșii întreabă adesea: „de unde se ivește un gând rău, un cuvânt, o expresie lipsită de cuviință?” Dar aceasta arată că adâncul din noi nu e convertit. Sunt plivite buruienile la suprafață, dar nu sunt smulse rădăcinile lor care pot lăstări mereu. De aceea și gândurile trebuie mărturisite, lepădate, pentru a nu le duce cu noi în eternitate. „Nimic nu rămâne ascuns, care să nu

iasă la arătare” (Luca 8, 17), ne spune Fiul lui Dumnezeu. De asemenea, și cuvintele trebuie spovedite, pentru care zice Mântuitorul că „vom da socoteală în ziua judecății” (Matei 12, 36). Cu atât mai mult faptele.

Nu simțim, nu observăm noi la atâția credincioși, cum, după mărturisire și dezlegare, li se înseninează fața, le strălucește o bucurie, bucuria întru Duhul Sfânt. Ei dobândesc puterea de a pune un nou început, de a se dedica numai binelui. Este cotitura săvârșită de lucrarea Tainei. Mai profund, se reunește acum voia liberă cu harul, și acest lucru aduce pacea conștiinței, cu Dumnezeu, cu semenii, cu sine.

În Pateric citim că a întrebat un frate pe un părinte iscusit: „care e fapta care dă odihnă, pace?”

„Fiule, a răspuns bătrânul, fapta cea mai folositoare și mai odihnitoare este aceasta: unirea voii omului cu voia lui Dumnezeu... încât să-ți zici: *Doamne, iată de acum înainte îmi unesc toată voia mea cu a Ta, ca de acum înainte să nu se împotrivească, nici să mai bănuiască voia mea, voii Tale, ci orice va vrea și va fi iubit voii Tale, acela va vrea și va iubi voia mea.*” Iar a iubi și a face voia Ziditorului este a te face pe tine întru toate ziditor, lucrător de fapte bune. Acesta este scopul Tainei.

Extrase din studiul
„Taina Mărturisirii”,
publicat în nr. 3-4 al revistei
„Ortodoxia” din anul 1979

Ne vorbește părintele Arsenie Papacioc

Fiecare clipă, că e la tinerețe, că e la bătrânețe, este un moment al mântuirii. Trăiește momentul. Cine este viu, cine trăiește momentul, cucerește viitorul și nu se teme de trecutul negativ. Ne trebuie o stare de prezență continuă. Mare greșală este să zici la tinerețe: „voi avea grijă de suflet mai la bătrânețe”. Dar la bătrânețe nu te ajută cu nimic făgăduința neîmplinită de la tinerețe.

Avem nevoie de o stare de prezență interioară, nu doar de nevoință. Dacă faci nevoință începi să ai pretenții: „Eu am făcut, Doamne, dă-mi și Tu ceva...” Nu merge. Starea mea, de existență umană, e permanentă. Pe aceasta trebuie să o închin lui Dumnezeu. Există o tendință în viața duhovnicească de mai mult, totdeauna ești nemulțumit de tine. Nemulțumit, dar liniștit.

Cine sunt? De ce sunt? Ce urmează? Vine moartea care este o realitate. Vă repet, moartea nu vine să îi faci o cafea, ci vine să te ia. Atunci o să vadă omul că sfaturile marilor părinți despre gândul la moarte n-au fost simple vorbe.

Nu recomand căsătoriile dintre ortodocși și catolici. Să vină la dreapta credință și după aceea căsătoriți-vă. Biserica este numai una și gata. Biserica Ortodoxă este Biserica cea una, sfântă, sobornicească și apostolească. Numai Biserica Ortodoxă explică adevărat învățătura Mântuitorului.

Când sosește moartea, atunci devii cel mai mare teolog. Atunci îți dai seama că ai pierdut

o viață întreagă, ținând cont de faptul că cel mai scump lucru la Dumnezeu este timpul pe care ni-l dă să trăim. Acesta e cel mai scump. La moarte intri într-un necunoscut, dar nu pentru o mie de ani, ci pe veci! Atunci îți dai seama și se cutremură toate în tine.

Acum, o cruce e scumpă de tot. E prețioasă pentru că suntem înconjurați de împotriviri, de necredință... De aceea e necesară o stare de prezență continuă, oriunde ai fi, orice vârstă ai avea. Să ne gândim mereu la Dumnezeu, să căutăm mereu să-L avem pe Dumnezeu prezent în viața noastră, clipă de clipă.

Să ai încredere desăvârșită în tot ce a spus Mântuitorul. Ce vreți un dar mai mare ca Acesta? Că noi am primit în dar pe Hristos și am dat și noi, firea omenească, în dar pe Maica Domnului – desăvârșirea desăvârșită. Hristos stă la dispoziția noastră, a mea, a ta, așa cum suntem fiecare dintre noi. Suntem ființe create de Dumnezeu, restaurate de Dumnezeu, salvate de Dumnezeu continuu, căci în fiecare moment avem nevoie de ajutor divin.

Eu, personal – judec după inima mea –, văd o mare răspundere, văd un mare răspuns pe care nu-l poate da decât Țara Românească în lume, cândva. Consider că în România e cea mai adecvată viață, răsuflare și suflare, după Scriptură. România este milostivă și nu duce un război de distrugere, ci numai de avanpost, de apărare. Tocmai poziția Scripturii. România o văd având o mare misiune în lume. Sigur că nu din punct de vedere economic numaidecât, ci din punct de vedere mântuitor numaidecât. Asta contează! Că Dumnezeu rabdă, rabdă, dar și înainte apucă. Poporul acesta de la naștere a suferit și suferă încă din partea dușmanilor. Și el totuși se menține și-n plus a născut

Foto: Ioan Stoica

atâtea valori: un Eminescu în literatură, Brâncuși în sculptură, Enescu, considerând că arta, poezia este o proorocie, la urma urmei. Nu trebuie neglijate aceste realități. Tocmai în această suferință stă renașterea viitoare.

Deci o stare de prezență continuă este o stare de canon și împlinește o obligație. Mereu trăim starea de creștin creat și salvat de Mântuitorul. Ca să ne salveze, gândiți-vă că a fost jupuit, umilit, scuipat; și era Dumnezeu! Nu îngrozește pe nimeni faptul acesta, că era Dumnezeu întrupat? Ce nu a făcut ca să ne salveze? Cât de important este momentul prezent, clipa de față, asta o să vadă fiecare la mormânt. Dar să nu fie prea târziu. Degeaba te grăbești atunci, totul e să pleci la timp pentru pocăință. Vă spun asta ca un sfat de la un frate mai mare, de 96 de ani. Și, dacă vă spun, spun ca să ascult și eu.

Cât de scump e timpul și suspinarea ta. Ești liber să o faci de acum; cine te oprește să te închini? Și, dacă te oprește dușmanul, primești plată de erou că te-ai închinat când te oprea. Eu vă spun că am mulți ani de închisoare și nu era lipsă de prezență! Mă gândeam: ce momente mărețe, să suferi pentru Hristos. Eram conștienți că, dacă nu era Hristos, te vindeai pe doi lei, abdicai de la credință și scăpai de momentul acela. Dar nu scăpai de veșnicie. Veșnicia, ca și moartea, este o realitate. Atunci o să auzim: „Ce mi-ai făcut cu viața ta, fiule?” Putem să-L învinuim pe Hristos că nu ne-a dat destul? Nici pe o mamă nu o poți învinui că nu

ți-a dat destul. Ți-a dat tot pentru că a stat la dispoziția ta; ți-a dat și sângele. Nu poți să o învinuiești că nu ți-a dat. Dar pe Dumnezeu, Care a creat și sângele acela, și laptele mamei, și mama, și fiul! Avem exemple atât de puternice și de aproape de noi, încât nu mai poți să faci nicio mișcare. Trăire creștină și gata! Pentru că la moarte trebuie să spunem: „Ție Ți-am dăruit Doamne toată viața mea.”

„Lasă-l în seama Mea, nu te băga unde nu ai voie. Nu-l judeca. Lasă-l așa murdar cum e. Mie Mi-e drag de el așa, că nu am venit numai pentru împărați. Am venit și pentru cerșetori.” Hristos a fost Împărat și Cerșetor. Pentru cine S-a întrupat, pentru îngeri? Pentru noi, oamenii! Ce mai așteptăm?! O trăire simplă de tot, dar o relație continuă cu ceilalți. Suntem prea iubiți de Dumnezeu. Așa șontorogi cum suntem, păduchioși, suntem foarte iubiți. De aceea, eu consider că este o mare greșală să ne vorbim de rău unul pe altul. Păduchios, puturos, țigănos, așa cum e, îl iubește Dumnezeu. El l-a creat. Nu-l judeca tu.

Cere un lucru simplu, dar fără de care nu se poate. Nu te închina de parcă ai cânta la mandolină, ci închina-te cu simțire, pentru nevoia pe care o ai. Și astfel suferința rămâne ca o mare necesitate în viața omului. E o mare greșală să cârtești. „Slavă Ție, Doamne, numai dă-mi putere să suport!” Asta-i poziția celui care a fost arestat 14 ani la Aiud.

A consemnat Mircea Tulcan

Eminescu

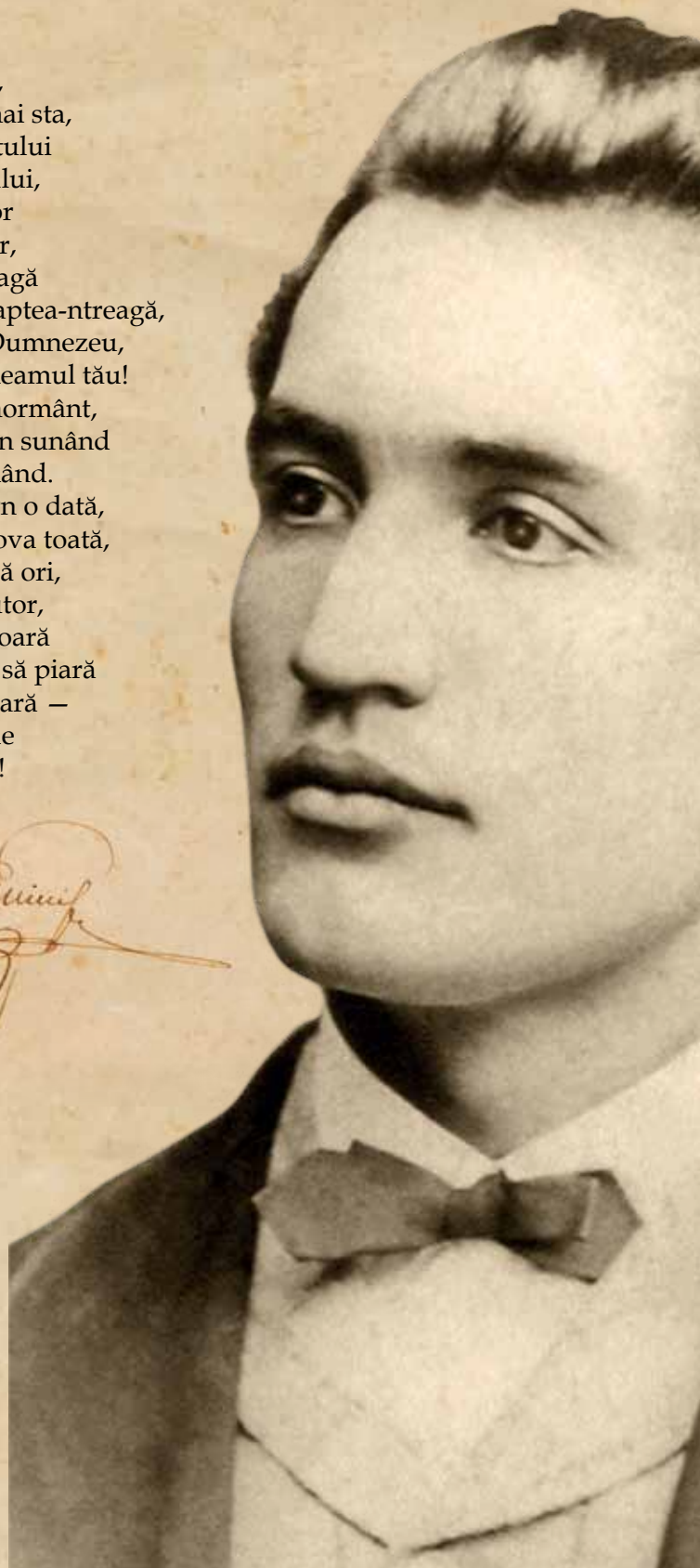
160 de ani de la naștere

Doină

De la Nistru pân' la Tisa
Tot românul plânsu-mi-s-a,
Că nu mai poate străbate,
De-atâta străinătate.
Din Hotin și pân' la Mare
Vin muscalii de-a călare,
De la Mare la Hotin
Mereu calea ne-o așin;
Din Boian la Vatra-Dornii
Au umplut omida cornii,
Si străinul te tot paște
De nu te mai poți cunoaște.
Sus la munte, jos pe vale
Și-au făcut dușmanii cale,
Din Sătmar pân' în Săcele
Numai vaduri ca acele.
Vai de biet român săracul!
Îndărăt tot dă ca racul,
Nici îi merge, nici se-ndeamnă,
Nici îi este toamna toamnă,
Nici e vară vara lui,
Și-i străin în țara lui.
De la Turnu-n Dorohoi
Curg dușmanii în puhoi
Și s-așează pe la noi;
Și cum vin cu drum de fier
Toate cântecele pier,
Zboară păsările toate
De neagra străinătate;
Numai umbra spinului
La ușa creștinului.
Își dezbracă țara sânel,
Codrul – frate cu românul –
De săcure se tot pleacă
Și izvoarele îi seacă –
Sărac în țară săracă!

Cine-au îndrăgit străinii,
Mănca-i-ar inima câinii,
Mănca-i-ar casa pustia,
Și neamul nemernicia!

Ștefane Măria Ta,
Tu la Putna nu mai sta,
Las' Arhimandritului
Toată grija schitului,
Lasă grija Sfinților
În sama părinților,
Clopotele să le tragă
Zioa-ntreagă, noaptea-ntreagă,
Doar s-a-ndura Dumnezeu,
Ca să-ți mântui neamul tău!
Tu te-nalță din mormânt,
Să te-aud din corn sunând
Și Moldova adunând.
De-i suna din corn o dată,
Ai s-aduni Moldova toată,
De-i suna de două ori,
Îți vin codri-n ajutor,
De-i suna a treia oară
Toți dușmanii or să piară
Din hotară în hotară –
Îndrăgi-i-ar ciorile
Și spânzurătorile!

Țările române

Mihai Eminescu

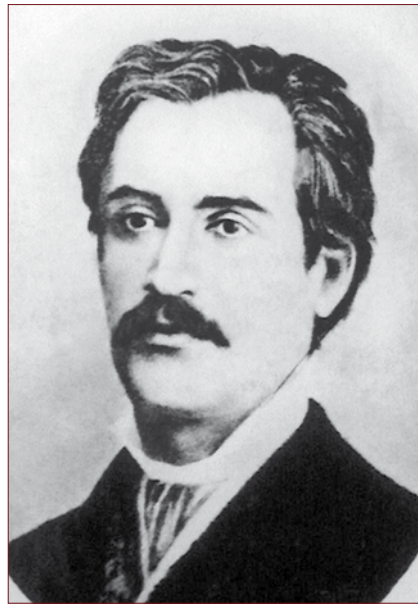
Nenorocitele astea de țări ale noastre sunt de mult, dar mai cu seamă de la fanarioți încoace, scena unui joc de intrigă internaționale cari se țeș, se încălesc, dar din nenorocire se descâlcesc totdeauna în defavorul lor și mai cu seamă al elementului românesc din ele.

Am susținut într-un rând că toate, absolut toate, drumurile de fier din țară își încheie socotelile anuale cu pagubă, încât statul - și când zicem statul, zicem producătorul principal, țăranul - plătește din sudoarea amară a imensei și cumplit de săracei majorități a populațiunii române, plimbările perciunaților cetățeni din Galiția spre România și transportul mărfurilor proaste careucid până și umbre de meserie și meșteșug în țara noastră. E evident, și pe toată scara societății se observă, că rasa română, în genere, decade și ajunge la dissecțiune, la maimuțire.

De ce asta? Pentru că din toate s-au făcut politica internațională.

Bieții domni din vechime cari, ca Petre cel Șchiop, abdicau de la domnie ca să nu sporească în zilele lor haraciul Porții cu o mie sau două de galbeni, sau Miron Costin cronicarul, care și-a pus viața la mijloc și a pierdut-o pentru că Vodă Cantemir sporise birurile! Un om care renunță la domnie pentru a scăpa țara de o dare, un altul care-și dă capul călăului pentru onoarea de a fi protestat în fața unui spor de bir! Și nu era un disperat ce n-avea ce pierde Miron Costin, căci avea o sută de moșii numărate pe fața pământului Moldovei.

Astăzi nu mai e cum era în zilele mocanilor celor greoi și cinstiți, pe care-i durea inima de biată țara asta, izbită din toate părțile de hoarde de sute de mii, cari se sfârâmau de marginea colțoasă a ei, ca talazurile mării de stânci. Astăzi, dacă vor să vie tătarii, îi poftim noi înșine, le facem drum de fier ca să călătorească huzurind de bine și-i primim cu pâine și cu sare ca pe Domnii țării.

1878
Fotografie făcută
pentru tabloul
Junimii

Ce prost era, de pildă, Matei Basarab care, dacă afla că un străin cumpăraseră o moșie în țară, scotea numaidecât bani din pungă și i-o răscumpăra, pentru ca nu un străin să fie proprietar în țară.

Ei, au trecut vremile acelea. Ne-am subțiat, ne-am civilizat. În loc de a merge la Biserică, mergem la *Caffé-Chantant* unde ne-nțâlnim cu omenirea din toate unghiurile pământului, scursă la noi ca prin minune. Ba, pentru că limba noastră veche, cu sintaxa ei frumoasă dar grea, cu multele ei locuțiuni, îi cam jena pe prietenii noștri, am dat-o la o parte și am primit o ciripitură de limbă pășărească, cu sintaxa cosmopolită pe care cineva, dacă știe nițică franțuzească, o învață într-o săptămână de zile. Bietul Varlaam, mitropolitul Moldovei și al Sucevei, care, în înțelegere cu Domnii de atunci și c-un sinod general al Bisericii noastre, au întemeiat acea admirabilă unitate care-a făcut ca limba noastră să fie aceeași, una și nedespărțită, în palat, în colibă și-n toată româtimea.

Selecții din „Timpul”, V, nr. 15, 22 ianuarie 1880

neamului nostru în frumoasele plauri / Zăvoiere de cat în clipa când / Banul
Dumnezeu mi-a ajutat să-mi plec fruntea pe norocul care adăpostea
cel mai secul / Tezaur românesc

Stefane Maria Ta
Te la Putna nu mai sta

Asulta strigatole digerată ale Marzelei Eminesca pzin care vorbește

Neamul nostru întreg!
16.2.78/17 S. M. Buc.

Eminescu între credință și cunoaștere

Acad. Zoe Dumitrescu-Bușulenga - Maica Benedicta

S-au încercat până acum câteva răspunsuri în problema credinței marelui artist gânditor, fiecare emițător dând un caracter aproape apodictic punctului său de vedere. Unii l-au socotit ateu ireductibil, alții un credincios fervent, fiecare întemeindu-se pe unul sau mai multe texte. Calitatea probantă a textelor invocate este însă minimă prin desprinderea lor de contextul atât de vast și complex al întregii gândiri și opere eminesciene, care exprimă o personalitate de o natură cu totul particulară.

Într-adevăr, poetul gânditor român este și el o ființă plină de contradicții, ca oricare alt om, așa cum dovedește psihologia modernă abisală. Dar marii artiști, cu înzestrările lor, atât de bogate și variate, resimt, trăiesc și mai cu seamă exprimă *psyché*-a lor divizată în feluri neobișnuite, dramatice, uneori chiar tragice. Dualismul acesta întreține în personalitățile înalt creatoare o polaritate, o tensiune adesea greu suportabilă.

În căutările lui înfrigurate,

pătimase, a pendulat el, liricul admirabil, „între filosofii”, s-a cufundat în mituri, a încercat să pătrundă în știință, cercetând neconținut căile ce duc spre frumuseți și adevăruri supreme. Procesul cunoașterii a fost la el lung cât scurta lui viață, dar patima căutării a învins brevitățile existenței.

Pe măsură ce căutătorul nesățios de cunoaștere avea să-și extindă tot mai larg orizontul informației, al culturii, îndoelile aveau să sporească. Mai cu seamă studiile universitare, la Viena și Berlin, între anii 1869-1874, au hrănit intelectul acela atât de receptiv, de cuprinzător. În Universitatea vieneză Eminescu a făcut să treacă prin lumea cugetării lui un material enorm de informații: istorie și filosofie, literaturi vechi, arte, drept, economie politică și științe exacte. Frecvența și muzeele, sălile de teatru și concerte, bibliotecile, anticariatele și citea toată noaptea.

Eminescu a creat superbe, unicele modele cosmologice din romantismul european, în *Scrisoarea I* (cosmogonia și apocalipsa) și în *Luceafărul*.

Pe de altă parte, a dat semne ale unei adânci dureri existențiale. A recurs la filosofia stoică și eleată pentru *Glossă*, pe care am numit-o mic manual de înțelepciune stoică, predicând rămânerea în afara iureșului lumii, acest mare teatru în care toate valorile sunt răsturnate.

A dorit stingerea în bine-cunoscutele variante ale poeziei *Mai am un singur dor*. Versurile de dragoste de după 1877 sunt înconjurate de aura unei tristeți fără leac, băută până la drojdie, ca în *Despărțire* sau în *De câte ori, iubito...*

Dar, în răstimpul acesta, îi răsuna în auzul interior frânturi din amintirile copilăriei și adolescenței. Sărbătorile Crăciunului rechemau, ca niște clopoței de argint, *Colinde, colinde* (din 1878), cu bucuria copiilor și a fetelor care, de dragul Mariei, își piaptăna pletele:

„De dragul Mariei
Și a Mântuitorului
Lucește pe ceruri
O stea călătorului.”

(care amintesc cu emoție întotdeauna acea parte din *Simfonia a V-a* a lui Anatol Vieru, inspirată din fermecătoarele versuri). La fel și Paștile, cu solemnitatea înălțării din mormânt, a Învierii lui Hristos, îi inspiră lui Eminescu o poemă gravă, culminând cu cântarea românească tradițională *Hristos a înviat*, în poema *Învierea*, tot din 1878:

„Christos au înviat din morți,
Cu cetele sfinte,
Cu moartea pre moarte
călcând-o,
Lumina ducând-o
Celor din morminte”

Sufletul lui, copleșit de suferință, se înalță mai ales spre ocrotitoarea noastră, intercesora pentru noi pe lângă Dumnezeuiescul ei Fiu, și două rugăciuni din 1879 îi sunt închinare Sfintei Fecioare. Mai cunoscută este cea în care cere îndurare „Luceafărului mărilor”.

Prin poemul *Bolnav în al meu suflet* aș vrea să întăresc afirmația mea în legătură cu tensiunea

teribilă la care a fost supus, de structura sa interioară, divizată și contradictorie, geniul eminescian. Nu cunosc o pagină existențială mai disperată în toată poezia lumii, așa cum citim în acest poem. Se îmbină aici atâta durere, atâta spaimă de viață, atâta groază de posibilele reveniri (migrația eternă) preconizate de filosofia indiană, atâta dorință, neputincioasă însă, de a distruge voința de a trăi (aceea în care Schopenhauer vedea izvorul vieții), dar și atâta umilință și dispreț de sine (nimicnicia lui), încât existențialiștii secolului al XX-lea apar, pe lângă el, ca niște snobi dezgustați de o viață oțioasă. Deznădejdea concentrată aici, atât de cumplită, nu e creștină, însă izbucnește dintr-o sinceritate sfâșietoare.

Dar iarăși se trezește în el, în geniul apăsător de imperfecțiunea lui, amintirea copilăriei curate, pioase. Și, incredibil, alături de textul de mai sus, apare a doua rugăciune, în formă de sonet:

„Răsai asupra mea, lumină lină,
Ca-n visul meu ceresc de-odinioară;
O, Maică Sfântă, pururea fecioară,
În noaptea gândurilor mele vină.
Speranța mea tu n-o lăsa să moară
Deși al meu e un noian de vină.
Privirea ta de milă caldă, plină,
Îndurătoare – asupra mea coboară.

Străin de toți, pierdut în suferința
Adâncă a nimicniciei mele,
Eu nu mai cred nimic și n-am tărie.
Dă-mi tinerețea mea, redă-mi credința
Și reparați din cerul tău de stele,
Ca să te ador de-acum pe veci, Marie!”

Cu câtă dragoste, cu câtă evlavie se îndreaptă cel ajuns la capătul cunoașterii și al deznădejdiei spre Maica Sfântă, spovedindu-se și cerându-i înapoi tinerețea și credința, cu o smerenie într-adevăr mântuitoare.

Rugăciunea regăsită îl poate singură reda lui însuși, unificându-și ființa până atunci tragic divizată, reintroducând-o în aura luminei line, cu a cărei cântare monahii și monahiile încheie slujba la apusul soarelui.

De altfel, o mărturie mult mai târzie, de prin 1886, din perioada ultimă a bolii, vine să confirme întoarcerea definitivă la credința izbăvitoare.

Încurajat de Creangă să încerce și un tratament la bolnița Mănăstirii Neamț, Eminescu acceptă sugestia. Tratamentul nu s-a dovedit eficace, dar aura locului sacru l-a înconjurat pe

Mihai Eminescu,
bust de Lazăr
Dubinovschi,
Chișinău

bolnav cu clipe de liniște binefăcătoare pentru sufletul său. Căci, așa cum a consemnat un duhovnic al mănăstirii pe un Ceaslov, poetul a cerut să fie spovedit și împărtășit (era ziua de 8 noiembrie 1886, ziua Sfinților Voievozi Mihail și Gavriil, ziua lui Mihai).

Și, după ce a primit Sfânta Împărtășanie, a sărutat mâna preotului și i-a spus: „Părinte, să mă îngropați la țarmul mării, lângă o mănăstire de maici și să ascult în fiecare seară, ca la Agafton, cum cântă *Lumină lină*”.

Avem adâncă încredințare că Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu, în mila ei nesfârșită față de durerea și umilința lui, i-a mijlocit mântuirea. Astfel, „gândurile ce au cuprins tot universul” revin la matca Ortodoxiei românești pe care, dincolo de toate pendulările căutătorului de absolut, Eminescu a iubit-o și a apărat-o ca pe prima valoare a spiritualității neamului, întrupată în Biserica națională.

Și ca încheiere, vreau să citez fraza de început a unui articol eminescian intitulat *Paștele*: „Să mâncăm dis-de-dimineață și în loc de mir, cântare să aducem Stăpânului și să vedem pe Hristos, Soarele dreptății, viața tuturor, răsărind”.

Selecție din studiul
„Eminescu între credință și cunoaștere”,
din volumul „Eminescu - Viața”, Nicodim Caligraful, 2009

Rugăciune

Crăiasă alegându-te
Îngenunchem rugându-te,
Înalță-ne, ne mântuie
Din valul ce ne bântuie;
Fii scut de întărire
Și zid de mântuire,
Privirea-ți adorată
Asupra-ne coboară,
O, Maică prea-curată,
Și pururea fecioară,
Marie!

Noi, ce din mila sfântului
Umbră facem pământului,
Rugămu-ne-ndurărilor,
Luceafărului mărilor;
Ascultă-a noastre plângeri,
Regină peste îngeri,
Din neguri te arată,
Lumină dulce clară,
O, Maică prea-curată,
Și pururea fecioară,
Marie!

În căutarea Absolutului

Unul din ctitorii romantismului german, spunea că: „poezia n-ar fi ceea ce căutăm, și totodată ne caută, dacă ar aparține în întregime pământului”. Poezia ne caută, poezia ne cuprinde, ne obligă. Este un fel de magnetism la care nu trebuie să ne opunem. Eu cred că această înțelegere cu adevărat profundă a raportului cu poezia și cultura – care, când atinge mari înălțimi, devine poezie – trebuie să ne fie mereu prezentă. Iată de ce sfințenia apropierei noastre de Eminescu nu trebuie niciodată tulburată și nu trebuie să lăsăm să fie tulburată.

Eminescu este o emblemă a identității noastre naționale, încât aici nu avem voie să fim permisivi față de pruritul de insolență, când se manifestă, nu o dată, sub condeiul unor publiciști iresponsabili, care trebuie să primească replici hotărâte. Sunt momente acute când o intelectualitate care-și merită numele, trebuie să știe să se arate solidară. Pe patul de moarte, maica Benedicta le spunea prietenilor: „Apărați-l pe Mihai!”. Când vorbim despre Eminescu, vorbim despre adâncul sufletului nostru. Nu căutăm un ornament cultural învățând mai multe versuri eminesciene, ci învățăm coborârea în noi înșine, în afundurile ființei noastre naționale și, mai ambițios, chiar în ceea ce ar fi ființa în lume.

Mallarmé spunea că nu e specialist în nimic, afară de lucrurile care au atingere cu Absolutul. Aceasta este cea mai frumoasă definiție pentru ceea ce visăm să facem noi, și reprezentanții Bisericii, și oamenii de cultură din rândul laicilor.

Academician DAN HĂULICĂ

Eminescu este un spirit deschis spre universalitate, este un om al totalității. Zelatorii și delatorii au acaparat spațiul Eminescu și ce trebuie să facem în chip cinstit este să-l smulgem pe Eminescu din ghearele acestor oameni care ne țin de vorbă și ne împiedică să ne gândim la lucruri serioase.

Marea literatură română este puternică împreună cu poezii ei, și Arghezi, și Bacovia, și Bлага, și mulți alții. Totuși, românii au văzut în Eminescu poetul lor național. Poate și pentru că el a apărut într-o epocă romantică, în care ideea de națiune, de unitate, de românită și de constituire a unui stat național era o idee fundamentală care se reflectă în toată gândirea politică a lui Eminescu. Lucrul acesta place și a plăcut românilor.

În Italia, de ziua lui Dante, în toate orașele țării se recită, se cântă, se dansează, este o sărbătoare a întregii națiuni italiene în jurul acestui simbol. Iarși, nemții nu se simt stingheriți dacă, fiind vorba de germanitate, este pronunțat numele lui Goethe. Numai noi, care suntem plini de ifose și de cârteli, suntem deranjați de faptul că Eminescu este socotit poet național.

Dacă Eminescu nu ar fi un mare poet, oricât am vrea noi să-l numim poet universal, poet național, n-ar prinde această formulă. Noica spunea că, de câte ori revenim să-l citim pe Eminescu, nu ne întorcem niciodată cu mâinile goale. Și cam așa este! Dacă românii l-au considerat ca atare, acesta este poetul național.

Academician EUGEN SIMION

Selecțiuni din colocviul „În căutarea Absolutului: Eminescu”, desfășurat la Mănăstirea Putna, în perioada 19-22 august 2009. În imagine: Acad. Dan Hăulică, acad. Eugen Simion, prof. Ion Pop

22 decembrie 1989, Piața Palatului, București

Cugetând la 22 decembrie

Mântuitorul Hristos a numit Biserica „Stâlp și temelie a Adevărului”. De aceea, una dintre datoriile ei este să mărturisească adevărul despre Dumnezeu și om. Și pentru ca adevărul Bisericii să nu fie acoperit de umbrele acestei lumi, unii dintre fiii ei cei mai aleși și-au jertfit viața.

Secolul al XX-lea a fost străbătut de diverse ideologii care au fost folosite drept fundament teoretic pentru persecutarea sau marginalizarea creștinilor. Dintre acestea se remarcă ideologia comunistă pe care s-au întemeiat o seamă de regimuri ce au organizat ucideri în masă ale creștinilor. După căderea regimurilor comuniste din Europa de Est în 1989, au început dezbateri publice referitoare la problematica opresorilor și a victimelor din timpul comunismului.

În Rusia, unde circa 60.000.000 de oameni au fost uciși de către regimul comunist, dintre care 70.000 de clerici și 30.000 de monahi, comunismul nu a fost condamnat de stat, dar Biserica a recunoscut ca sfinți mai mult de 1.700 de martiri din această perioadă. În ziua de 16 august 2000, Sinodul Bisericii Ortodoxe Ruse a declarat: „Noii mucenici și mărturisitori ruși, care prin suferințe

de necrezut și-au pecetluit devotamentul lor față de Sfânta Ortodoxie, s-au asemănat grăuntelui evanghelic, care, murind, a dobândit înviere și viață nouă. Acum din acest grăunte binecuvântat răsare ogorul îmbelșugat al înnoirii duhovnicești a poporului lui Dumnezeu. Nevoința mucenicilor și a mărturisitorilor a întărit Biserica, devenind temelie ei cea tare (2 Tim. 2, 19)”.

Alexandr Soljenițin, autorul „Arhipelagului Gulag” (actul de acuzare la nivel mondial a comunismului), declara că torturile din închisorile românești au fost mai grele decât cele din U.R.S.S.

Pe 18 decembrie 2006, România, prin Președintele țării, a condamnat oficial comunismul. Raportului care a fost întocmit cu această ocazie i s-au adus, pe bună dreptate, multe critici. Însă, pe lângă cele declarate oficial de către statul român, este firesc ca Biserica să aibă și altceva de spus despre victimele comunismului.

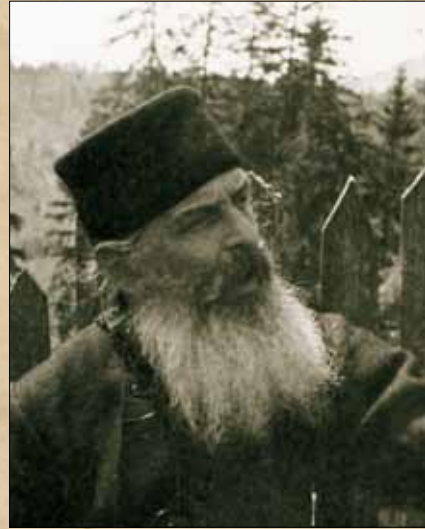
Lupta duhovnicească a mărturisitorilor

Cu opțiuni politice diferite, cu vieți diferite, mulți dintre deținuții politici nu au cunoscut

IPS Antonie Plămădeală spunea despre părintele Daniil: „Sandu Tudor poate fi canonizat! Eu aş face o propunere, de canonizare, pentru că el a murit în închisoare la Aiud, unde a fost închis pentru „Rugul aprins”, pentru credinţa lui. El ar putea intra foarte bine într-un catalog al martirilor creştini, pe care ar trebui să-l alcătuim noi cei de astăzi. Mi-a scris un profesor din Bucovina care a stat cu părintele Daniil la Aiud. Îmi scria că toată lumea din Aiud îi spunea «Sfântul!».”

IEROSCHIMONAH DANIIL - SANDU TUDOR
† 17 noiembrie 1962, Aiud

înainte de închisoare adâncurile vieţii duhovniceşti. Dar intrarea lor în temniţă a fost determinată de împotrivirea, într-o formă sau alta, faţă de comunism, perceput ca o batjocorire a adevărului, a binelui: „Nu am putut să ne pângărim sufletele. Intraţi în această bătălie, nu am avut simţul proporţiilor, dar am acceptat martiriul” (Ioan Ianolide).

Unii dintre ei, mai ales preoţi ori călugări, au fost conştienţi încă de la început de lupta duhovnicească pe care o aveau de purtat şi şi-au asumat crucea mărturisirii. Astfel, Părintele Gherasim Iscu, fost stareţ la Mănăstirea Tismana, a fost în numeroase rânduri bătut, izolat, înfometat, terorizat mai mult decât ceilalţi deţinuţi, pentru faptul că spovedea şi împărtăşea. Trupul i-a cedat şi a murit în închisoare pe când exclama: „Văd lumină! Văd numai alb! Numai alb!”. Tot la fel a murit întemniţat şi Părintele Ilarion Felea, autorul „Religiei iubirii”. Părintele Daniil Sandu Tudor, dându-i-se hârtie pentru a scrie o apologie a sistemului comunist, a scris pe zeci de pagini o critică a acestuia; când a sfârşit-o, a fost ucis. Unul dintre marii intelectuali creştini ai perioadei interbelice,

Mircea Vulcănescu, ucis în torturi pentru apostolatul creştin pe care îl făcea în închisoare, a lăsat ca testament cuvântul: „Să nu ne răzbunaţi!”.

Ca mulţi alţii, toţi aceştia au înţeles că esenţa spirituală a prigoanei comuniste a fost despărţirea omului de Dumnezeu şi aruncarea lui în necredinţă şi în iad. Pentru cei care cred că sistemul comunist a fost doar o dictatură ca oricare alta şi nu înţeleg că scopul adânc al lui a fost de natură spirituală, mărturiile arată că cele mai cumplite torturi au fost aplicate celor care nu voiau să se lepede de credinţă, cu scopul de a-i determina să apostazieze. În special în Reeducarea de la Piteşti, apogeul terorii l-a reprezentat folosirea celor mai diabolice şi blasfemiatoare mijloace de tortură pentru a-i transforma pe credincioşi în necredincioşi.

Cine a stat în spatele atrocităţilor? Este insuficient să spunem că au fost demnitarii comunişti, români sau neromâni. La Piteşti nu era ura omului faţă de semnul său, ci ura diavolului faţă de om: torţionari şi torturaţi erau deopotrivă ţintele distrugerii sufleteşti ale celui care „umblă, răcnind ca un leu,

Părintele Gheorghe Calciu mărturiseşte despre Constantin Opreşan: „Ne vorbea în fiecare zi în jur de una-două ore, dar fiecare cuvânt care ieşea din gura lui era un cuvânt sfânt – numai despre Hristos, numai despre dragoste, nutmai despre iertare. Îşi rostea rugăciunile şi auzindu-l cum le spune, ştiind cât de mult suferea, eram profund impresionati. ... Simţeam prezenţa Duhului Sfânt în jurul lui... Chiar şi în ultimele sale zile, când nu mai era în stare să vorbească, nu şi-a pierdut bunătatea faţă de noi. Citeam în ochii lui iluminarea lăuntrică şi dragostea. Faţa lui era ca o revărsare de dragoste.”

CONSTANTIN OPREŞAN
† iulie 1958, Jilava

VALERIU GAFENCU

† 18 februarie 1952, Târgu Ocna

Într-o discuție cu Ioan Ianolide, Valeriu Gafencu spunea: „Omul botezat, pentru a se mântui, trebuie să trăiască în Duhul Sfânt toată viața, ori noi tocmai asta n-am izbutit. Am crezut, ne-am rugat, am păstrat credința, am suferit, dar pentru a te uni cu Hristos este necesar să te curățești lăuntric prin spovedanie și să te înnoiești prin Sfânta Împărtășanie. Conștient deci și cu toată stăruința să te unești cu Hristos, să te faci purtător al sfințeniei Lui, al puterii Lui, al iubirii Lui, al luminii Lui, al nemuririi Lui. Trebuie să înfrunți păcatul până la sânge. Așa te naști din nou. Nu există cale de compromis.”

căutând pe cine să înghită” (1 Petru 5, 8). Astfel, cei care și-au pierdut viața, dar și-au păstrat credința, au câștigat o bătălie împotriva diavolului. Și nu puteau fi biruitori împotriva diavolului fără ajutorul harului lui Dumnezeu. Cel care pe toate le poate i-a întărit să rabde ceea ce carnea nu poate răbda, asemenea mucenicilor cunoscuți din istoria Bisericii.

De aceea, dacă prin căderea comunismului nu sesizăm în primul rând o victorie împotriva răului spiritual, ne situăm la nivelul unui succes omnesc. Dacă sărbătorim doar sfârșitul unui regim politic, aceasta mărturisește despre orbirea noastră sufletească: nu vedem o biruință asupra unei mari lucrări demonice, comparabilă cu biruința asupra iconoclasmului.

Înțelesul unei sărbători comune

Dacă înțelegem ziua de 22 decembrie ca pe cea a unei biruințe spirituale, este firesc să-i cinstim pe cei cu ajutorul cărora s-a câștigat această victorie: cei care au murit, cei care au suferit prigoana, cei care,

fără a îndura chinuri fizice, au fost marginalizați pentru credința lor, suferind batjocura, știuți și neștiuți.

Cinstirea tuturor acestor vase alese ale lui Dumnezeu nu este doar o opțiune, ci o necesitate pentru viața noastră în Hristos. Este datoria Bisericii să recunoască glasul prin care Dumnezeu a binecuvântat poporul în vremea unor cumplite lepădări de credință. Avem nevoie de această recunoaștere, căci așa Îl vom cunoaște mai bine pe Dumnezeu și vom avea modele pentru viața noastră.

Prin cinstirea mărturisitorilor și mucenicilor nu se neagă trăirea duhovnicească a celor care nu au suferit în închisori. Lucrarea mucenicilor nu exclude lucrarea duhovnicească și sfântă a celor care L-au slujit pe Hristos în afara închisorii, în societatea comunistă a vremii, luminând mintea și încălzind inimile multor oameni spre credință. Dumnezeu a avut aleșii Săi pe fiecare dintre aceste drumuri, la fel ca în perioada persecuțiilor romane, când Biserica a dat și sfinți care nu fost mucenici.

Prăznuirea tuturor martirilor regimului comunist în aceeași zi nu este ceva neobișnuit. În

MIRCEA VULCĂNESCU
† 28 octombrie 1952, Aiud

„Nu trebuie să ne înșelăm. Vremea ce vine nu e o vreme de triumf pentru creștinism. Cum n-a fost nici cea care pleacă. Ci ca tot veacul, vremea ce vine e o vreme de-ncercare. O vreme în care se vor număra oile de capre, însă nu se vor despărți, cum nici grâul nu se desparte de neghină! S-a schimbat numai sensul ispitelor! Puterile celor care intră în acest apocalips sunt numărate. Nimic mai primejdios decât să intri în el naiv și fără să știi ce te așteaptă!”

Icoana Maicii Domnului din osuarul Mănăstirii Râpa Robilor, Aiud

prima duminică după Rusalii îi sărbătorim laolaltă pe toți sfinții Ortodoxiei, iar următoarea duminică este a Tuturor Sfinților Români. Biserica Ortodoxă Sârbă a rânduit cinstirea comună, pe 15 iunie, a tuturor mucenicilor de neam sârb, de la Cneazul Lazăr și până în prezent.

Prin sărbătorirea laolaltă a tuturor acestor martiri nu se realizează o canonizare colectivă a victimelor comunismului, căci nu toți cei care au murit în represiune au fost sfinți. La vremea potrivită, Dumnezeu va rândui canonizarea individuală a unora dintre cei care și-au sfințit viața, spre folosul duhovnicesc al creștinilor care în această lume se luptă pentru mântuire.

○ sărbătoare necesară: 22 decembrie

O sărbătoare a mucenicilor prigoanei comuniste se poate stabili în diferite zile ale anului, în legătură cu unele din datele importante ale închiderii ori martiriului unora dintre ei. Totuși, pentru a-i cinsti pe toți cei care au pățimit în prigoana comunistă, din toate locurile și în ani diferiți, potrivit este ziua în care comunismul a fost aruncat la groapa de gunoi a istoriei: 22 decembrie.

Semnificația zilei de 22 decembrie 1989 depășește sfera politică și socială. Părintele Constantin Galeriu observa că ceea ce s-a numit Revoluția română din 1989 se deosebește de orice altă revoluție

prin caracterul spiritual al jertfei: „La temelia înnoirii României, la sfârșitul acestui ultim veac al mileniului stă mărturie jertfa voastră a tuturor. Ferice de neamul care se întemeiază și se înnoiește prin jertfă în numele lui Hristos, Cel care, prin jertfă, ne-a dăruit învierea”.

Majoritatea celor uciși în decembrie 1989 au fost tineri. Tineri crescuți în regimul comunist, cărora li s-a predat ateismul, ai căror părinți fuseseră și ei văduviți de contactul cu valorile duhovnicești. Cum de s-au așezat acești tineri în genunchi și au rostit atunci „Tatăl nostru”, au strigat „Cu noi este Dumnezeu”, „Vom muri și vom fi liberi”? Nu putem să nu ne gândim că ei sunt rodul tânăr al boabelor de grâu așezate în pământul țării cu 40-50 de ani înainte, al martirilor și mărturisitorilor necunoscuți lor, dar care au mijlocit pentru ei în fața Tronului Ceresc.

Mai avem nevoie de o asumare publică a celor care au mărturisit în prigoana comunistă pentru a pecetlui lepădarea poporului nostru de idolii comunismului. Recunoașterea caracterului duhovnicesc al jertfei va oferi generațiilor viitoare un model din epoca modernă pentru lupta duhovnicească atunci când un alt totalitarism ateu va încerca să subjuge sufletele credincioșilor. În sfârșit, cinstirea mucenicilor și mărturisitorilor prigoanei comuniste este o treaptă în a cunoaște identitatea duhovnicească a înaintașilor noștri, fără de care nu putem să știm cine suntem și ce avem de făcut.

Ierom. Dosoftei Dijmărescu

Mondialism și identitate națională

interviu cu istoricul

FLORIN CONSTANTINIU

Domnule profesor, la ce-i folosește unui tânăr din ziua de astăzi să cunoască istoria națională și universală?

Eu cred că, în momentul de față, folosul cel mai mare pe care îl are un tânăr din cunoașterea istoriei naționale este acela că el capătă o conștiință identitară. Pentru că, în contextul globalizării, are loc un adevărat proces de masificare. Adică, națiunile își pierd identitatea lor națională. Ele devin o comunitate anonimă în care toată lumea poartă aceeași îmbrăcăminte, are aceleași gusturi, iar specificul fiecărei comunități naționale se pierde treptat. Istoria este o componentă esențială a conștiinței identitare. Prin memoria istorică, fiecare se simte francez sau român în funcție de trecutul neamului său. Deci, acesta este folosul cunoașterii istoriei naționale.

În ceea ce privește istoria universală, eu cred că principalul folos este acela de a ne ajuta să înțelegem realitatea zilelor noastre. Pentru că istoria nu s-a născut, așa cum crede foarte multă lume, dintr-o înclinație, dintr-o dorință de a cunoaște trecutul, ci din nevoia de a răspunde la întrebările pe care le impune prezentul. Lumea caută răspuns la situațiile contemporane, referindu-se la trecut. În acest sens, filozoful italian Benedetto Croce a spus că „orice istorie este contemporană”.

În acest proces al globalizării, anulându-se specificul națiunilor, se anulează într-un fel și specificul persoanei umane?

Absolut. Este o corelație între comunitatea etnică și individ. În sensul acesta vorbeam de masificare, pentru că, în procesul de care ați amintit, individul devine practic un anonim. El nu mai are conștiința că este român. De altminteri noi vedem o înstrăinare de tot ceea ce este valoare națională, tradiție națională în momentul de față. Nu vreau să adresez o critică tinerilor de pe pozițiile bătrânului care

Născut la București, la 8 aprilie 1933. Absolvent al Facultății de Istorie din București (1956). Cercetător la Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” (1957-1999).

Membru corespondent al Academiei Române (din 1999); membru titular al Academiei Române (din 2006). Laureat al Premiului „Nicolae Bălcescu” al Academiei Române (1972).

Lucrări consacrate perioadei fanariote (1711-1821), precum și istoriei celui de-al Doilea Război Mondial și Războiului rece.

Cea mai reprezentativă scriere: „O istorie sinceră a poporului român” (patru ediții, 1997-2010).

sunt, dar, din păcate, în școală nu există o preocupare pentru a-l pregăti pe elev, pentru a-i sădi elevului conștiința că el este un român care trebuie să cunoască tradiția națională, care să se raporteze la creația națională, care să promoveze valorile naționale.

Și eu am impresia că nu este în primul rând vina tânărului. Este vina sistemului prin care acesta este educat.

Bineînțeles. Convingerea mea este că unul dintre cei mai înverșunați dușmani ai învățământului nostru este tocmai Ministerul Învățământului care, prin acest sistem copiat în bună parte după manualele occidentale, face ca istoria să nu-și mai îndeplinească funcția de păstrare a memoriei etnice și de sădire a conștiinței naționale.

Cum ați defini identitatea românească?

În ceea ce privește identitatea românească, vă mărturisesc că eu însumi am trecut printr-o perioadă de revizuire, aș spune dramatică, a felului în care am perceput această identitate. La sfârșitul anilor '70 și începutul anilor '80, eu predam cu această convingere că profesorul trebuie să le spună studenților toate acele momente din trecutul neamului nostru, în care românii au realizat o performanță. Vă dau un singur exemplu: faptul că aici, în Europa de Sud-Est, noi am fost singurul popor, spre deosebire de greci, bulgari, sârbi, albanezi, chiar și o parte a Ungariei, care ne-am asigurat statutul de autonomie. Atunci, în Evul Mediu, statutul de autonomie, în condițiile dominației otomane, era ca și cum aveai un buletin de identitate politică în lumea europeană. Și eu le spuneam studenților acest lucru: „Iată, noi am izbutit o asemenea performanță prin lupta aceasta pe care au dus-o voievozii noștri, în primul rând Ștefan cel Mare.”

După un timp, și mai ales lucrul acesta s-a întâmplat după 1990, am căpătat convingerea că e mult mai util să-i spui unui tânăr și care sunt aspectele negative din istoria națională, care au fost ocluate în istoriografia noastră, considerându-se că se face un deserviciu poporului român dacă se spun lucruri care ar putea să-l pună într-o lumină defavorabilă. Dar eu am considerat că, exact cum unui bolnav nu-i faci un serviciu spunându-i că arată foarte bine – fiindcă în felul ăsta nu e conștient de starea lui și nu se mai duce la medic să se trateze – tot așa și fiecărui popor trebuie să i se spună, dacă

dorim ca el să se tămăduiască, de ce boală suferă. Și atunci eu am scris o carte intitulată *O istorie sinceră a poporului român*, în care am prezentat nu numai aspectele pozitive din istoria națională, ci și cele negative care, după opinia mea, au influențat după aceea pe termen lung dezvoltarea noastră.

Cetatea Hotin

Desigur, toată lumea, atunci când este vorba despre fizionomia spirituală a românilor, se gândeste la Mircea Vulcănescu, la Constantin Noica sau la părintele Stăniloae, oameni de mare erudiție, de mare finețe psihologică și n-o să îndrăznesc să mă măsoar cu ei. Eu iau întotdeauna exemplul Mioriței. Noi, în balada Miorița, îl vedem pe ciobanul moldovean care întâmpină moartea cu detașare, o vede ca pe o nuntă și într-un fel o primește așa, mucenicește. Bine, dar în Miorița, noi avem trei personaje. Toate aceste personaje sunt români, și moldoveanul și vrânceanul și unguoreanul, pentru că unguoreanul nu e unguur, este un român venit din Transilvania care era sub stăpânirea clasei politice maghiare. Îi vedem pe cei doi că, dimpotrivă, se simt frustrați de bunăstarea moldoveanului și uneltesc moartea lui. Niciodată n-am înțeles de ce noi ne identificăm doar cu o treime din comunitatea românească reprezentată în baladă de cei trei ciobani. Ne identificăm doar cu cel generos, dar și pasiv, și trecem foarte ușor cu vederea peste cei doi, care sunt doi oameni pizmași, dispuși să meargă până la crimă. După ce am văzut ce s-a întâmplat în România ultimilor douăzeci de ani, am ajuns la convingerea că unguoreanul și vrânceanul sunt cei care alcătuiesc nota dominantă a poporului român de astăzi.

Noi vorbim acum despre ceea ce se poate numi, la modul generic, România profundă. Nu este obligatoriu ca această Românie să fie reprezentată de majoritatea românilor din zilele noastre.

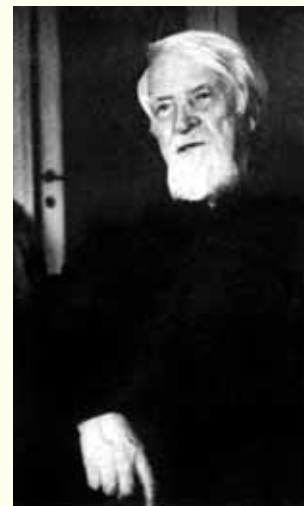

Națiunile sunt, după cuprinsul lor, eterne în Dumnezeu. Dumnezeu pe toate le vrea. În fiecare arată o nuanță din spiritualitatea Sa nesfârșită. Le vom suprima noi, vrând să rectificăm opera și cugetarea eternă a lui Dumnezeu? Să nu fie! Mai degrabă vom ține la existența fiecărei națiuni, protestând când una vrea să oprime sau să suprimă pe alta și propovăduind armonia lor, căci armonie deplină este și în lumea ideilor dumnezeiești.

Poporul cel mai pătruns de spiritualitatea ortodoxă se dovedește cel român. El s-a născut creștin. El n-are la bază o altă structură religioasă, care să o tulbure pe cea ortodoxă.

Întrebarea este: găsim undeva un ritm mai bun, și nu cumva a format ritmul ortodox în poporul nostru anumite însușiri care fac acum parte integrantă din spiritualitatea lui specifică, nu cumva și-a imprimat Ortodoxia pecetea adânc în firea românească?

Dar și din aceste puține considerații se poate vedea destul de bine perspectiva care se deschide înspre viitor neamului nostru: el este chemat să realizeze o cultură de un clasicism original, de-o limpezime, de-o armonie dar și de o adâncime neajunsă încă pe fața pământului. Dar ca această chemare să se realizeze, trebuie să nu ne forțăm a ieși din originalitatea noastră, care este legată de Ortodoxie, și a umbla după idealuri de import. Mai aproape de Ortodoxie să ne fie lozinca. Căci mai aproape de Ortodoxie înseamnă mai aproape de noi înșine și de misiunea noastră. Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Extrase din „Ortodoxie și Româanism”, Sibiu, 1939.

Întrebarea este ce înțelegem prin România profundă? Pentru că, vedeți, la noi este această imagine idealizată a satului românesc. Satul românesc, într-adevăr, în perioada Evului Mediu a avut un rol extraordinar în asigurarea acestei continuități și a acestei identități a poporului român. Mai târziu însă, satul românesc, din vina clasei politice, nu a reușit, în perioada de modernizare a societății românești, să se integreze în acest proces, el rămânând în niște structuri arhaice, conservatoare. La noi se poate observa – și asta reprezintă, după mine, unul dintre cele mai serioase obstacole în calea modernizării – absența spiritului civic. Spiritul civic s-a născut la oraș, în orașul medieval. Noi nu am avut astfel de orașe. Cele care au existat, Brașovul, Sibiu, Bistrița, au fost întemeiate de sași. Iar cele din Moldova și Țara Românească au fost niște sate mai mari, care n-au cunoscut reglementările, disciplina, pe care le presupune viața medievală. Și atunci la noi nu există această cultură politică, cultură civică. Fiecare dintre noi, atunci când are o problemă, nu se gândește că această chestiune trebuie rezolvată la nivelul țării întregi, printr-o reglementare generală. Fiecare dintre noi o reglementăm individual, printr-un prieten, prin o rudă pe care o avem, ba la primărie, ba la prefectură, ba la nu știu care alt birou...

Când vorbim despre România profundă, nu trebuie neapărat să ne referim numai la mediul rural, ne gândim îndeosebi la partea adâncă de spiritualitate românească.

Da, sigur, sensul trebuie lărgit. Sunt de acord cu dumneavoastră.

Aș dori să vă întreb altceva. Pentru a putea învăța câte ceva din lecția trecutului, puteți să faceți o scurtă analiză a unui exemplu semnificativ pozitiv și unul semnificativ negativ, din istoria noastră.

La exemplul pozitiv, vă dau cel pe care l-am citat adineauri. Prin această rezistență îndelungată, multiseclară, față de presiunea otomană, noi am constrâns Imperiul Otoman să ne recunoască autonomia care ne-a garantat identitatea politică. De pildă, aici, la nordul Dunării, pe teritoriul Țărilor Române, turcii, deși erau suzeranii acestor țări, nu au avut voie să construiască moschei. Și asta pentru că a fost această rezistență care, sigur, nu se putea prelungi la nesfârșit. Voievozii noștri au trebuit să găsească o formulă politică și aici este interesantă mărturia aceluia umanist italian, Filippo Buonaccorsi Callimachus, care s-a aflat în slujba regelui Poloniei și care spunea că românii, după ce i-au înfrânt pe turci, au sfârșit prin a se supune Porții Otomane prin tratate, nu ca învinși, ci ca învingători. Asta este într-adevăr o performanță, că noi am păstrat statul, că am avut structurile noastre politice, structurile noastre administrative, structurile noastre judecătorești, structurile noastre culturale, structurile noastre bisericești.

Ce putem învăța din acest exemplu?

Importanța solidarității românești. În ansamblu, lupta antiotomană a presupus un efort colectiv, solidar, al moldovenilor, muntenilor și transilvănenilor. În cele din urmă, toți au participat, de la vlădică până la opincă, de la domn și mitropolit până la ultimul țaran, cu toții au fost

angrenați în această bătălie. Pentru că, gândiți-vă, unul din elementele care au asigurat succesul acestei lupte a fost crearea unui gol, vorbim în termeni științifici, a unui gol demo-economic în calea năvălitorilor. În termeni obișnuiți, aceasta însemna pustiirea țării. Pământul era pârjolit. Pentru că armatele de atunci trebuiau să se hrănească din teritoriul ocupat. Domnii noștri au practicat această tactică a pământului pârjolit, care presupunea sacrificiul acelei averi modeste pe care o avea și ultimul locuitor al țării, pentru ca otomanii să nu poată să găsească resursele cu care să-și hrănească armata. Unirea întregii comunități românești a făcut ca noi, fără să diminuăm în vreun fel meritele și luptele celorlalte popoare, să ne plasăm la vârf, prin rezistența noastră în fața asaltului otoman.

Deci învățământul este: iată unde ne poate duce solidaritatea națională!

Solidaritatea națională și, mai ales, spiritul de jertfă pentru comunitate. Pentru că aici fiecare a acceptat ca să-i fie arsă casa, să-i fie arsă recolta. Numai pentru ca să poată să fie salvată țara. Mă îndoiesc că astăzi, dacă să spunem, prin absurd, s-ar pune o astfel de problemă, noi care suntem atât de atașați de bunurile materiale, am accepta un asemenea sacrificiu.

De aici se vede și marea diferență dintre felul de a gândi al celor de azi și al celor din vechime.

Da, exact. În ceea ce privește exemplul negativ, eu mă gândesc de multe ori la perioada anilor 1914-1916. Noi ne-am pregătit timp de doi ani ca să intrăm în războiul de reîntregire a neamului. Și asta presupunea din partea noastră un efort responsabil și colectiv, în vederea mării încercări prin care avea să treacă națiunea română. Nu amintesc decât în treacăt cuvintele extraordinar de dure pe care Octavian Goga le avea la adresa clasei noastre politice care a dat dovadă de o iresponsabilitate incredibilă în ceea ce privește pregătirea războiului. În loc să se înarmeze această oaste care trebuia să dea bătălia pentru desăvârșirea unității naționale, s-au făcut niște afaceri incredibile. Și, cum spune Goga, foarte adevărat și foarte trist, nu mulțimea dușmanului, nu armamentul lui, ci înfricoșătoarea epidemie de meningită morală care bântuia societatea românească, ne-a adus la înfrângerea din 1916. Când vorbim de Primul Război Mondial ne gândim de obicei la Mărășești, Mărășești, Oituz. Nu?

Foto: Dan Dinescu

Bine, dar înainte de acestea s-a pierdut Oltenia, Muntenia și Dobrogea. Și statul român era doar partea de Moldova dintre Carpați și Prut – că Basarabia era la ruși – și fără Bucovina care era la austrieci. Deci, atâta rămăsese din statul român. De ce? Pentru că guvernarea n-au pregătit armata pentru această mare încercare.

Aș vrea să vă relatez un lucru care, după mine, este unic în istoria războaielor și în istoria popoarelor. În ajunul căderii Bucureștiului, 6 decembrie 1916, la Cartierul General a avut loc o masă, pen-

tru că se făcuseră înaintări în armată. De ce se făcuseră înaintări în armată? Armata fusese doar înfrântă. Explicația era: ca să se ridice moralul ofițerilor. Spuneți-mi și mie unde, în ajunul pierderii capitalei, se dă banchet pentru înaintări în grad? Lucrurile acestea, din cauza că au fost ocluate, că n-au fost spuse, au adus un imens deserviciu, pentru că, încă o dată, vrem sau nu vrem să ne vindicăm de aceste păcate?

Acum, după ce mi-ați descris momentul acesta, să înțeleg că avea dreptate Nichifor Crainic când spunea că 1918 a fost în primul rând un dar făcut de

Dumnezeu românilor și nu atât un rod al eforturilor naționale care vedem că au fost coordonate destul de prost?

Sunt de acord cu ceea ce a spus Nichifor Crainic. El, ca profesor de teologie, a vorbit de darul lui Dumnezeu. Istoricii, care sunt mai pozitiviști, vorbesc de istorie. Noi practic am terminat Primul Război cu pacea de la București, pe care ne-au impus-o Puterile Centrale, o pace care era dezastruoasă pentru români. Au venit aceste două nesperate situații: prăbușirea Imperiului rus, a autocrației țariste și destrămarea monarhiei austro-ungare. Și am obținut, ca urmare a căderii autocrației, Basarabia, iar ca urmare a destrămării monarhiei austro-ungare, Bucovina, Transilvania și Banatul. Într-adevăr se poate vorbi de darul lui Dumnezeu. Dar noi am fost total nepăsători și, aș spune, nerecunoscători, și am avut această percepție absolut greșită: am confundat legitimitatea cu ireversibilitatea. Am crezut că, dacă un fenomen e legitim, este și ireversibil. Gata, s-a făcut România Mare, de acum o să rămână în veci de veci România Mare, fiindcă acesta este teritoriul legitim al românilor. Noi am fost exact precum sluga aceea care, primind un talant, l-a îngropat în pământ și n-a mai vrut să facă nimic. L-a îngropat

în pământ și, ca să nu se piardă, l-a lăsat pe 20 de ani într-o atitudine de indiferență și, repet, de iresponsabilitate, care nu poate fi condamnată îndeajuns.

Ce învățăminte aflăm din exemplul negativ pe care ni l-ați spus?

Din aceste exemple învățăm că, atunci când este vorba de un interes major al națiunii, atâta timp cât nu există o responsabilitate din partea clasei politice și nu există o angajare din partea a ceea ce se numește opinia publică, de fiecare dată lucrurile se termină foarte prost pentru noi. Trebuie să existe o armonie între acțiunea clasei politice și sprijinul opiniei publice.

Domnule profesor, în 1997 ați fost una dintre personalitățile culturale care au luat atitudine, alături de diverse organizații studențești, împotriva semnării tratatului dintre România și Ucraina. Cum vedeți astăzi această problemă care, la vremea respectivă, a produs mai multe sciziuni între viziunea clasei politice și opinia publică?

Mă doare s-o spun, însă acum îmi dau seama foarte bine că toți cei care ne-am opus atunci semnării tratatului cu Ucraina, am avut perfectă dreptate. Acest tratat n-a adus nici un fel de folos și de avantaj României și, în primul rând, n-a adus nici un fel de îmbunătățire a situației românilor care trăiesc în nordul Bucovinei, în ținutul Herța și în zonele basarabene, intrate în frontierele Ucrainei Sovietice, încă din 1940. Eu sunt pentru o politică de bună vecinătate, dar atitudinea autorităților ucrainene și formele, așa spune, câteodată virulente, ale naționalismului ucrainean, mi se par incompatibile cu aceste raporturi care ar trebui să existe între noi și Ucraina. O marea greșală a fost faptul că, în 2007, când se putea revizui acest

tratată, când se putea repune în discuție, societatea românească nu a reacționat în nici un fel, clasa politică de asemenea nu a reacționat. Dacă în anii '40 România a fost constrânsă, sub presiune, să accepte amputările teritoriale, în 1997 și în 2007, prin pasivitatea noastră nejustificată, noi am acceptat ca aceste teritorii – pe care Ucraina nici nu visa că le va obține vreodată atât de ușor, întrucât nu are nici un drept istoric asupra lor – să i le dăm pe tavă. Acțiunile studenților din 1997 împotriva semnării tratatului cu Ucraina au fost un lucru excelent și îmi pare rău că studenții de atunci sau cei de acum nu s-au gândit ca, măcar la un nivel simbolic, să întreprindă niște demersuri asemănătoare și în 2007. Toate aceste realități nu trebuie însă să ne demobilizeze din lupta noastră pentru adevăr.

Vă rugăm să le prezentați tinerilor, din punctul de vedere al unui istoric, principalele etape ale secolului XX românesc.

Noi am avut până la primul război mondial o perioadă în care practic elita societății românești, în primul rând elita intelectuală, dar și cea politică, a fost stăpânită de ideea desăvârșirii unității naționale. Idealul național, până în 1918, a fost ideea forță călăuzitoare a societății românești. După 1918, ieșiți din obsesia naționalului, am avut o extraordinară deschidere spre universalitate. Așa se și explică de ce, ceea ce numim perioada de aur de 20 de ani din unghiul de vedere al culturii, e marcată de personalități absolut strălucite. După generația pașoptistă, care s-a evidențiat în primul rând pe plan politic, în plan cultural perioada interbelică este cea mai fecundă. Aceste două generații le consider eu vârful spiritului românesc: pașoptiștii în plan politic, intelectualii interbelici în plan spiritual. A venit cel de-al doilea Război Mondial cu

instaurarea regimului comunist, care de fapt a fost o formă de ocupație sovietică ce a impus modelul sovietic de socialism. Peste tot în lagărul sovietic a existat însă această dorință de emancipare.

În condițiile în care a apărut o firavă autonomie, totuși spiritul românesc a putut, mai ales după 1964, să-și recupereze, măcar în parte, identitatea națională. Căci toate aceste mișcări de emancipare, în ultimă instanță, urmăreau recuperarea identității naționale. Sovieticii voiau să șteargă identitatea națională a popoarelor supuse. Stalin a avut chiar la un moment dat gândul să înglobeze toate aceste țări Uniunii Sovietice. Și, pentru a putea domina această zonă, era nevoie ca popoarele de aici să uite ce reprezintă ele din punctul de vedere al culturii lor, al trecutului lor, al valorilor lor specifice.

Aceeași luptă împotriva identității naționale pe care o regăsim și astăzi.

Exact. De ce? Pentru că, și acum mă refer la ultima parte a secolului XX, noi am trecut de la o formă de hegemonie a Uniunii Sovietice, la o altă formă de hegemonie care este mult mai abilă, întrucât ea se ascunde în spatele globalismului, se ascunde în spatele unor formule foarte generoase, dar care practic urmărește același lucru: anularea identității naționale. Pentru că nici o hegemonie nu se poate împăca cu faptul că popoarele pe care le-a supus, sau vrea să le supună, își păstrează individualitatea lor națională, și, mai ales, istorică.

Am avut internaționalismul proletar sau socialist, acum avem globalizarea sau mondialismul. Din acest punct de vedere există o simetrie perfectă. Atunci, internaționalismul proletar ducea lupta împotriva Bisericii în numele ateismului, zis, științific. Globalismul luptă și el împotriva Bisericii, pentru că Biserica este totuși un factor identitar. Acum lupta se duce mult mai abil. Nu se procedează așa de brutal cum era în timpul regimului comunist, atunci când nu era voie să mergi la Biserică, dacă erai membru de partid sau nu era voie să-ți botezi copilul. Acum, în schimb, prin filme, prin cărți, tot timpul se seamănă neîncredere în adevărurile fundamentale ale Bisericii. Dacă citesc *Codul lui Da Vinci*, dacă mă duc la cinematograful și văd tot felul de filme care prezintă viața lui Iisus sau viețile sfinților într-o lumină care îl îndepărtează pe credincios de adevărurile Bisericii, efectul este același ca pe timpul comunismului, după ce se participa la cursurile de ateism științific. Aș spune chiar că, de multe ori, efectul este mai pervers. Pentru că omul care auzea un curs de ateism științific era avertizat, se gândea că propagandistul acela care îi preda era obligat să-i spună niște minciuni. Pe când acum i se creează omului iluzia că este liber și că este informat corect, dar în realitate el este mințit și manipulat într-un mod grosolan...

Un profesor universitar spunea că românii de astăzi sunt mai ușor de manipulați și datorită

Silvia Radu,
sculptor

România este un loc minunat. Despre cei care pleacă din țară... este trist să-ți pierzi credința și identitatea, doar ca să trăiești mai bine. La final nu rămâi decât cu un gust de cenușă în gură. Mi se pare că este o copilărie să pleci. Tinerii ar trebui să fie convinși că locul acesta este extraordinar, e un loc binecuvântat, călcăm pe moaște de sfinți. Ne hrănim cu seva pământului îmbibat cu moaște ale sfinților care și-au dăruit tot rostul vieții lui Dumnezeu. Are o importanță imensă ceea ce s-a întâmplat cu înaintașii noștri. Păcatul a început la noi din secolul al XIX-lea. Mersul în Occident i-a făcut pe oameni să vină în contact cu o lume pe care nu au înțeles-o destul de bine. Acea lume nu ni se potrivește nouă în toate. Ar fi trebuit să

luăm ceea ce era bun de luat.

De aici și greșelile enorme, cea mai mare este că am întors spatele Bisericii Ortodoxe. Ne-am apucat să stricăm frescele și să facem picturi în ulei, ne-am apucat să luăm pământurile mănăstirilor. Să mai reparăm ce mai putem repara, dacă mai putem.

faptului că ei nu mai au idealuri, nu-și mai asumă un ideal înalt. Ce s-ar putea face ca măcar noile generații să fie mai interesate de țelurile spirituale?

Aici, vă mărturisesc, mi-ar fi foarte greu să răspund pentru că toate aceste încercări pe care le-am făcut în perioada în care am ținut un curs la masteranzi, de a le trezi interesul acestor tineri – care erau absolvenți ai Facultății de Istorie – au eșuat în mare parte. Aș fi dorit să fac din ei niște tineri angajați. Unii spun că deosebirea dintre intelectualitate și inteligență (termenul este luat de la ruși), ar fi că inteligența înseamnă intelectualitatea angajată, intelectualitatea care se pune în slujba unui ideal. Eu asta îmi propusesem cu acești tineri. Sigur, veneau de la muncă, cursurile erau după-amiază, ei erau oboseți. Din păcate nu am reușit să am o comunicare cu ei. Am încercat toate modalitățile de discurs, însă nici una dintre ele nu a funcționat. Tineretul de astăzi este scufundat în materialism și foarte puțini sunt aceia care sunt într-adevăr interesați de lumea valorilor spirituale.

Acestea sunt roadele politicii de spălare a creierelor, care s-a dus în România după 1989. Majoritatea tinerilor cu studii superioare trăiesc cu obsesia bursei în străinătate. Să plece, să stea cât mai mult în străinătate. Ideea că ei au un rost de îndeplinit aici, ca români, este pe cale de dispariție. Dacă ar putea să prelungească 10 ani bursele acestea numai ca să nu intre în serviciu, ar rămâne acolo. Tinerii nu au o strategie a existenței, întemeiată în primul rând pe valori spirituale, religioase și culturale.

Ce soluții le oferim acestora?

Aici cred că Biserica are un rol capital. Pentru că, din moment ce școala este atât de grav deficitară în latura ei educativă, din momentul în care Armata, ca și instituție educativă, a dispărut și ea odată cu trecerea la armata profesionistă, singura instituție care poate îndeplini acest rol formativ, educativ, este Biserica. Avantajul ei este că ea poate întemeia

educația pe valori creștine. Biserica poate asocia educația, nu numai a tinerilor, ci a tuturor credincioșilor, cu această formare în duhul credinței.

Fiindcă ați vorbit de Biserică, ce rol a avut Ortodoxia în existența poporului român, de-a lungul veacurilor.

Cred că Ortodoxia este una dintre componentele de bază ale identității naționale. Să nu uităm că, în perioada medievală, Regatul Ungar a avut funcția, dată de papalitate, de a răspândi catolicismul. Păstrarea credinței ortodoxe a fost unul din factorii cei mai importanți care ne-a ferit să cădem sub dominația regatului ungar. Pe de altă parte, a existat marea presiune otomană. Noi, am trăit în ceea ce se numește pluralismul statal, adică, același popor, am trăit în mai multe state: Țara Românească, Moldova, Transilvania și, până la 1420, Dobrogea. Dar Ortodoxia, precum și conștiința originii române, ne-au făcut să rămânem uniți. În ultimă instanță, pe acești doi piloni s-a întemeiat în principal conștiința propriei noastre identități.

Dacă ar fi să le transmiteți tinerilor un mesaj de încurajare, ce le-ați spune?

Le-aș spune exact principiul pe care l-a lăsat Sfântul Benedict de Nursia, întemeietorul Ordinului benedictin, în secolul al VI-lea: *Ora et labora* (Roagă-te și lucrează). Ce înseamnă asta? Pe de o parte să trăiască în spiritul învățaturii creștine și să aibă cultul valorilor creștine. În al doilea rând să-și mobilizeze toate resursele fizice sau intelectuale, în funcție de meseria pe care o practică, și să și le pună în slujba propășirii neamului românesc. Nu în Italia, nu în Spania, nu în Afganistan. Nu. Aici, în spațiul românesc, chiar cu niște jertfe mai mari, trebuie depusă munca aceasta. Așadar, *Roagă-te și muncește*, după cum zicea și sfântul ierarh Calinic de la Cernica.

A consemnat Dorin Petreanu

Românitatea în Covasna și Harghita

Înalt Preasfințitul IOAN SELEJAN

Înalt Preasfințitul Ioan Selejan, arhiepiscop al Covasnei și Harghitei, este cel care a atras atenția asupra fenomenului nedorit de dispariție a românilor și a limbii române chiar în inima României. Din 25 septembrie 1994, când a fost înscăunat episcop, apoi arhiepiscop al Harghitei și Covasnei, clipă de clipă, duce o luptă de salvare a bisericilor românești, de conștientizare a românilor că trebuie să-și păstreze identitatea, dar și de conștientizare a etnicilor maghiari că, doar împreună, românii și maghiarii pot face lucrurile să meargă bine. Publicăm în continuare, cu acordul IPS Ioan, extrase din două interviuri ale Înalt Preasfințitiei Sale publicate în anul 2006 în *Buletinul Ligii Cultural-creștine Andrei Șaguna* și în *Jurnalul Național* din 19 mai 2010.

Autonomia culturală este o stare de fapt; separarea școlilor maghiare de cele române a fost o decizie a orbilor, ce a condus la crearea, pe același teritoriu național, a unei lumi paralele cu lumea românească. Pe români nu-i întreabă nimeni nimic, n-au cui se plânge, sunt ca niște deportați în Siberia. Credeți că, dacă mâine se prezintă la concurs un român și un maghiar pentru a ocupa, spre exemplu, postul de inspector general în învățământ, va câștiga românul? Oricât de pregătit ar fi, va pierde. Politicul îi barează calea. Statul român ne-a abandonat, așa cum a făcut-o mereu în istorie, lăsându-ne să ne pierdem limba și numele de români.

Nu există nici o strategie de integrare totală a acestor județe în România. Parcă n-am face parte din România! Mai bine zis, statul are o strategie zero în acest sens. Județele Harghita și Covasna sunt ca o Insulă a Șerpilor în centrul României, o insulă care nu prezintă niciun interes pentru București. Suntem prea puțini români în cele două județe și nu oferim voturi multe. Când, la sfârșitul războiului, am pierdut Insula Șerpilor, în jurul căreia mustește petrolul, statul român n-a făcut nimic. Nimic nu face nici acum pentru cele două județe, deși poate. Câtă lume știe de rezervele uriașe de uraniu care se află în nordul Harghitei? Pierzând controlul asupra Insulei Șerpilor din Carpați, statul pierde controlul și asupra acestor zăcămintele, ca și asupra uriașelor rezerve de apă de aici.

Când am venit aici, am găsit biserici în care crescuseră copaci. N-am intrat cum intră un episcop, cu crucea în biserică, am intrat cu securea și cu drujba în aceste biserici care, în anii '40, au fost distruse. Sunt unele în care s-a pus dinamită și au fost distruse total.

Au fost destule situații delicate. Mă aflu într-o zi în zona Baraolt, județul Covasna și în biserică am găsit copaci. M-am dus cu câțiva studenți să facem curat, să strângem bani și să le reparăm. Cineva, care vorbea șchiopătând românește, a oprit căruța lângă mine și mi-a spus: „Părinte, știți ce s-a întâmplat cu biserica asta, de-a ajuns așa?”; „Eee”, zic eu, „să nu mai vorbim despre necazurile ce au fost, să nu mai deschidem rănilor, să pornim mai departe.” Iar omul mi-a spus: „Totuși, părinte, ascultați povestea asta: după Dictatul de la Viena din 30 august 1940, am fost convocați românii într-o zi la primărie și ni s-a spus să venim cu un târnăcop, cu o rangă, cu o secure, cu unelte de lucru. Au venit românii, crezând că vor fi trimiși să presteze diferite munci pe la poduri. Dar nu. Li s-a spus: «Acum vă îndreptați spre biserica voastră și o dărâmați.» Oamenii au rămas înlemniiți și până nu s-au tras câteva focuri de armă nu s-a mișcat nimeni din fața

Teritoriul anexat de Ungaria conform cu hotărârea Dictatului de la Viena din 30 august 1940 (cf. *Istoria ilustrată a României*, Litera Internațional, 2009)

Cele 5 macroregiuni de dezvoltare a României, conform propunerii legislative inițiate de UDMR în 2009 (cf. *România Liberă*, 11 martie 2010)

primăriei, și așa s-au apucat și au demolat, foarte, foarte greu, o parte din biserică.” În timp a rămas biserica numai cu zidurile. Aici s-a trăit o tragedie a neamului românesc.

Dacă veți cerceta presa locală, s-ar putea să fiți surprinși de un anunț de angajare: angajăm doi instalatori, apoi în paranteză – să cunoască limba maghiară. Angajăm trei necalificați, în paranteză – cunoscători de limbă maghiară. Iată că, fără să fie impusă a doua limbă oficială, în această zonă limba maghiară este deja oficială.

Dacă veți căuta legislația care a fost în Transilvania la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, veți vedea cât de aspre erau legile Imperiului Austro-Ungar referitoare la limba,

la graiul românesc. Eu sunt născut în Transilvania, în părțile Bihorului, în depresiunea Beiușului și vă pot spune că acele legi au avut efecte chiar în familia din care mă trag. În satul în care m-am născut nu a trăit niciun maghiar, au fost numai români. Bunicul meu a mers la școală, ca orice copil, și tatăl lui a văzut că băiatul lui învăța limba maghiară, nu limba română. L-a lăsat un an, încă un an, și după ce a terminat două clase l-a oprit acasă. Și așa a rămas, știind să se semneze pe toate documentele doar cu două litere. Inițiala de la nume și de la prenume. Tatăl meu a fost puțin mai norocos, el a reușit să facă trei clase, mama a făcut patru clase și, încetul cu încetul, din mila lui Dumnezeu, am început și noi să facem studii în graiul nostru românesc. ■

A FI ROMÂN ÎN BASARABIA

Trei generații

În Basarabia, această rană veche și nevindecată a neamului nostru, românii au încercat să ocolească opreliștile istoriei pentru a putea supraviețui. Ce probleme au întâmpinat în lupta de apărare a propriei identități și ce speranțe au păstrat în sufletele lor frații noștri de peste Prut, putem afla și din mărturia a trei generații basarabene (bunicul, tatăl, fiul), o mărturie care străbate zbuciumatul veac XX și ajunge până în zilele noastre. Această depozitie este doar unul din miile de capitole ale uriașei drame a românilor aflați în teritoriile înstrăinate.

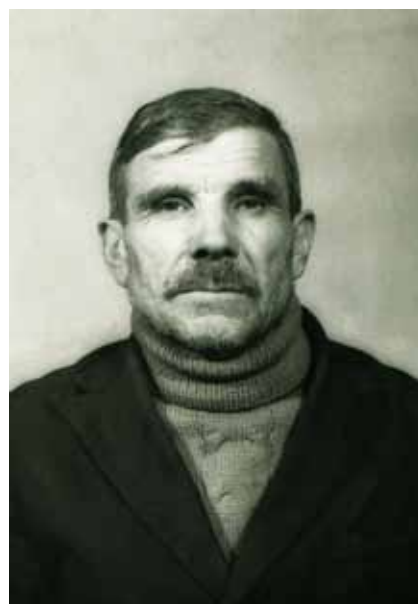
BUNELU (1912-1993)

așa cum și-l amintesc fiul și nepotul

Bunelu a fost în armata română. A venit ordin de la Antonescu ca să depună armele și s-or predat rușilor, la Odessa. Rușii le-au propus să treacă de partea lor. O parte, de frică, au acceptat și au fost luați pe front, mai departe și au fost duși în prima linie. Pe cei care nu au vrut să treacă de partea lor, rușii i-au dus în lagărul de concentrare de la Baku și apoi i-au dus încolo, în Siberia, unde bunelu a stat 4 ani. Mai târziu el povestea de chinurile mari care au fost acolo.

În Siberia, el mai mult s-a întărit în credință. Îi dădeau câte 200 de grame de pâine pe toată ziua. Asta era hrana. „Dă-mi și mie Biblia să o citesc”, i-a zis la un cunoscut. Acela i-a răspuns: „Dă-mi hrana pe două zile și eu ți-o dau de tot.” Și fiindcă el tare mult voia să aibă Biblia, o dat porția pe două zile aceluia. Asta l-a întărit pe dânsul. Mulți mureau de foame, iar el când citea din Biblie primea o hrană care-l ajuta foarte mult.

Îl întrebam: „Ai omorât pe cineva în război?”; „N-am omorât.”; „Dar cum n-ai omorât? Nici un rus?”. Zicea: „Eu știam că și ei sunt ortodocși”. Dacă bunelu era credincios, pentru el credința era cel mai important lucru. „Si eu împușcam, dar împușcam, așa, în sus, ca să nu omor pe nimeni. Mă rugam la Maica Domnului”, ne spunea el.

Pe front a stat un timp cu un evreu care căra muniție. Bunelu avea o iconiță și se ruga la Maica Domnului ca să-l apere. Și evreul îl tot întreba: „Măi, cum măi? Maica Domnului asta a voastră, chiar te ajută, măi? Chiar te ajută?”; „Da, Maica Domnului mă ajută”, îi răspundea. Vedea evreul câți mureau, iar bunelu rămânea tot viu; și iar începea să întrebe: „Dar eu, dacă am să mă rog, a să-mi ajute?”; „Dacă te rogi, are să te-ajute!”, îl îndemna cu blândețe bunelu. Apoi, a început a se ruga evreul acela la Maica Domnului și a scăpat cu viață, nici n-o fost rănit. A avut încredere că Maica Domnului o să-l ajute. Eu cred că și bunelu s-a rugat pentru el, fiindcă era foarte milostiv și imediat își venea în ajutor.

Biserica din sat a rămas tot timpul deschisă. Era singura din raion pe care nu putuseră să o închidă. De la raion tot timpul îi certa: „Cum de biserica voastră nu-i închisă?”. Atunci au trimis mai mulți oameni cu mașinile, ca o

armată, ca să distrugă zidul bisericii. Când au auzit oamenii că vin să distrugă biserica, au început să bată clopotele. O ieșit bunelu. Pe el îl respectau oamenii care mergeau la biserică și îl ascultau.

Oamenii au început să se adune la biserică. Care erau cu furcile, care cu topoarele, care cu hârlețe, cu ce-au apucat. Au umplut ograda bisericii. Când au ajuns mașinile, au început creștinii noștri să se sfădească cu cei trimiși de la raion: „De ce-ați venit?”; „Iaca am venit... Noi... Trebuie să ne apucăm de lucru.”; „Dacă vă dați jos din mașini, vă

tăiem cu furca, cu toporul, cu ce-are fiecare în mână, cu aceea năpădește asupra voastră”. Și n-o vrut nimeni să se dea jos din mașină. Cei de la partid au început să le deie ordine ca să se coboare din mașini, că doar erau plătiți. Oamenii le răspundeau: „Ce? Vreți să ne omoare?”. Și așa s-au întors înapoi. Atunci au pus creștinii pază la biserică. Stăteau de pază ca santinele. Cum se păzesc unitățile militare. Se rânduiau unul după altul și așa au stat foarte mult timp.

Bunica făcea mâncare, își vedea de o datorie: primirea creștinilor. Nu se ducea niciodată seara la vecernie. Făcea toate treburile pe lângă casă și pregătea mâncare pe a doua zi. Pregătea toate ca să cazeze, care jos, care pe pat. Dimineața mergea la slujbă. Bunelu se ducea primul la biserică. Stătea până se termina slujba, îi aduna pe toți săracii care erau pe acolo și venea cu ei, cu toți, acasă.

În timpul săptămânii, bunelu făcea o pravilă, mai ceva ca a unui călugăr. Miezonoptica era permanentă. Citea utrenia, citea canoane. După ce-și făcea pravila, era cu Psaltirea. La ora 9 se culca. La 12 se scula și începea privegherea. Când mă sculam îl vedeam rugându-se în genuchi. Bătea multe metanii. Se ducea în casa cea mare și făcea metanii. Noi deschideam ușa și ne uitam. Stătea până pe la 2-3 noaptea. După aceea mai dormea vreo două ore, se scula dimineața la 5 și pleca la calea ferată unde lucra.

Podul de flori
peste Prut,
6 mai 1990.

S-o jertfit pentru Dumnezeu. Era foarte râv-
nitor în privința credinței. Era gata să se deie în
foc pentru Biserică. El așa putea să fie ponegrit și
batjocorit, când era vorba de dânsul, dar când era
vorba de Biserică el se arunca în foc, în cele mai
mari primejdii. Ne îndemna de multe ori să ne ru-
găm fierbinte pentru neamul nostru românesc.

Avea rugăciunea lui Iisus. Ne spunea: „Trebuie
să te rogi neîncetat!” „Cum?” „întrebam noi, cei mai
mici. „Să chemi numele lui Dumnezeu în ajutor!”;
„Dar cum?”; „Cheamă-L: *Doamne miluiește-mă pe
mine păcătosul, Doamne Iisuse Hristoase miluiește-
mă.*” Și-l vedeam cum se așeza pe scaun, apăi mă
uitam cum își mișca buzele; avea capul plecat în
jos și tresărea când vedea că-l încurcai cu ceva.
Plângea. Deseori îl vedeam plângând la rugăciu-
ne. Dar și când povestea, plângea. Când povestea
ceva din viață, din viețile sfinților, din ce-o citit el,
din ceea ce ne așteaptă pe noi în lumea cealaltă sau
despre Judecata de Apoi. Spunea că toți vor fi jude-
cați, și cei care au defăimat Biserica vor fi judecați.

Bunica și bunelu au făcut un legământ ca
Dumnezeu să le dea tot răul în lumea asta, ca pe
cealaltă să fie la bine. Și când bunelu era bolnav
de cancer, pe patul de moarte, din cauza durerii,
a gemut odată. Atunci bunica i-a amintit de legă-
mântul pe care-l făcuseră. De-atunci bunelu n-o
mai zis nimic.

Povestea bunica cum a murit bunelu. În timp
ce-l ținea de mână, el și-a dat sufletul foarte liniștit.
S-a întors puțin, a ridicat capul spre partea dreaptă,
așa un pic în sus, s-a înseninat foarte tare la față și a
zâmbit cu multă bucurie. Ea zicea că a zâmbit ca și
cum l-ar fi întâmpinat cineva.

Așa a murit, zâmbind.

TATA

Sunt născut în anul 1960. Tatăl meu, Bunelu,
cum îi spunem toți acasă, ne ținea pe toți grăma-
dă la biserică. Acesta era un motiv de mare dispreț
pentru toată familia noastră, din partea celor care nu
credeau. Pentru noi era foarte greu să rezistăm la
starea asta de spirit, la tot acest dispreț. Situația asta
însă pe mine mă ambiționa să învăț cât mai bine.

Ne porecleau, în batjocură, „credincioșii”.
Profesorii mă disprețuiau și aveam multe discuții
cu ei: „Cum nu ți-e rușine? Tu? Tu ești elev bun.
Tactu’ e un întunecat. Tactu’ nu știe ce vrea să facă
din voi. Vrea să vă întunece cu totul.”; „Tatăl meu
nu-i întunecat!”; „Cum nu-i întunecat? Oamenii
zboară în cosmos acum, uite ce tehnologie e acum.
El vă învață pe voi să credeți în Dumnezeu care
nu există.” Diriginta mă prigonea și-mi smulgea
crucea de la gât.

Mă duceam acasă plângând și-i ziceam lui
bunelu: „Tată, spune-mi, că nu înțeleg, toți spun
că matale ești întunecat, că ne înveți credința în
Dumnezeu.” Și tata ofta: „Măi, măi, măi, ce ban-
diții sunt. Eu caut să-mi educ copiii și ei îi distrug.
Nu ascultați de dânsii! Nu ascultați, că-s antihriști.
N-ascultați că, o să vedeți, în iad se duc toți aș-
tia. Este Dumnezeu, este Biserică, este Împărăția
cerurilor și este Judecată. O să fie Judecată, o să fie
biserici, o să se construiască iar biserici înapoi.”;
„Cum, tata, o să se ridice înapoi biserici?”; „Tăt a
să se-ntoarcă înapoi! O să vedeți! Că Biserica nu
poate să fie omorâtă. Biserica o să triumfe!”.

Și tata tot ne lua la biserică. Ne spunea: „Voi
trebuie să m-ascultați pe mine, nu pe dânsii.
Ascultați numai lecțiile care vă sunt predate. Dar
cuvintele acestea împotriva lui Dumnezeu să nu
le ascultați. Dumnezeu e mare. Dumnezeu are să

pună toate la locul lor. Nu vă temeți. Credința va triumfa. Și totul va fi bine!”. Și mergeam la biserică.

Când am terminat școala mi-au scris caracterizarea: „ideologic nedezvoltat”. Cu diriginta am dat ochii pe urmă, când m-am făcut preot. Ea a început să umble pe la biserică. La un moment dat, a venit la biserică unde eram preot. Voia foarte mult să vorbească cu mine. Eu mă cam sfiam, căci mă știam elev în fața ei. După ce s-a terminat slujba a venit la mine și și-a cerut iertare. A zis: „Sunteți elevul meu, dar eu v-am prigonit. Îmi cer iertare.” Am început să vorbesc cu ea: „Dar nu, ce-ați făcut? N-ați făcut nimic. N-aveți de ce să vă cereți iertare. Eu n-am cu dumneavoastră nimic.”; „Eu știu că n-ai nimic. Tocmai asta, că n-ai nimic cu mine, tare mult m-a tulburat. Eu atât de mult rău ți-am făcut, părinte. Poate nu le știi pe toate, dar eu le țin minte pe toate... Pe mine un lucru m-a șocat. După ce-ai plecat din școală, n-a lipsit nici o sărbătoare să nu-mi trimiți o felicitare.” Îi trimiteam felicitări, că tătucă așa spunea: „Să nu ții ură. Oamenii nu-s vinovați... Ei nu-s bucuroși, ei nu știu. Dacă vrăjmașii intră-n ei... Cu bine să-i tratezi!” Și eu n-aveam nimic și mă gândeam că cu asta ea o să fie mai bună, n-o să țină ură asupra mea. Chiar și din Germania, unde eram militar, îi trimiteam felicitări.

Ea spune: „Știi ce m-o tulburat foarte mult? Că uite, nici un elev nu mi-a trimis niciodată felicitări, ei, pe care atât îi ridicam în slăvi, și care nu meritau. Și dumneata, câți ani au fost, niciodată nu mă uitai și îmi scriai câteva rânduri. Eu eram credincioasă, că m-am născut într-o familie credincioasă. Dar, fiindcă soțul meu, care era director, nu credea în Dumnezeu, nu voiam să arăt că eu mă

mențin în credința părinților. Și, iată, m-am făcut mai rea decât cei care nu credeau în Dumnezeu.” Mi-a dat pomelnice, să mă rog pentru soțul ei, că era bolnav.

Mămuca m-a născut la 42 de ani. Și doctorii i-au spus: „Ia uite că ai deja șase copii. Vrei ca ei să rămână pe drumuri? Mata nu trebuie să naști! De-amu e o vârstă înaintată. Copilul o să fie bolnav și sigur o să mori!”. Și ea a zis: „Am să mor eu, dar copilul nu-l omor.” Tătucă era foarte împotriva avortului, nici vorbă să asculte de doctori. Mult mai târziu, mămuca i-a spus surorii: „Uite că el e preot și eu, dacă ascultam de doctori, aveam săucid un preot!”.

Când era un necaz, ne rugam împreună. Mămuca a avut o boală și doctorii spuneau că n-o să trăiască. Tătucă ne zicea: „Vreți s-aveți mamă?”; „Da!”, răspundeam; „Mama e în pericol de moarte. Scăparea este numai dacă Bunul Dumnezeu o s-o ajute.” Și tătucă se ruga cu lacrimi, după 12 noaptea. Toți făceam metanii. Dacă tătucă plângea, apoi și noi porneam după dânsul. Plângeam și băteam metanii. Și bunica s-a însănătoșit. Doctorii ziceau că are să moară și, iaca, acum, în 2010, are aproape 92 de ani.

Atunci toate școlile erau rusești. Aduceau fete tinere, frumoase, din Rusia – cu vagoanele le aduceau și le puneau să învețe la universități, nu le mai trebuiau nici examene. Le băgau la școală și le dădeau apartamente. Și băieții, după ce terminau școala, dacă se căsătoreau cu o astfel de fată, aceia aveau și apartament, aveau și serviciu în oraș, în cele mai bune locuri. Aveau perspectivă de viitor.

Studenti români din Chișinău, sfârșitul anilor '70.

Proclamarea
independenței
față de Uniunea
Sovietică,
27 august 1991.

Pe ceilalți, care poate terminau cu medalie de aur, dacă nu se căsătoreau cu rusoaice, îi trimiteau într-un sat îndepărtat.

Când s-a pornit renașterea națională eram în Germania, căpitan în armata sovietică. Știam tot ceea ce se petrecea în Moldova. La Marea Adunare Națională, din 1989, au venit peste un milion de moldoveni. Ei strigau: „Oameni buni, noi trebuie să fim stăpâni aici. Și-au bătut joc de noi de atâta timp: bisericile ni le-au distrus, limba ne-au scos-o, grafia ne-au luat-o.” Au cerut limbă de stat. Sub presiunea lor, conducerea a demisionat și au fost nevoiți să facă alte alegeri. Pe urmă s-a desființat și Uniunea Sovietică și atunci s-a declarat ca limba de stat să fie limba română, iar grafia să fie latină.

Cei din România ar trebui să fie puțini mai binevoitori față de noi, fiindcă moldovenii și așa sunt speriați, sunt bătuți de soartă și-s mințiți. Ca să fii român în Basarabia, trebuie să te lupți tot timpul. Să te lupți în primul rând cu tine însuși, să ai o luptă lăuntrică. Dacă n-ai lupta asta, atunci cedezi la gândul că tu nu ești român, dar ești moldovan. Trebuie să ai mereu dragoste de țara ta, de neamul tău cel adevărat.

NEPOTUL

M-am născut în anul 1984.

Când eram mic, tata îmi spunea cu lacrimi în ochi: „Noi suntem români! Deși ni spune că vorbim limba moldovenească, limba noastră e româna. Noi suntem separați de tot restul poporului nostru. Noi suntem una, avem aceeași tradiție, aceeași limbă, aceleași obiceiuri. Moldovenii, muntenii și transilvănenii suntem o singură țară. Noi suntem pur și simplu separați. Atâta.” Îmi vorbea de

Sfântul Ștefan, că a fost domnitorul Moldovei, că Moldova noastră nu-i numai ce este aici, e și cealaltă parte de peste Prut.

Eu știam că sunt român, că limba mea e româna și asta mi s-a imprimat definitiv. Eram gata să merg la moarte pentru asta. La fel și verișorii mei. Ei nu știau prea multă istorie, dar, pentru tot ce ținea de românism, imediat se făceau foc.

De prin clasele a V-a, a VI-a, când am trecut în Transnistria, am început să am probleme din cauza limbii. Se întâmpla că vorbeam doi-trei români și se apropia un rus și ne spunea: „Govori po celoveceski, citob tebea liudi poneali”, adică „Vorbește omenește, ca să te înțeleagă oamenii”. Eu imediat explodam și le ziceam: „Mă, voi călcați pământul ăsta al nostru. Cum poți tu să îndrăznești să-mi spui mie așa ceva? Cum, limba ta îi omenească și a mea nu-i omenească?”. Lor nu le plăcea că îndrăzneam să-i înfrunt. Mă așteptau după lecții și m-am bătut de multe ori cu ei. Mă rugam Sfântului Ștefan ca să-mi ajute, să mă-ntărească. Nu-mi plăcea să mă bat, dar nu puteam să tac din gură și le dădeam mereu replici: „Eu învăț limba ta, vorbesc limba ta, învăț istoria ta, îți scriu și poezii în limba ta. Tu nici *Bună ziua* nu știi să zici în limba mea.” Ne-am cam săturat de tinerii ruși. Pentru că-s duri și umblă cu nasul pe sus. Nu pleacă niciodată capul. Foarte puțini am întâlnit care să zică: „Iertați, eu nu știu moldovenește... Se poate în rusă?”. Sunt alimentați foarte mult din partea Rusiei.

În Basarabia a existat un singur post de radio în limba română: *Vocea Basarabiei*. Și cât s-a luptat Voronin ca să-l scoată complet!... Acolo auzai toată durerea țării.

Celor din Basarabia li s-a vorbit foarte mult împotriva românilor. Ni se spune și acum: „Chiar

dacă suntem același popor, aceeași limbă, dar deja noi suntem diferiți de ei. Te duci, nu te primesc. Sunt mândri, te iau în batjocură. Ne fac țărani, pămpălăi, proști, ne resping.” Așa mai spun unii dintre cei care au fost la școli în România. Nu toți. Sunt mulți care, când aud de România, li se aprinde inima. Mai ales dintre cei care vin la Putna. Ei vin cu lacrimi la Sfântul Ștefan cel Mare.

Eu n-am simțit în Basarabia nici un ajutor din partea României. În comparație cu cât se implică rușii, românii poți spune că fac în minus! Basarabia supraviețuiește, nu progresează înspre românism, cum ar fi trebuit. Încearcă să se mențină cumva, cât de cât, ca să nu se ducă. Ea până acum era jos. Acum, cât de cât, s-a ridicat și încearcă să facă ceva. Dar, din partea României, se simte prea puțin ajutor din câte s-ar fi putut face. Pentru că acum speranțele României sunt în altă parte, spre UE, spre Occident... Nu prea vor să se complice politicienii români...

Măcar de s-ar implica cât se implică rușii. Procesul de rusificare continuă și acum. Și economic, și cultural, Rusia îi susține pe toți rușii din Basarabia. Îi invită și pe români să meargă la școlile lor. Basarabeni ajung și în România la școli,

dar foarte greu. Trebuie să fii foarte bun ca să obții burse în România. Pe când la ruși e altfel.

Sunt foarte mulți tineri patrioți, deși au fost dezamăgiți de conducerile de până acum. Dar tot țin la neamul lor și aspiră spre românism. Sunt foarte mulți, dar n-are cine să-i sprijine, să-i susțină, să-i alimenteze, să le spună o vorbă bună.

Foarte mulți vor Unirea. Ar trebui și cei din România să ne mai îmbărbăteze, să ne mai spună: „Fraților!” Măcar atât. Adică noi, basarabeni, venim, dar, totuși, ne așteptați? Dacă nu există o înțelegere, o deschidere apare după aceea gândul: „Măi, într-adevăr a fost mai bine cu rușii.” Mulți așa s-au obișnuit. Când vii la fratele tău, când vrei să fii cu el și vezi că el e rece cu tine, atunci iar te întorci înapoi, ca și evreii care se gândeau la căldările de carne ale Egiptului.

Basarabeni se simt ca și cum ar fi orfani. Ei sunt ca un copil care n-o cunoaște pe mama lui, dar știe că ea există. Și copilul zice: „Mama m-a născut și eu nu o cunosc!”. Chiar dacă l-a crescut altcineva, el vrea să se apropie de mama lui cea adevărată, de care a fost despărțit fără voia ei și a lui. El vrea s-o cunoască. Numai să știe că, dacă are să meargă la ea, mama o să-l primească. ■

28 aprilie 2010. Președintele României, dl. Traian Băsescu și președintele interimar al Republicii Moldova, dl. Mihai Ghimpu au vizitat Mănăstirea Putna, s-au închinat și au depus coroane de flori la mormântul Sfântului Voievod Ștefan cel Mare. A fost prima vizită oficială a doi președinți de stat la Mănăstirea Putna.

„Fiecare popor și fiecare epocă stă pe umerii vremurilor trecute, spunea marele nostru poet Mihai Eminescu. Poporul român stă pe umerii Mănăstirii Putna. Ștefan cel Mare să ne fie în veci călăuză în a ne servi Patria.”

Mihai Ghimpu, Președinte interimar al Republicii Moldova,
Președintele Parlamentului Republicii Moldova,
Român din Colonița - Chișinău (însemnare din Cartea de Aur a mănăstirii)

Gânduri din Tanzania

Protosinghel Nicodim Petre

Părintele Protosinghel Nicodim Petre, de la Mitropolia Moldovei și Bucovinei, a fost trimis în perioada 14 ianuarie – 14 martie 2009 ca preot misionar într-un centru misionar al Mitropoliei de Irinopolis din Tanzania.

Nu-mi este ușor să relatez despre cele două luni petrecute în Tanzania în Centrul de misiune din Kidamali. Nu știu de ce... Poate pentru faptul că această experiență trebuie povestită altfel, pe o altă notă... Încerc totuși să redau câteva impresii și câteva întâmplări. Asta mai ales gândindu-mă la cei tineri, care m-aș bucura să învețe să zică mai des cuvântul acesta: „Slavă lui Dumnezeu pentru toate!”. Să învețe să fie mulțumiți. Se vor odihni și ei și-i vor odihni și pe cei ce-i înconjoară.

Slavă lui Dumnezeu pentru toate! Mulțumesc IPS Mitropolit Teofan, care a avut gândul acesta de a încerca o experiență misionară într-un spațiu unde Ortodoxia este puțin cunoscută. A fost frumos. Nu foarte ușor. Nici foarte greu. După o escală în Dubai, unde am stat mai bine de o zi, vizitând cel mai luxos oraș din lume, „acoperișul lumii” cum îl numesc unii, am aterizat la Dar Es Salam, capitala economică a Tanzaniei. Contrastul a fost izbitor. Ne-a întâmpinat un aeroport mic și neîngrijit, nu cu mult mai mare decât o autogară de la noi. Aerul tropical foarte cald și umed îți crea un sentiment de sufocare. Forfota și înghesuiala din aeroport și lipsa de curățenie creau și ele o stare de disconfort și nesiguranță.

Aceasta a fost prima impresie pe care am avut-o despre Africa și despre Tanzania. Așa am intrat – părăsind aeroportul – în Orașul Păcii, Dar Es Salam (în greacă Irinopolis). Eram șase persoane. Trei aveau să rămână 2 luni, 3 se vor întoarce după o „aventură” de 8 zile.

Însoțiți de IPS Dimitrios, Mitropolit de Irinopolis, am străbătut orașul până la Mitropolie. Aglomerație, străzi desfundate, mulțime de vânzători ambulanți la semafoare. Era o căldură că abia mai puteam gândi limpede. Seara au ieșit în căutare de hrană țăntarii. Se

știe că sunt posesorii „armer biologice” – virusul care provoacă malaria. În prima noapte nu au fost foarte mulți. Oricum, a fost o luptă inegală care a durat până în zori. Ei cu aparate de vedere pe timp de noapte, noi fără; ei odihniți, noi epuizați după un drum lung; ei hotărâți, noi speriați; ei pe terenul lor, noi printre străini. Aveam să învățăm mai târziu tactica acestui război.

A doua zi, la ora 8, după micul dejun, am purces la drum spre Iringa, regiunea unde Mitropolia de Irinopolis are 20 din cele 41 de parohii. Cale lungă spre centrul Tanzaniei – în jur de 500 km. Zece ore de mers cu mașina.

În Tanzania sunt doi mitropoliți, care țin de Patriarhia din Alexandria: IPS Dimitrios, care are în jurisdicție centrul și estul Tanzaniei, și IPS Ieronimos – mitropolit de culoare – care are jurisdicție peste partea de nord-vest a Tanzaniei. În total, în Tanzania sunt aproape 200.000 de ortodocși, cu pondere mai mare în nord și în centru. Din numărul total de 43.000.000 de locuitori, 38-40% sunt musulmani, 30% sunt creștini – cei mai mulți catolici, apoi neoprotestanți: penticostali, adventiști, baptiști, dar și luterani și anglicani – iar restul sunt animiști, adică adepți ai păgânismului tradițional african.

Mitropolitul Dimitrios a ajuns în Tanzania în urmă cu 6 ani, în 2004. Când a venit, în zonă erau până la 3.000 de ortodocși. Acum, în aceeași zonă, sunt în jur de 100.000. Are în ascultare 15 preoți – toți băștinași – care deservește 41 de parohii. Centrul de rezistență, ca să spunem așa, al Ortodoxiei în Tanzania, unde se află oamenii cei mai calzi și cei mai apropiați de Biserică, se află în regiunea Iringa. În acea regiune, cam cât județul Iași, sunt în jur de 35.000 de credincioși. Acolo s-a constituit și un centru misionar, cu o

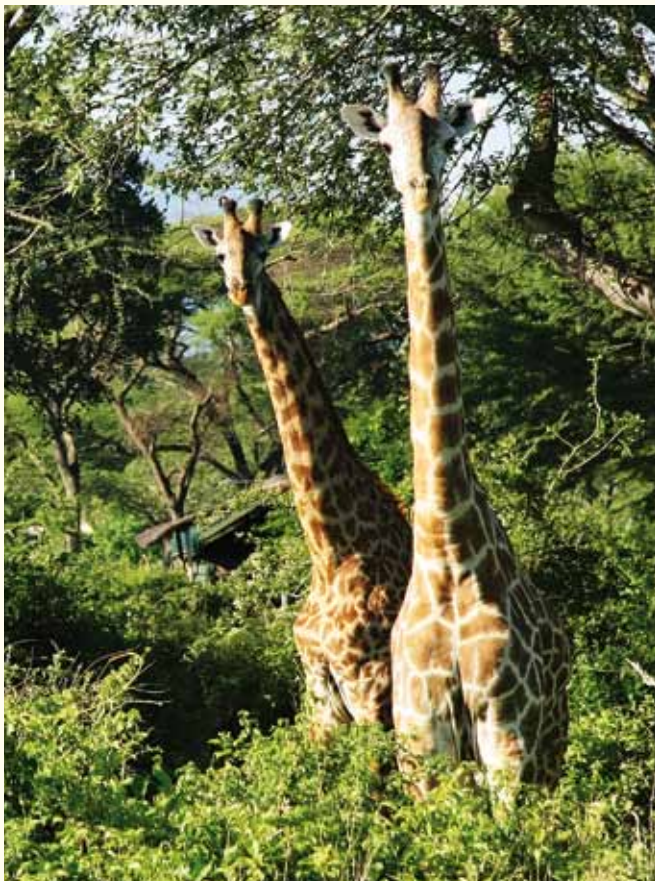

biserică grecească nou construită, o „clinică” și o cantină. Sprijinul pentru activitatea misionară de aici vine din Grecia și, mai ales, din Cipru.

Spre acest centru de misiune din Kidamali (Iringa) ne îndreptăm. În drumul nostru am traversat două Parcuri Naționale. Am văzut primele animale: elefanți, girafe, antilope, babuini, zebre, păsări de mai multe feluri.

La Kidamali am fost primiți frumos de către preoții care au ieșit cu Evanghelia înaintea ierarhilor și de către credincioșii care dansau cu ramuri în mâini și cântau „Karibu, karibu sana” (Bine ați venit!). Aici, în prima duminică au fost săvârșite de către IPS Teofan, după Sfânta Liturghie, primele botezuri și primele cununii: 1.500 de botezuri și 60 de cununii. Botezurile s-au încheiat pe la orele 17.00. După ce au primit Sfântul Botez, credincioșii s-au împărtășit cu toții și abia apoi au mers la masă. La astfel de ocazii, masa constă într-o porție de orez. Uneori, peste orez se adaugă niște zeamă cu câteva boabe de fasole.

Tanzanienii nu mănâncă mult și nu mănâncă dimineața. Nu au mic dejun. Au masă doar la prânz (ora 14.00) și seara (orele 20-20.30). Cred că 65% dintre ei, dacă nu mai mult, nu mănâncă decât ugali tot timpul anului. Ugali este un cir din făină de porumb. Se adaugă în el, nu întotdeauna, și câteva plante. Au porumb cât vezi cu ochii. Un hectar de porumb ajunge unei familii ca să supraviețuiască.

M-a marcat simplitatea lor încă de la început. Nu se vaită, nu se lamentează, nu se arată nemulțumiți. Se bucură când vorbești cu ei. Sunt zâmbitori. Muncesc toată ziua la fermele de tutun ale grecilor sau pe lotul lor de pământ. Nu i-am auzit să se plângă de ceva.

La câteva zile de la sosirea noastră în Kidamali, l-am întrebat pe părintele Dimitrie, parohul de acolo:

- Ce mai este prin sat? Sunt oameni bolnavi?
- Săptămâna asta au murit trei copii din cauza malariei.

Părintele Dimitrie mergea deseori la înmormântări. În general, cei bolnavi de malarie mureau în cursul nopții sau spre dimineață. Erau îngropați în aceeași zi, din cauza căldurilor mari. N-au cimitire. Unii dintre ortodocși au început să îngroape morții în apropierea bisericii, dar majoritatea sunt îngropați în grădină, în apropierea casei. Am slujit înmormântarea unei tinere de 21 de ani, care murise de malarie. A lăsat în urma ei o fetiță de trei ani care nu avea nici tată. Au îngropat-o în grădină, sub un copac, lângă lanul de porumb.

Când am ajuns, ni s-a făcut un instructaj foarte serios. Ne-au spus să nu dăm noroc cu ei. Dacă ne-am atins de cineva, să ne spălăm imediat. Să ne spălăm pe față și pe dinți cu apă cumpărată de la magazin. La botez, dacă îți intră apa în ochi, să te speli imediat. Într-adevăr, mulți aveau răni deschise, unele supurau. N-au bani să se trateze.

Ne-au speriat. Timp de două săptămâni, fiecare dintre noi s-a gândit destul de des la moarte.

A durat ceva timp până ne-am eliberat de o anumită teamă care ne umbrea șederea noastră

acolo. Printre altele ne spusese „Să nu mâncați nimic de la ei!” Într-o zi am mers cu mașina la oraș pentru aprovizionare. Părintele Cleopa – vicarul Mitropoliei de Irinopolis –, văzând un băștinaș care cocea porumb pe marginea drumului, s-a dus și a cumpărat trei porumbi copti. Erau foarte ieftini. Unul pentru el, unul mie și unul pentru un alt preot. Nu știa de instructajul pe care îl primisem. Am mulțumit și am început să mănânc. M-a văzut, însă, șoferul grec, Costas, și foarte alertat mi-a smuls porumbul din mână și mi-a zis în engleza lui amestecată cu greacă și swahili: „Matatizu (problemă)! You eat mais, you three days Trisaghion! Askofu (episcopul) kill me! You understand?” M-am speriat. Chiar așa, matatizu? În „three days Trisaghion”?... Dar n-am avut nimic. Peste câteva zile Costas a plecat în Grecia și am început să mănâcăm porumb liniștiți.

În a doua duminică am făcut două sute de botezuri în orașul Iringa. Un oraș cu o populație de 360.000 de locuitori, de mărimea orașului Iași. Arată ca un sat foarte întins, în centrul căruia se află câteva blocuri cu trei-patru etaje. Aici, prima dată, am mâncat cu frații negri la masă. Ei mănâncă fără linguri, direct cu mâna. La început am ezitat și ei au văzut asta. Unul dintre noi a zis: „Eu mănânc cu ei, fie ce-o fi. Îi jignim dacă refuzăm.”

Am încercat să fim de-ai lor. Nu știu cât am reușit. Noi eram pentru ei „mzungu” – oameni albi. Înalt Preasfințitul a fost foarte iubit acolo. Au povestit mult despre întâlnirea cu Askoful Teofan din România, după plecarea sa. Înalt Preasfințitul Teofan a săvârșit și două hirotonii. Una într-un preot (părintele Stelianos) și una într-un diacon (părintele Iosif). Credincioșii s-au bucurat mult de prezența ierarhului nostru. Noi, românii, suntem mai calzi, mai prietenoși.

A deseori, seara, stam de vorbă cu frații proți, dar și cu credincioșii. Se strâneau câte 5-10 pe două bănci în curtea Centrului și povesteau. Așa mai aflam și eu despre viața lor, despre familiile lor. Tanzanienii, ca majoritatea africanilor de altfel, discută mult, de cele mai multe ori lucruri vesele. Se tachinează unii pe alții și apoi râd zgomotos. Negrii râd molipsitor. Râd tare, cu toată ființa lor, arătându-și dinții albi și sănătoși.

Într-una din seri am întâlnit prin curte un credincios cu care am schimbat câteva gânduri. Așa am aflat că el este botezat doar de câteva luni și că acum îi este bine.

- Înainte nu-ți mergea bine?

- Nu. Îmi era tot timpul frică și noaptea vedeam spiritele rele împrejurul casei și în casă. Nu puteam dormi. Familia era foarte speriată.

- Ai fost la șamani, la vrăjitori?

- Da. Merge multă lume la ei, la munte, pentru rugăciuni, pentru ajutor... După ce m-am botezat am scăpat de toate relele astea și de toate tulburările.

- Cum de te-ai botezat la ortodocși?

- Alt botez nu are putere. Așa spun oamenii.

A doua zi am relatat preoților ceea ce am auzit seara de la acest om. A început fiecare să povestească situații asemănătoare despre oameni chinuți de duhurile rele, care, după ce s-au botezat, s-au liniștit.

În fiecare dimineață ne trezeam în cântec de păsărele. Nu zgomot de motoare sau de utilaje, nu zumzetul străzii din orașele noastre. Natura, liniștea, serile fără lumină electrică în care ne puteam bucura pe deplin de cerul înstelat, toate acestea au avut un efect liniștitor asupra noastră. N-am auzit cuvântul stres și n-am văzut pe cineva stresat între cei pe care i-am întâlnit. Slavă lui Dumnezeu pentru toate! ■

Duhul Sfânt, Lumea Modernă, Penticostalism și Ortodoxie

Preot Stephen Freeman

Părintele Stephen Freeman este preotul paroh al bisericii Sfânta Ana din Oak Ridge, Tenesse, de sub jurisdicția Bisericii Ortodoxe Americane. A fost implicat inițial în mișcările neo-protestante, în special în cea penticostală. Sinceritatea cu care a analizat starea sa și a celor din jur l-a condus spre dreapta slăvire a lui Dumnezeu. Unele materiale de pe blogul său au fost traduse în limba română și sunt postate la adresa <http://parintelestephen.wordpress.com>.

Făcând furori la intrarea lor pe scena religioasă modernă în jurul anului 1900, penticostalii au fost grupul creștin cu cea mai rapidă creștere și au avut o influență enormă peste tot, cu excepția mediilor ortodoxe.

Am trăit doi ani într-o comunitate harismatică (penticostală), unde m-am întâlnit și cu soția mea. Eram un penticostal fervent. Astăzi judec altfel lucrurile și văd gândirea și practica penticostală în cu totul altă lumină. Merită să vă împărtășesc puțin din propria mea experiență.

Principalul motiv al plecării mele din gruparea penticostală este ceea ce astăzi aș numi schizofrenia acestei secte. Este o schizofrenie între limbajul folosit și realitatea vieții. Astfel, limbajul folosit pentru experiențele religioase personale este cât se poate de concret: „Dumnezeu mi-a vorbit” ș.a.m.d. Pentru ei, a vorbi în termeni mai cuminiți, mai echilibrați, însemna a vorbi fără credință. Schizofrenia apărea când mă uitam la mine și la cei din jurul

meu. Crezând că vorbeam cu credință, vorbeam într-un fel, foarte înalt, dar trăiam altfel. Asta nu înseamnă doar că eram ipocriți. Bineînțeles că exista ipocrizie – niciun creștin nu trăiește la nivelul credinței lui. Ipocrizia aceasta este un păcat, dar nu acest păcat personal mă scandalizează!

Pericolul apare, însă, când în limbajul vieții creștine folosim un nivel foarte înalt din punct de vedere teologic și duhovnicesc, chiar și pentru cea mai obișnuită dintre experiențele noastre personale. Astfel, în penticostalism se fac niște promisiuni care pur și simplu nu sunt adevărate, și aceste probleme apar datorită unei învățături spirituale mediocre.

„Marea Deșteptare” de la sfârșitul anilor 1700 a fost printre primele mișcări religioase care au făcut astfel de promisiuni legate de o experiență particulară. Acolo, fie se făcea o confuzie de limbaj între a fi „născut din nou” cu faptul teologic de a fi născut de sus de către Duhul Sfânt și înfiat ca

fiu al lui Dumnezeu, fie se confunda acea experiență cu niște emoții puternice sau cu o experiență dureroasă hotărâtoare. Oricum, concluzia la care se ajungea era că o singură astfel de experiență personală este suficientă pentru a-ți schimba viața. Pasajele din Scriptură care se refereau la a fi „născut din nou” și care, în mod tradițional, au fost interpretate dintotdeauna ca referințe despre Botez, erau acum transferate în sfera experiențelor subiective. Așa încât astăzi, când oamenii sunt întrebați dacă au fost „născuți din nou”, sunt de fapt întrebați despre experiența lor interioară.

Dar, conform tradiției ortodoxe o singură experiență este doar o experiență. Aceasta poate fi importantă în viața ta și poate fi chiar un catalizator pentru o schimbare majoră. *Dar nu există nicio experiență în urma căreia cineva devine altcineva. Experiența Sfântului Pavel pe drumul Damascului, descrisă în termeni foarte dramatici și repetată de câteva ori în Faptele Apostolilor, este relevantă pentru această distincție. Eu cred întru totul relatarea și cred că raportarea Sfântului Pavel la Hristos Domnul cel înviat s-a schimbat imediat. Nu cred, însă, că Saul a devenit Sfântul Pavel în momentul acela! Îndată ce a ajuns în Damasc și a găsit pe creștinul către care l-a trimis Domnul, Saul a fost botezat și a devenit un creștin plin de căință.* În momentul acela a început o perioadă îndelungată din viața Sfântului Pavel. În Epistola către Galateni 1, 17, Sfântul Pavel menționează o perioadă petrecută în Arabia (prin care înțelegea deșertul de la est de Damasc, nu Arabia Saudită de astăzi) care a durat până la 10 ani, după estimările unor cercetători. Apoi s-a întors în Damasc și acolo a petrecut 3 ani înainte să meargă la Ierusalim. A avut nevoie de răstimpul acesta nu numai ca să stea în deșert și ca Hristos să-i vorbească despre viața Lui, așa cum susțin unii fundamentalști, ci pentru a înainta în viața duhovnicească.

Așadar, el a devenit marele om al lui Dumnezeu nu în urma unei singure experiențe, ci în urma tuturor experiențelor trăite de el și mai ales în urma multor necazuri, încercări și suferințe.

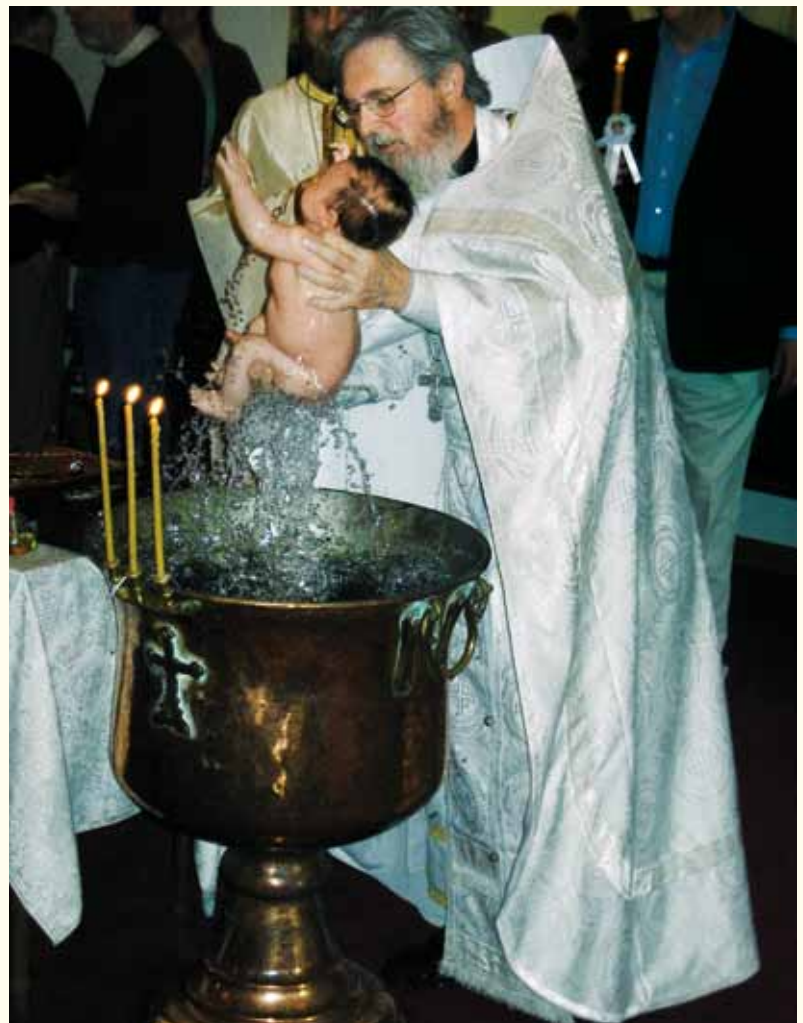
Am spus în trecut că americanii vor viața spirituală a Maicii Tereza și toți pantofii Imeldei Marcos, faimoasa colecționară de pantofi. Și mare parte din Penticostalismul modern și din vlăstarele lui au oferit exact asta: o trăire a lui Dumnezeu care poate transforma cele mai banale persoane în profeți ai Împărăției, fără să-i transforme în

același timp și în asceți ai pustiului. Dar Sfântul Pavel a fost un ascet, nu un penticostal!

Am părăsit Mișcarea Harismatică la douăzeci de ani, pentru că am observat că mă ducea spre ateism. Gândul meu a fost simplu: dacă limbajul Bibliei, pe care noi îl foloseam cu atâta ușurință, nu conține mai mult adevăr decât aiurelile pe care le vedeam, atunci poate că Biblia nu este deloc adevărată. Eram încercat de deznădejde. Pentru a crede, ceea ce voiam era o mărturie sigură a existenței lui Dumnezeu, dar nu o mărturie care să fie o interpretare forțată sau subiectivă.

Am început atunci o întoarcere la Tradiție. Mi-a luat ani de zile până să străbat tot drumul până la Ortodoxie, și nu fără devieri. Dar criticile și bănuielile mele inițiale s-au dovedit a fi adevărate.

Ortodoxia, fără îndoială, a păstrat autenticitatea întâlnirii omului cu Dumnezeu. Cunoașterea nemijlocită a lui Dumnezeu prin experiența energiilor necreate este o dogmă în Ortodoxie. Cu toate acestea, nu avem o slujbă unde vii și primești „descoperirea energiilor necreate”, cum cred penticostalii că ar trebui să fie. Altfel Îl cunoaștem pe Dumnezeu și ne apropiem de El. Pentru aceasta ajungem la lecția grea a supunerii față de poruncile Lui: ne mărturisim păcatele, primim iertarea, primim Trupul și Sângele Domnului, suntem

Pogorârea Sfântului Duh, frescă, Mănăstirea Putna.

povățuiți să ne rugăm neîncetat, cu toate că arareori reușim, postim regulat, citim Scriptura, citim despre viețile sfinților. Și așa ne adâncim în teologia care nu a fost scrisă ieri sau alaltăieri, ci în teologia dintotdeauna a Bisericii. Nu mai căutăm o „ultimă revelație” care trebuie experimentată, pentru că nu există – există Hristos. El este Revelația Tatălui. Alte revelații pe care pentecostalii pretind că le primesc sunt adesea altceva – dar nu de la Dumnezeu.

Nu sunt deloc surprins că pentecostalismul american crește, creează și formează multe lucruri pe lângă el. Este, în multe privințe, o experiență „americană”, foarte potrivită pentru a susține expansiunea și dominația noastră asupra culturii lumii. Dar adevărata teologie trebuie întemeiată în ultimă instanță pe adevărul experienței vii a Bisericii. „Noi”, însă, așa cum Hristos spunea despre iudei, „vorbit despre ceea ce știm”. Ne închinăm Dumnezeului viu și adevărat, pe Care Îl cunoaștem în Iisus Hristos prin Duhul Sfânt. La noi în Ortodoxie minunile n-au încetat niciodată.

Zilele trecute am avut „o experiență ortodoxă”, una din situațiile care au devenit obișnuite în viața mea. Am ajuns la magazinul unei fiice duhovnicești „la fix”. Ea mersese mai devreme la serviciu în ziua aceea și era aproape timpul să închidă. Dar afară a început să plouă și ea avea un aparat care trebuia cărat acasă. Mă gândisem la ea și trecusem doar așa, ca să vorbim puțin. Ne-am

dat seama amândoi că nu ajunsesem acolo întâmplător. Dumnezeu m-a dus unde a vrut El, dar nu erau nici surle, nici trâmbițe și nimic care să mă facă să gândesc despre mine mai înalt decât o făcea măgarul lui Valaam.

Altă dată stăteam pe un doc, meditănd la spovedania pe care urma să o fac curând. În timp ce așteptam, am văzut un bărbat cu un caiac pe râu. În cele din urmă acesta a ieșit la mal și, surprinzător, a venit pe doc. I-am vorbit politicos și apoi l-am ignorat dar, spre consternarea mea, el a început o discuție. Trebuie spus că eram îmbrăcat civil. Din una în alta, discuția, care era despre căutarea spirituală, a ajuns la Ortodoxie și mi-a spus că tot căutase pe cineva cu care să vorbească despre creștinismul ortodox.

În momentul acela l-am întrerupt: „Știi unde te afli?” „Nu!”, a răspuns.

I-am spus că suntem în Așezământul ortodox „Sfântul Siluan Athonitul”. De asemenea, i-am spus că în cinci minute am programată o întâlnire, care în mod clar era pentru el și nu pentru mine. L-am condus la capelă, i-am făcut cunoștință cu părintele John Breck, spunându-i succint despre cum ne-am întâlnit. „În mod clar el este aici ca să vorbească cu dumneavoastră. Eu o să mă mărturisesc după Vecernie.”

Nu surle. Nu trâmbițe. Doar Dumnezeu la lucru. Un prieten de-al meu, călugărul bielorus Inochentie, spunea: „Voi, americanii! Vorbiți

despre minuni ca și cum n-ați crede în Dumnezeu.” Foarte adevărat.

Înțeleg foamea care întreține pentecostalismul și îi compătimesc pe membrii acestei mișcări. Cultura secularizată în care trăim i-a despuiat pe mulți oameni de credința în Dumnezeu sau de credința în orice tip de realitate dincolo de propria lor experiență personală. Și, totuși, inima tânjește după Dumnezeu. Dar, pe mine, aceeași tânjire nu mă lasă să ignor faptul că oamenii se lasă manipulați emoțional și se angajează într-o teologie de proastă calitate, pentru a confecționa un răspuns care nu este Dumnezeul cel adevărat.

Dumnezeu este prea important pentru ca noi să ne mulțumim cu altceva decât El. Unul dintre cele mai importante aspecte din spiritualitatea ortodoxă este un simț acut în problematica înșelării spirituale. Cartea clasică „Despre înșelare” a Sfântului Ignatie Briancianinov este una dintre cele mai bune în domeniu. Inimile noastre tânjesc după Dumnezeu, dar sunt adesea victime ale surogateilor, chiar în cadrul Ortodoxiei. Trăirea personală este extrem de importantă, dar este inevitabil un tărâm minat. Numai înțelepciunea lui Dumnezeu, manifestată în Scriptură și în viețile sfinților Lui, ne pot călăuzi printr-un asemenea teritoriu. ■

Bineînțeles că e Născătoare de Dumnezeu!

Preot Barnabas Powell

Un fost pastor pentecostal, Chuck Powell, din orașelul Woodstock, o suburbie a Atlantei (statul american Georgia), s-a convertit la Ortodoxie primind numele de Barnabas. Împreună cu el au trecut la Ortodoxie 20 de familii din cele 250 pe care le păstorea. În 2010, Barnabas a terminat Seminarul Ortodox „Sfânta Cruce” din orașul Brookline și a fost hirotonit preot.

Începuturile convertirii au fost puse în 1992 când, împreună cu cel mai bun prieten, Rod Loudermilk, au făcut „greșeala fatală” de a se interesa mai îndeaproape de istoria Bisericii. Atunci a aflat despre Ortodoxie. Aceasta este mărturia lui, preluată de pe <http://ancientfaith.com>.

Pr. Barnabas și soția sa,
Naufsika Powell.

Când tata, care este predicator pentecostal, a aflat că m-am botezat ortodox, a fost dărâmat. Mi-a zis: „Aveam așa mari speranțe în tine. Urma să ai o mega-biserică...”. Dar eu i-am spus: „Tată, în sfârșit am găsit o teologie care este vrednică de demnitatea sufletului uman. O teologie care transcende puterea vieții și a morții.”

Provocarea cea mai mare pentru o persoană ca mine, care o viață întreagă am fost pentecostal, este aceea de a scăpa de modelul „Iisus pe post de drog”, adică de a folosi credința ca să continui să trăiesc bine, să fiu cât mai plin de succes, cât mai profitabil etc.

Slăbiciunea care vine din faptul că nu ai o înțelegere apostolică a credinței poate crea un model de creștinism în care Iisus Hristos este practic un medicament. Ceva de genul: „cum o să profit de pe urma chestiei asteia?”. În loc să spui: „O să merg pe Golgota și o să mor acolo. Și n-o să fie nici distractiv, nici plăcut. Dar o să înviez! Însă n-o să înviez dacă nu trec prin Golgota, prin Grădina Ghetsimani. Și o să fac asta încă o dată și încă o dată, până ce Hristos va lua chip în mine (Gal. 4, 19)”.

Fecioara Maria este modelul nostru de creștin – „Iată roaba Domnului, fie mie după cuvântul

Icoana Maicii Domnului „a Semnului”, Mănăstirea Putna.

tău” (Luca 1, 38). A fi cu ea, a învăța de la ea, este extrem de greu pentru un fost penticostal ca mine. Fecioara Maria este cea mai mare piedică pentru mulți protestanți. Dar, credeți-mă, ea devine cea mai dragă mijlocitoare și prietenă a noastră. Eu, când am văzut icoana Maicii Domnului, a Semnului, am aflat instantaneu răspunsul la toate întrebările. Ca

o săgeată în inimă. Ceva de genul: „Bineînțeles că e Născătoare de Dumnezeu! Nu poate fi altceva decât Născătoare de Dumnezeu! Dacă o numim altfel se compromite totul.” Așa că eram singura biserică penticostală din statul Georgia care avea o icoană a lui Hristos și a Maicii Domnului în spatele amvonului. Asta cu mult înainte de a mă converti... ■

Trecut-am prin apă și prin foc...

E. are acum 33 de ani și s-a născut într-o familie penticostală din orașul V., județul Suceava. După o îndelungată prigoană din partea familiei, în ultimii ani s-a căsătorit și s-a mutat în alt județ cu familia. Iată mărturia ei.

Încă de mică, înainte de a merge la școală, am dorit să merg la Putna.

La școală mergeam la ore la părintele, profesorul de religie. Părinții mei se împotriveau, dar le spuneam: „Mă duc și eu să văd cum este.” Dar eu simțeam ceva, simțeam o putere în credința ortodoxă. Îmi plăcea să mă închin. M-a văzut odată tăticul făcând Sfânta Cruce și tare urât m-a ocărât! Apoi a zis: „Faci rugăciune, dar fără asta!”

Am venit la Putna abia în anul 2000. În aprilie am născut fata și în octombrie am venit la Putna, chiar de ziua mea.

Nașa mi-a zis că trebuie să mă spovedesc. „Și cum? Trebuie să-i spun tot ce am făcut?” „Da!” mi-a zis nașa. „Dar nu te teme, că preotul nu are voie să spună la nimeni ce ai mărturisit.” Părintele m-a spovedit și, în aceeași zi ne-a și botezat, pe fată și pe mine. Dacă nu mă boteza atunci, nici până în ziua de azi nu eram botezată! După ce am trecut prin apa botezului, am trecut apoi și prin focul unor mari suferințe..

Când am venit seara acasă, eram miruită și era mir din acela mirositor. „Cu ce te-ai dat?”, m-au întrebat părinții. Eram încă udă pe cap, de la botez.

„Am făcut baie azi dimineață și încă nu s-a uscat părul.”; „Dar cu ce-ai dat fata?”.

După o săptămână, le-am spus. M-au dat afară din casă și am rămas pe drumuri mai multe luni de zile. Am venit la Putna. Cât timp s-a putut am stat pe aici, apoi m-am mai dus la Sfântul Ioan de la Suceava. Mai țineam legătura cu părinții. Ei îmi spuneau că, dacă las credința ortodoxă, mă primesc acasă, dacă nu, „drac în casă lor nu le trebuie”.

Era foarte greu. Eram cu fata în brațe. Ea avea 7 luni și nu aveam niciun ban de nicăieri. La mănăstire și la schit mi-a fost casa mea.

După aceea, cu chiu cu vai, m-am întors acasă. La început, când tatei nu-i convenea ceva, profita că mămica nu era acasă și mă bătea, mă fugărea. Veneam la Putna pentru 2-3 zile și apoi iar acasă. Iar mă bătea și mă fugărea, iar mergeam la Putna. La ora 4 ajungeam acasă, la ora 8 mă întorceam înapoi la mănăstire.

„Ce-ai găsit în credința asta? Ce-ai găsit la popii ăștia?”, mă întreba furios tata. „Adevărul am găsit! N-am găsit pe nimeni. Am găsit credința ortodoxă.” Și începea tata a drăcuși și a înjura...

Le spuneam alor mei: „Voi m-ați alungat, nu v-a trebuit dracu-n casă, cum îmi spuneți. Dar lor le-a trebuit. Așa drac cum eram, m-au ajutat cu ce-au putut și ei! Nu m-au dat afară. Nu v-a interesat că m-ați alungat, dar părinții ăștia m-au primit. Pe voi nu v-a interesat că era iarnă și era frig și nu mai știam cum să încălzesc sticla de lapte, ca să-i dau să mănânce fetei. Nu v-a interesat de nimic.”

Mi-a fost foarte greu. De multe ori mai era pu-

țin și eram aproape să cedez. Când aveam ispite, veneam la Putna, mă spovedeam, mă împărtășeam. Așa mă linișteam!

Când n-aveam un ban de medicamente, mă gândeam: „Doamne, iar trebuie să mă duc la Părintele Stareț?” Mi-era foarte greu să vin aici și să-i spun, dar nu aveam încotro, nu aveam altă șansă. Cine să mă înțeleagă, să nu mă judece?

Îndoielnică am fost în permanență. Mai mult de la lupta pe care am avut-o. În biserică mi-era bine. Dar era trei sferturi luptă și un sfert bine. Mă doboră lupta! Rugăciunile... nu urăsc rugăciunile, îmi place să mă rog! Dar foarte rar sunt momentele când mă pot ruga. *Rugăciunea lui Iisus, Prea Sfântă Născătoare*, acestea care sunt mai scurte, le mai zic, deși foarte rar sunt momentele când pot să mă rog. Când e să pun mâna pe cartea de rugăciuni ca să fac un paracelis, să fac un acatist, nu mai pot! O pagină să citesc? Sunt în stare să-i dau în cap cuiva cu cartea! Câteodată, numai dacă mă gândeam că ce citesc e adevărat, începea deja lupta. De parcă era cineva lângă mine și îmi știa gândurile.

Când am ajuns prima dată la mănăstire, mi-a pus părintele mâna pe cap și mi-a făcut semnul Crucii. Atunci, din vârful capului până în vârful picioarelor, am simțit o căldură deosebită. Și mă uitam la mâna lui și îl întrebam: „Părinte, aveți ceva în mână?”

Aveam o iconiță în carte, iar tata cu mama au spus că sunt drăcușorii. Mi-au aruncat cartea cu tot cu iconiță. Că am să mă duc în iad cu tot cu preoți și cu tot...

Ziceam: „Dacă voi vă numiți penticostali și pocăiți, de ce nu încercați să fiți un pic mai calmi, de ce mă batjocoriți atâta?”; „Tu te-ai dus cu dracul și L-ai părăsit pe Hristos!”; „Nu știu cine L-a părăsit, voi sau eu. De ce te temi de Cruce așa de tare?”. Aveam o cruce și a văzut-o. „De ce să mă tem, că e un lemn pus în forma asta.” „Bine, dacă e un lemn, s-o porți la piept. Doar o pun și am și luat-o.” Nu mă lăsa nici

să-l ating și continua să spună că e doar un lemn. Dar când mă apropiam de el să i-o pun, fugea!

I-am dat și agheasmă. I-am pus în cană de două degete agheasmă și restul apă ca să ia pastile, însă fără să știe. Vă vine să credeți că, îndată ce a luat o gură de agheasmă, a vomitat pastila cu totul?

A vrut să ia cruciulița de la gâtul fetei. Dar ea i-a spus imediat: „Mi-a pus-o părintele și n-o s-o iei tu!”. Încerca să-i spună că nu trebuie să facă cruce. „Nu, vicu [bunicu], că așa m-a învățat părintele, așa trebuie să fac!”.

Când începea să mă ocărască, feteița îi spunea: „Asta e mama mea, una am, nu mai am alta. De ce o ocărești, de ce o bați?”

Toți vecinii de lângă casa părintească erau penticostali. Ei mă priveau cu frică. Știau cum se comportă ai mei cu mine. Mă întrebau de ce-am făcut asta. Eu le-am spus: „Motivul nu îl știu. Atâta știu că la ortodocși mi-e bine, deși, uneori, mi-e foarte greu să recunosc... Aici e adevărul!” ■

Știați că...

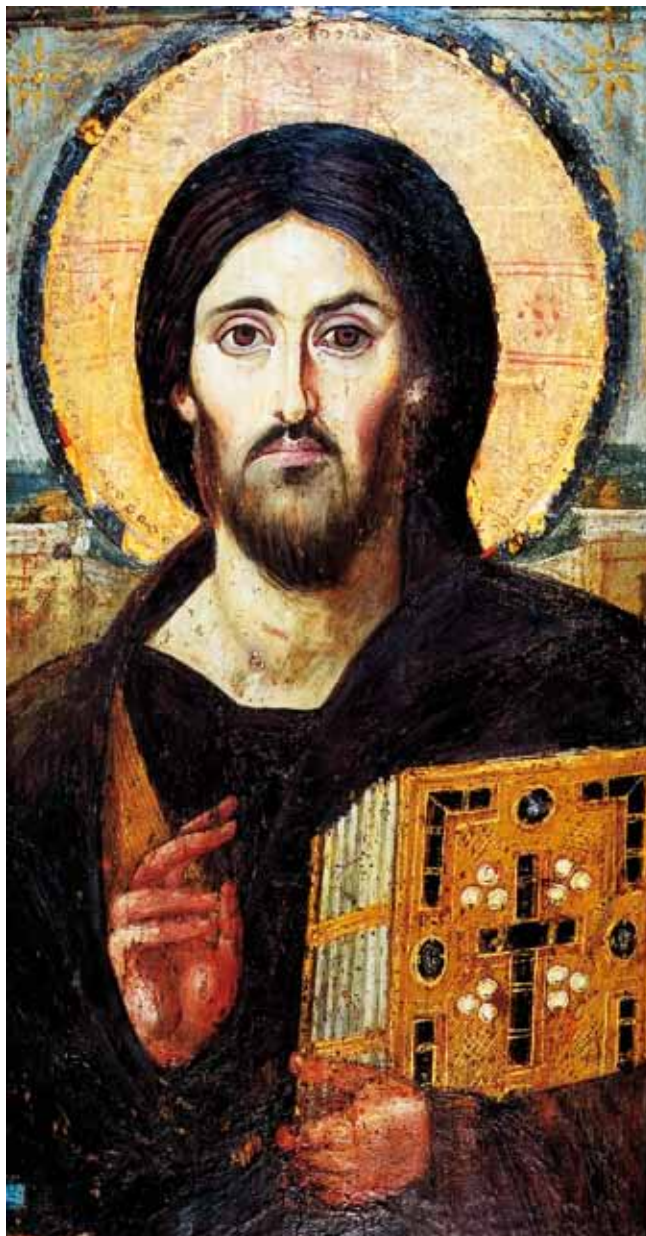
Primii creștini își botezau copiii?

Sfântul Irineu de Lyon, care a fost ucenic al Sfântului Policarp de Smirna – la rândul lui ucenic al Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan – și care a murit la anul 202, scria în opera sa de căpătâi *Contra ereziilor*: „Hristos a venit să mântuască pe toți oamenii și anume, zic, pe toți care prin El se nasc din nou pentru Dumnezeu, pe prunci și pe copii, pe tineri și pe bătrâni” (2:22:4). De asemenea, marele învățat Origen scria pe la anul 244 în cartea *Omilii la Romani* 5, 9: „Biserica a primit tradiția de la Apostoli de a boteza și pruncii.”

S-au găsit și multe inscripții creștine de pe mormintele unor copii, datate începând cu secolul II, în care se menționează în mod expres faptul că au fost botezați (de exemplu, inscripțiile *Corpus Inscriptionum Graecarum*, 9727, 9801, 9817; E. Diehl, *Inscriptiones Latinae Christianae Veteres*, Berlin 1961, 1523(3), 4429A). ■

Primii creștini se rugau pentru morții lor?

În capitolele VII și VIII ale *Martiriului* Sfintelor Perpetua și Felicitas († 203) – scris în mare parte chiar de Sfânta Perpetua și terminat de un martor ocular – citim cum i s-a descoperit Sfintei, aflată la rugăciune împreună cu ceilalți martiri în temniță, că fratele ei Dinocrate, care murise la vârsta de 7 ani din cauza unui cancer al pielii, se chinuia în viața de dincolo. „Dar aveam credința că voi

Cea mai veche icoană a Mântuitorului Hristos de tipul Pantocrator. Datează din sec. VI-VII și se păstrează la Mănăstirea Sfânta Ecaterina din muntele Sinai.

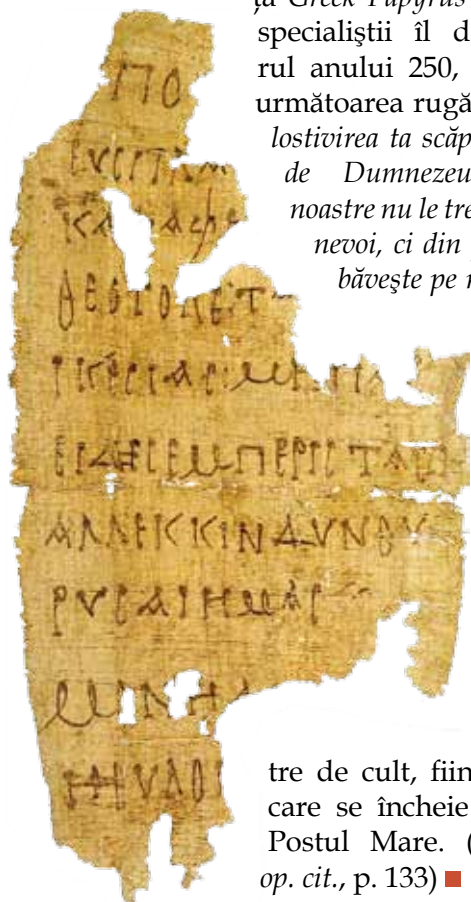
fi de folos la chinul lui. Și m-am rugat pentru el în toate zilele, pînă când am trecut în închisoarea din tabăra militară... Și m-am rugat pentru el ziua și noaptea, gemând și lăcrimând, ca să mi se împlinească rugăciunea. În ziua în care am rămas în butuci mi s-a arătat... că el a scăpat de pedeapsă”.

De asemenea, s-au descoperit nenumărate inscripții funerare creștine din primele secole – de exemplu, *Inscripția Agapei* din Roma, sfârșitul secolului II – care atestă faptul că cei rămași în viață se rugau pentru cei morți. (A. Hamman, *Prières des premiers chrétiens*, Paris, Fayard, 1952, p. 139-148) ■

Creștinii din primele veacuri se rugau Maicii Domnului?

Pe un papyrus vechi, de uz privat, descoperit în Egipt în anul 1917 - aflat acum în Biblioteca Universitară John Rylands a Universității din Manchester, cu numele de referință *Greek Papyrus 470* - pe care specialiștii îl datează în jurul anului 250, ni s-a păstrat următoarea rugăciune: *Sub milostivirea ta scăpăm, Născătoare de Dumnezeu. Rugăciunile noastre nu le trece cu vederea în nevoi, ci din primejdii ne izbăvește pe noi, una curată, una binecuvântată.*

Este cea mai veche rugăciune către Maica Domnului care a ajuns până la noi. Rugăciunea s-a păstrat intactă în cărțile noastre de cult, fiind troparul cu care se încheie Vecernia din Postul Mare. (A. Hamman, *op. cit.*, p. 133) ■

Primii creștini venerau cu multă evlavie pe sfinții martiri?

Citim în *Martiriul Sfântului Policarp* († 155) - document redactat de un martor ocular, Marcion, și păstrat în mai multe manuscrise: „După aceea, am luat osmintele lui, care sunt mai prețioase decât nestematele, și le-am așezat într-un loc cuviincios. Acolo, cât timp ne va fi îngăduit, ne vom aduna cu bucurie și vom sărbători ziua de naștere a martirilor...” (18, 2-3). În prealabil, autorul explică „Pe Hristos Îl adorăm ca pe Fiul lui Dumnezeu; dar pe martiri..., îi prețuim, după cuviință, pentru neasemuita lor iubire față de Împăratul și Învățătorul lor” (17, 3). ■

Primii creștini se însemnau cu semnul Sfintei Cruci?

Apologetul creștin Tertulian scria pe la anul 211 următoarele: „În toate acțiunile noastre, că ieșim sau intrăm, că ne îmbrăcăm, că ne ducem la baie, la masă, la culcare, că aprindem o lumânare, pentru orice ocupație de-a noastră ne facem semnul crucii pe frunte. Aceste obiceiuri nu ne sunt poruncite de către o lege explicită a Scripturii; ci tradiția le învață, obiceiurile le confirmă și credința le împlinește.” (*De corona militis*, Cap. III-IV) ■

Cea mai veche biserică pictată datează din anul 232?

În anul 1932, o echipă de arheologi francezi și americani au descoperit în Siria, la Dura-Europos, cetate situată pe partea dreaptă a râului Eufrat, o casă creștină care fusese transformată în biserică prin anii 232-233. Biserica avea într-o cameră alăturată un baptisteriu decorat cu fresce. Deasupra cuvei baptismale era reprezentat Bunul Păstor mergând în urma turmei și purtând pe umeri oaia pierdută. Alte scene reprezentate erau: vindecarea slăbănogului, Sfântul Petru mergând pe apă în fața lui Hristos și femeile mironosițe la mormântul Domnului. Semnificația acestor picturi este clară: botezul înseamnă moarte și înviere cu Hristos.

În anul 256 cetatea a fost cucerită de persi, iar picturile din biserică s-au păstrat aproape neatinsse sub dărâmăturile cetății. Frescele au fost extrase și sunt expuse în prezent în muzeul Universității Yale din America. (André Grabar, *Le premier art chrétien*, Gallimard, 1966, p. 68-70) ■

Colocviul de istorie

Împlinirea a 540 de ani de la sfințirea Mănăstirii Putna a fost comemorată în anul 2009 prin organizarea ediției a VIII-a a simpozionului de istorie *Colocviile Putnei*, intitulată „Mănăstirea Putna – 540 de ani de slujire”. Comunicările prezentate la Putna, în perioada 9-12 septembrie, au urmat câteva direcții generale.

În domeniul arheologiei au fost prezentate date noi asupra a două monumente religioase din vremea lui Ștefan cel Mare: mănăstirile Dobrovăț (Voica Maria Pușcașu) și Sfântul Ilie din Suceava (Paraschiva-Victoria Batariuc).

Epoca lui Ștefan cel Mare a fost evaluată din diferite unghiuri de: Ștefan S. Gorovei, cu dezbaterile unor probleme controversate din biografia domnitorului; Lucian Lefter, cu prezentarea unor aspecte genealogice privind boierii lui Ștefan cel Mare; Maria Magdalena Szekely, cu o paralelă făcută între Ștefan cel Mare și René d'Anjou; Ștefan Andreescu, cu o expunere despre locurile de bătălie ale trecutului – locuri de memorie.

Istoricii Ovidiu Cristea și Ștefan S. Gorovei au adus contribuții la cunoașterea istoriei Mănăstirii Putna. În comunicarea primului au fost aduse în discuție două probleme: construirea Putnei de Ștefan cel Mare ca gest de mulțumire adus lui Dumnezeu pentru cucerirea cetății Chilia (1465) și legăturile existente între mănăstirea Putna și comiții Maramureșului la sfârșitul veacului al XVI-lea. Comunicarea celui de-al doilea istoric a adus noi date biografice privitoare la un cunoscut miniaturist putnean din secolul al XVII-lea, egumenul Ghervasie.

Moldova și lumea sud-dunăreană a fost subiectul tratat de istoricul Liviu Pilat, cu accente pe viața și activitatea mitropolitului Maxim Brancovici.

Putna și Ștefan cel Mare în lirica românească a fost direcția de cercetare aprofundată de Liviu Papuc. Ieromonahul Dosoftei Dijmărescu a prezentat comunicarea *Semnificația alegerii hramului Mănăstirii Putna* potrivit căreia Ștefan cel Mare a închinat prima sa ctitorie Maicii Domnului în virtutea calității ei de „arhistrategă”, adică de cea dintâi apărătoare a Moldovei.

Aspect din timpul colocviului

Engelina Smirnova (Moscova), Marina Ileana Sabados, Olimpia Mitric și monahul Alexie Cojocar au vorbit despre patrimoniul mobil al Putnei, prezentând rezultatele unor rodnice cercetări privind icoanele, tipăriturile și manuscrisele mănăstirii.

O altă temă, tratată de ieromonahul Marcu Petcu, Mihai Bogdan Atanasiu, Mihai Mârza și Alexandru Pânzar a constituit-o Putna în veacul al XVIII-lea. Au fost aduse date noi privind metoacele mănăstirii în perioada respectivă, rolul mitropolitului Iacov în renașterea Sucevei în veacul al XVIII-lea, amintirea voievodului Constantin Cehan Racoviță la Putna, precum și câteva testeamente de monahi putneni. ■

Monah Alexie Cojocar

Tabăra de iconografie

„Icoana este o mărturie a vieții lui Hristos și de aceea eu cred că mănăstirea este locul cel mai potrivit pentru a învăța arta iconografiei. Acolo unde năzuința este mai mare și rugăciunea este cea mai sinceră, acolo și mărturisirea este cea adevărată. Nu știu de ce în România și de ce chiar la Putna? Aceasta este ceva ce numai Dumnezeu știe și slavă Lui că tradiția este atât de vie aici și că mai dăruiește iubire și răbdare. Doamne ajută! Pe curând!”

Cu aceste cuvinte ale Katyei Dimitrova se încheia Tabăra internațională de iconografie de la Putna, din perioada 7-22 februarie 2009. Dorința de a reveni la mănăstire s-a împlinit în toamna aceluiași an. Astfel, în perioada 15-27 septembrie 2009, a avut loc la Mănăstirea Putna partea a doua a stagiului din februarie. Au participat, alături de iconari din România, studenți din Bulgaria, care au lucrat sub îndrumarea Părintelui Arhidiacon Anastasie Robu. Tema a fost „De la icoană la pictură murală”.

Pe lângă aspectele practice, în cadrul taberei s-a accentuat dimensiunea spirituală a icoanei. Icoana ortodoxă, spre deosebire de tabloul religios apusean, ne pune în legătură cu lumea nevăzută. Prin ea, creștinul are o nouă posibilitate de cunoaștere a lumii sfinților, a Împărăției Cerurilor, chiar înainte de marea trecere spre cele veșnice. De asemenea, închinarea la o icoană, precum privirea într-o oglindă, îl ajută pe omul credincios să-și cunoască chipul său duhovnicesc. Prin acestea, munca iconarului este un act liturgic, nu doar tehnic. De aceea nu este suficientă abilitatea de a picta, ci viitorul iconar este consacrat printr-o

Sus: Aspect din timpul taberei de iconografie

Stânga: Sfințirea icoanelor în Duminica Ortodoxiei

rânduială specială de rugăciune, o hirotesie. Apoi, pentru a picta, iconarul trebuie să se pregătească atent, atât prin pocăință, post și rugăciune, cât și prin adâncirea cunoștințelor teologice și artistice. Numai în lumina acestui scop își găsesc justificarea seminariile iconografice susținute an de an la Mănăstirea Putna.

Prezența IPS Arhiepiscop Pimen la închiderea taberei a constituit o garanție a faptului că veselie duhovnicească din inimile celor 20 de iconari a fost rodul harului Sfântului Duh. Prin cuvântul cald al Înalt Preasfinției Sale, inimile celor prezenți s-au umplut de o negrăită bucurie a Frumuseții tainic revelate meșterilor artiști din vechime și de nădejdea vie de a fi continuatorii de azi ai muncii lor creatoare. ■

Manifestări studentești la Putna

Sus: 2 iulie 2004

Dreapta: Tabăra națională
ASCOR, iulie 2009

Începând cu secolul al XIX-lea, între Mănăstirea Putna și diversele generații de studenți s-a realizat o legătură de suflet, care s-a amplificat odată cu trecerea timpului. Vom prezenta în continuare un tablou succint al principalelor manifestări studentești care au avut loc la *Ierusalimul neamului românesc*, în ultimii 150 de ani.

1871 La inițiativa studenților români din Viena s-a organizat la Mănăstirea Putna, în scopul redeschetării conștiinței naționale,

prima sărbătoare panromânească. Principalii organizatori au fost Ioan Slavici și Mihai Eminescu. La mormântul Sfântului Ștefan

cel Mare a fost depusă o urnă de argint cu pământ din toate ținuturile românești. La sfârșitul serbării s-a desfășurat primul congres al studenților români.

1904 Inițiatorul și sufletul comemorării la Putna a 400 de ani de la adormirea Sfântului Ștefan, a fost marele pedagog Spiru Haret. Din Bucovina, inițiativa comemorării a aparținut studenților bucovineni care își făceau studiile la Budapesta. După ei, studenții din Cernăuți au adresat un apel de solidaritate către studenții români din toate centrele universitare europene. La această sărbătoare au participat 20.000 de oameni.

1926 Cercul studentesc *Arboroasa* din Cernăuți a organizat la Mănăstirea Putna o sărbătoare în amintirea congresului studentesc din 1871 și în semn de pioasă pomenire a voievodului Moldovei. Serbarea s-a desfășurat sub înaltul patronaj al Principesei Ileana. Elementul principal al sărbătorii a fost inaugurarea bustului poetului Mihai Eminescu, realizat de sculptorul Oscar Han, care se află astăzi în incinta mănăstirii.

1957 La inițiativa studenților la Istorie Alexandru Zub, studenții din Iași au încercat să organizeze comemorarea a 500 de ani de la urcarea pe tron a Sfântului Ștefan cel Mare. Autoritățile comuniste

au boicotat acțiunea care s-a redus în cele din urmă la un scurt marș al tăcerii la mormântul slăvitului voievod. În anul 1958, principalii patru organizatori ai manifestării au fost arestați și condamnați la 8-10 ani de închisoare.

2004 La comemorarea a 500 de ani de la adormirea Sfântului Ștefan cel Mare, peste 500 de tineri din toată țara, membri ai Asociației Studenților Creștini Ortodocși Români, au mers în pelerinaj pe jos de la Cetatea de Scaun a Sucevei la Mănăstirea Putna. Tinerii erau îmbrăcați în costume naționale și purtau în mijlocul lor icoana Adormirii Sfântului Ștefan, realizată de părinții mănăstirii. Ei au ajuns la Putna în dimineața zilei de 2 iulie pentru a participa la Sfânta Liturghie oficiată de majoritatea membrilor Sfântului Sinod, în frunte cu Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

2007 La 550 de ani de la urcarea pe tron a *Părintelui Moldovei*, câteva sute de studenți au fost prezenți la Putna la fel ca în 2004, purtând steaguri, prapuri și icoane. Reeducând gestul din 1871, tinerii au așezat la mormântul voievodului o urnă de argint.

2009 După anul 2000, în Mănăstirea Putna au avut loc mai multe tabere studențești. Ultima s-a desfășurat în vara anului 2009 și a adunat îndeosebi membrii din conducerea filialelor ASCOR. La această manifestație au purtat dialoguri cu tinerii Părintele Arhim. Melchisedec Velnic, Pr. Vasile Gavrilă (București), Pr. Florin Botezan (Alba-Iulia), Pr. Ciprian Negrean (Cluj-Napoca), Ierom. Teofan Popescu (Putna), istoricul Florin Pintescu (Suceava), profesoara de literatură română Alexandrina Cernov (Cernăuți), biofizicianul Virgiliu Gheorghe (București) și Dl. Bogdan Stanciu de la Asociația Pro-Vita București. ■

Gânduri de pelerin

Răspunsurile de mai jos aparțin unor studenți aflați în pelerinaj la Mănăstirea Putna, cu ocazia sărbătorii Paștelui din anul 2010.

Cu ce gând ai venit la Putna?

Mănăstirea nu este altceva decât un spital al sufletului; în timpul cât stau la mănăstire, nu mai am contact cu lumea exterioară și am mai mult timp să mă gândesc la cele spirituale, la cele duhovnicești. *B. Paul Cătălin, Filozofie, anul II*

Mergând la Putna, ne dăm seama că viața e frumoasă și că Dumnezeu chiar ne iubește. *Georgiana S., clasa a XII-a*

Să mă schimb, pentru că este prima dată când vin la Putna. *Tatiana I., Agroturism, an I*

E aici un duh bun care te liniștește. *Irina Ț., FEEA, Master, an I*

Cu gândul de a trăi în unitate cea mai mare sărbătoare creștină, Învierea, aici unde spiritul românesc poate fi simțit și trăit mult mai intens, alături de mormântul celui mai mare dintre români - Ștefan cel Mare și Sfânt. *Denis B., Teologie, Master an II*

Unul dintre Bunicii Dumnezeu ok no a ajutat să ajungem la acest sfânt locaș, și pentru frumoșele pe care le vom păstra în inimă și-m suflet pentru totdeauna.

*Doamne ajută.
Faru. Masinul*

Am venit cu speranța că voi petrece sfintele sărbători cu bucurie alături de persoane care știu să trăiască, să simtă așa cum se cuvine Învierea Domnului Iisus Hristos. *Georgiana, Fizică, an II*

Aici este un duh al liniștii și al nădejdi în Dumnezeu foarte aparte. *Rodica P., Chimie, Doctorat, an I*

Am venit la o cură de „dezintoxicare”. Aveam nevoie să mă liniștesc, să ies din lumea asta stresată și să pot simți cum trebuie Sărbătoarea Învierii; să pot trece cât de cât, cât îmi permite simțirea și gândirea mea păcătoasă, prin toate etapele necesare pentru a-L cunoaște cât de puțin pe Domnul Iisus Hristos. *Elena B., Inginerie Alimentară, an IV*

Care este folosul mersului la mănăstire pentru un tânăr?

Își găsește rostul existenței sale pe pământ. Ajută la vederea lucrurilor, de pe planul orizontal, pe planul vertical. *Ovidiu D., Sociologie, an I*

M-am convins că monahii nu duc o viață materialistă, mi-a fost evident că mănăstirea nu e o „mică afacere”. Am văzut locul în care se face multă rugăciune, ascultare și milostenie. Am văzut un loc, cum nu credeam că mai există, unde, spre surprinderea mea, cel bogat poate mânca la masă cu cel sărac. *Ciprian B., Inginerie Electrică, an IV*

O șansă de a-ți descoperi scopul în viață. *Elena B., Inginerie Alimentară, an IV*

Mergând la mănăstire, tânărul vede pe monahi cum au lăsat lumea și s-au dăruit cu totul lui Hristos. Astfel poate conștientiza că viața în Hristos nu înseamnă restricții, piedici, ci bucurie. *Mihaela, Informatică, Master, an I*

Mersul la mănăstire este ca și cum Cineva ar da avânt aripilor noastre pentru a zbura mai sus. *Georgiana S., clasa a XII-a*

Bucuria! *Mihaela P., Teologie Socială, an II*

Mă folosesc văzând viețuirea monahilor sau monahiilor, dragostea lor uneori îmi dă o stare de smerenie. *Florin C., Matematică, an II*

Trezirea conștiinței. *Cătălina N., Medicină, an IV*

Ce este tinerețea pentru tine?

Pentru mine tinerețea e în același timp perioada înfloririi, a bucuriei și comuniunii continue, precum și perioada dificilă, cu multe probleme și ispite, cu speranțe și iluzii. E totuși cea mai frumoasă perioadă, în care se încheagă cele mai strânse și durabile prietenii. *Geanina T., Medicină Generală, an I*

Timpu dintre chemarea lui Dumnezeu și răspunsul meu. *Ovidiu D., Sociologie, an I*

O oportunitate să te bucuri de anumite lucruri, acum depinde de tine în ce mod și cu cine. Dacă ești conștient cui trebuie să-I plăci... lui Dumnezeu sau oamenilor... *Elena B., Inginerie Alimentară, an IV*

Vârsta care reflectă modul în care îți vei petrece restul vieții. Este vârsta la care se decide viitorul cuiva, când avântul, curajul, sentimentele și trăirile sunt cele mai intense. *Ilarion A., Teologie, an I*

Cea mai frumoasă perioadă în care poți cel mai bine să aplici cuvântul: toate le încercați, țineți ce este bun. *Ramona A., Științe economice, an III*

Momentul când o persoană începe să se definească pe sine ca om prin deciziile pe care le ia. Neliniște și curiozitate. *Alexandru R., Teologie, an I*

Un moment de așezare spirituală și nu numai, de coresponsabilitate ca fiu al Bisericii și al neamului românesc. *Andrei U., Teologie, an I*

Perioada marilor alegeri. *Andrei M., Electrotehnică, an II*

O perioadă de căutare și cunoaștere a lui Dumnezeu și a creației Lui. *Liviu B., Construcții, an III*

Momentul în care L-am întâlnit pe Hristos. *Ioana V., Automatică, an III*

Veselie, căutare, întrebare. *Zîna B., Psihologie*

Cum vezi tu o viață împlinită?

Dumnezeu știe ce este bine pentru mine... mi-a ajuns timpul în care îmi făceam planuri de viitor și nu ajungeam să împlinesc nimic. E bine cum vrea Dumnezeu. *Elena B., Inginerie Alimentară, an IV*

Mă simt împlinită când fac voia lui Hristos. *Irina N., Kinetoterapie, an II*

O viață la sfârșitul căreia nu te temi de Dumnezeu, ci Îl aștepți. *Iulia R., Medicină, an IV*

O viață împlinită există acolo unde sunt trei persoane și Hristos în mijlocul lor; și mai ales acolo unde există cel puțin zâmbetul unui copil! *Elena Diana M., Teologie Didactică, II*

Să-L cunosc pe Hristos. *Florin C., Matematică, an II*

Să fiu util pentru alții. *Mihail T., Electronică, an III*

Împăcarea cu propria persoană, cu Dumnezeu, cu ceilalți. Pentru mine, viața e împlinită atâta vreme cât fac voia lui Dumnezeu. *Zîna B., Psihologie, an II*

O viață trăită cu și pentru Hristos, în unul din cele trei cazuri de mântuire: căsnicie, singurătate, monahism. O viață schimbată din patimi în virtuți cu ajutorul lui Hristos. O viață în care să mulțumim Domnului pentru darul cel mai de preț pe care ni l-a dăruit: VIAȚA. Drumul care duce la Hristos e singurul care ne împlinește. *Geanina T., Medicină, an I*

Ce crezi că trebuie să facă călugării pentru lumea de astăzi?

Să nu se plece în niciun caz după cerințele celor „moderni”, să păstreze rânduiala pe care o au, să fie statornici. *Ovidiu D., Sociologie, an I*

Monahii trebuie să continue să „țină lumea”, prin rugăciune, milostenie și toate celelalte practici bisericesti. Așa cum Dumnezeu i-a spus lui Lot că nu va distruge Sodoma dacă va găsi în cetate 10 oameni drepecți, cred că, datorită monahilor, noi încă mai vie-

țuim pe acest pământ. *Ciprian B., Inginerie Electrică, an IV*

Să-i primească la biserică cu brațele deschise pe tineri, oricât de nepregătiți ar fi aceștia. Odată intrați în mănăstire și înconjurați cu căldură și dragoste, ceva în conștiința lor va începe să

lucreze și vor conștientiza patimile care-i stăpânesc, iar dorința de îndreptare va veni din interior, de la sine. Oamenii simt nevoia să fie înțeleși sau măcar ascultați. *Mihaela I., Informatică, Master, an I*

Să se roage pentru oamenii care încă nu l-au aflat pe Hristos. *Irina N., Kinetoterapie, an II*

Ceea ce s-a făcut și până acum: să facă din Putna „Ierusalimul neamului românesc”, din toate punctele de vedere. *Andrei U., Teologie, an I*

Să-i asculte pe oameni, să-i încurajeze, să-i înțeleagă atât cât este cu putință. *Corina R., Automatică, an III*

Să facă o școală ortodoxă cu numele de Putna, unde tinerii să poată fi educați și să poată primi ceea ce le este de folos pentru suflet. *Ionela A., Master, Protecția copilului*

Să se roage neîncetat ca astfel să facă Dumnezeu o rânduială bună în lume. *Ilie U., Teologie, an I*

Să se roage, căci numai ei sunt sarea pământului care stopează alterarea lumii de astăzi. *Cristina Ș., Teologie, an I*

Să facă ce fac și acum. Să arate dragoste. *Nicoleta N., Medicină, an III*

Ce ai dori să faci pentru neamul românesc?

Să duc o viață plăcută lui Dumnezeu. *Paul B., Filozofie, an II*

Îmi doresc să fac ceva care să unească românii; dar... românii vor schimbarea? *Ciprian B., Inginerie Electrică, an IV*

Să redeșteptăm în noi, în români, conștiința noastră națională, să (re)descoperim miracolul de care vorbea Gh. Brătianu, să conștientizăm vechimea și importanța strămoșilor noștri și să ne îndeplinim responsabilitățile la care ne obligă întreaga noastră istorie. *Ilarion A., Teologie, an I*

Să devin o profesionistă în cariera mea, să merg eventual în străinătate și să fac cunoscut numele României în acest fel. *Iulia R., Medicină, an IV*

Aș dori să fac cunoscut poporul român prin excelență în anumite domenii. De exemplu, mi-ar plăcea să fac o mare descoperire în domeniul matematicii și al cercetării. Dar cel mai mult mi-aș dori ca oamenii de la țară să-l simtă pe Dumnezeu așa cum îl simțeau în regimul comunist. Mi-aș dori să lupt împotriva urbanizării și modernizării satelor. *Elena S., Matematică, an I*

Să păstrez tradiția neamului românesc. *Ramona A., Științe economice, an III*

Mi-aș dori să adun la un loc pe toți românii din toate colțurile lumii, înstrăinați fără voia lor, sub aceeași credință străbună, sub aceleași valori, sub aceleași tradiții, sub același nume de român. *Denis B., Teologie, Master, an II*

Poate că, în primul rând, ar trebui să fac ceva pentru mine, în sensul ca să mă schimb într-o persoană mai bună și așa, cu siguranță, lumea din jurul meu se va schimba... să nu mă rușinez niciodată că sunt româncă... să fiu o bună creștină... *Georgiana S., clasa a XII-a*

Pentru neamul românesc... să îmi cresc copiii (dacă voi avea) în credința ortodoxă. Așa așa face, și așa așa duce pulsul Ortodoxiei mai departe. *Mihaela P., Teologie Socială, an II*

Să ajut la întărirea unității românilor răspândiți în toată lumea. M-aș bucura ca românii să fie încreștinați în totalitate, în adevăratul sens al cuvântului, nu doar cu numele de creștini. *Ramona G., Medicină, an IV*

Vreau să-mi păstrez țara mea pentru totdeauna, pentru că este foarte frumoasă țara noastră. *Tatiana I., Agroturism, an I*

Să păstrez tradiția neamului nostru, să împărtășesc și altora, chiar urmașilor, credința și identitatea noastră. *Irina Ț., FEEA, Master, an I*

Vă mulțumesc pentru aceste întrebări, prin care ne arătați că sunteți alături de tineri și cu rugăciunea, și cu trăirea! *Rodica P., Chimie, Doctorat, an I*

Selecție de monah Iustin Taban

Cu dragoste și mândrie de neamul românesc - frații basarabeni.

Chișinău

10.10.2009

Hristos stă cu mâna streașină la ochi,
privind în zare și așteptând să ne întoarcem la El.

Să nu dăm înapoi, ci să venim în brațele Lui
și va purta grijă de toate!
Ne cheamă: „Fiule, dă-Mi inima ta!”
Să nu șovăim, să pășim cu încredere.

Este viu! Este prezent! Este cu noi!

La Putna ar trebui să venim în fiecare
an, ca să nu uităm să plîngem rîmbrește,
31.08.1988

Putna